ROMAN NOMINALIZAT LA PREMIUL BOOKER

OMUL CARE A VĂZUT TOTUL

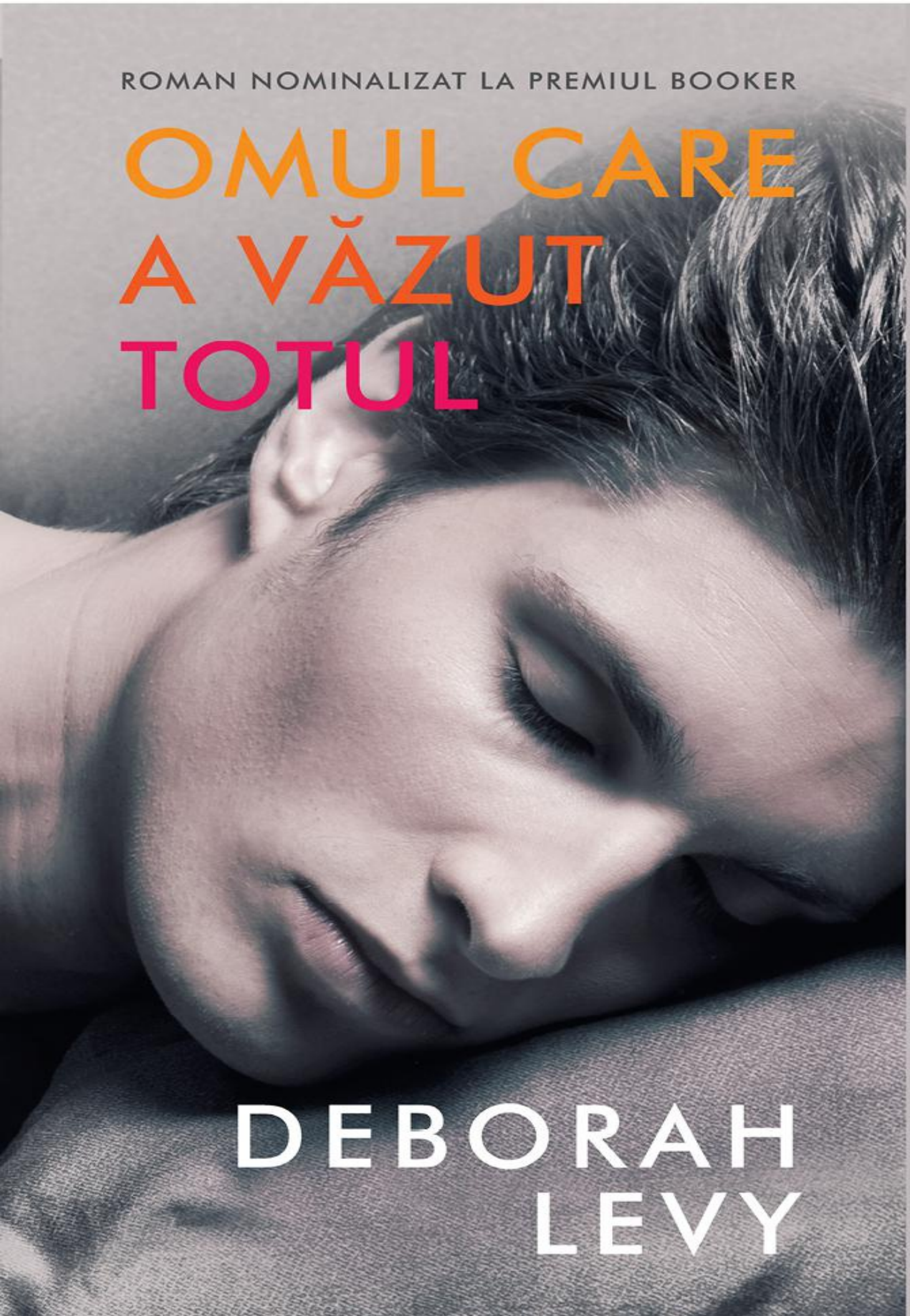

DEBORAH LEVY

clasici contemporani LITERA

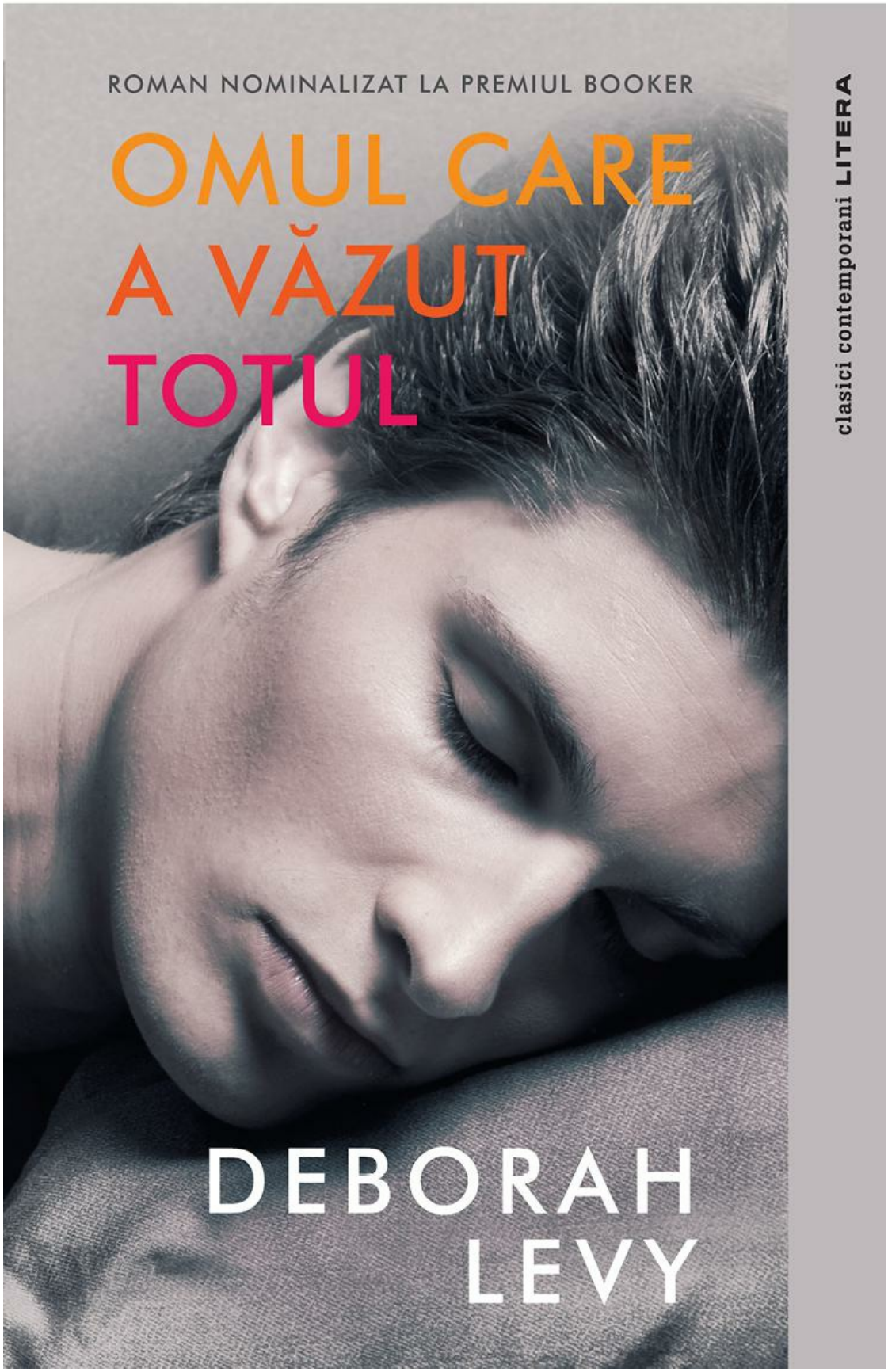
ROMAN NOMINALIZAT LA PREMIUL BOOKER
OMUL CARE A VĂZUT TOTUL
DEBORAH LEVY
clasici contemporani LITERA

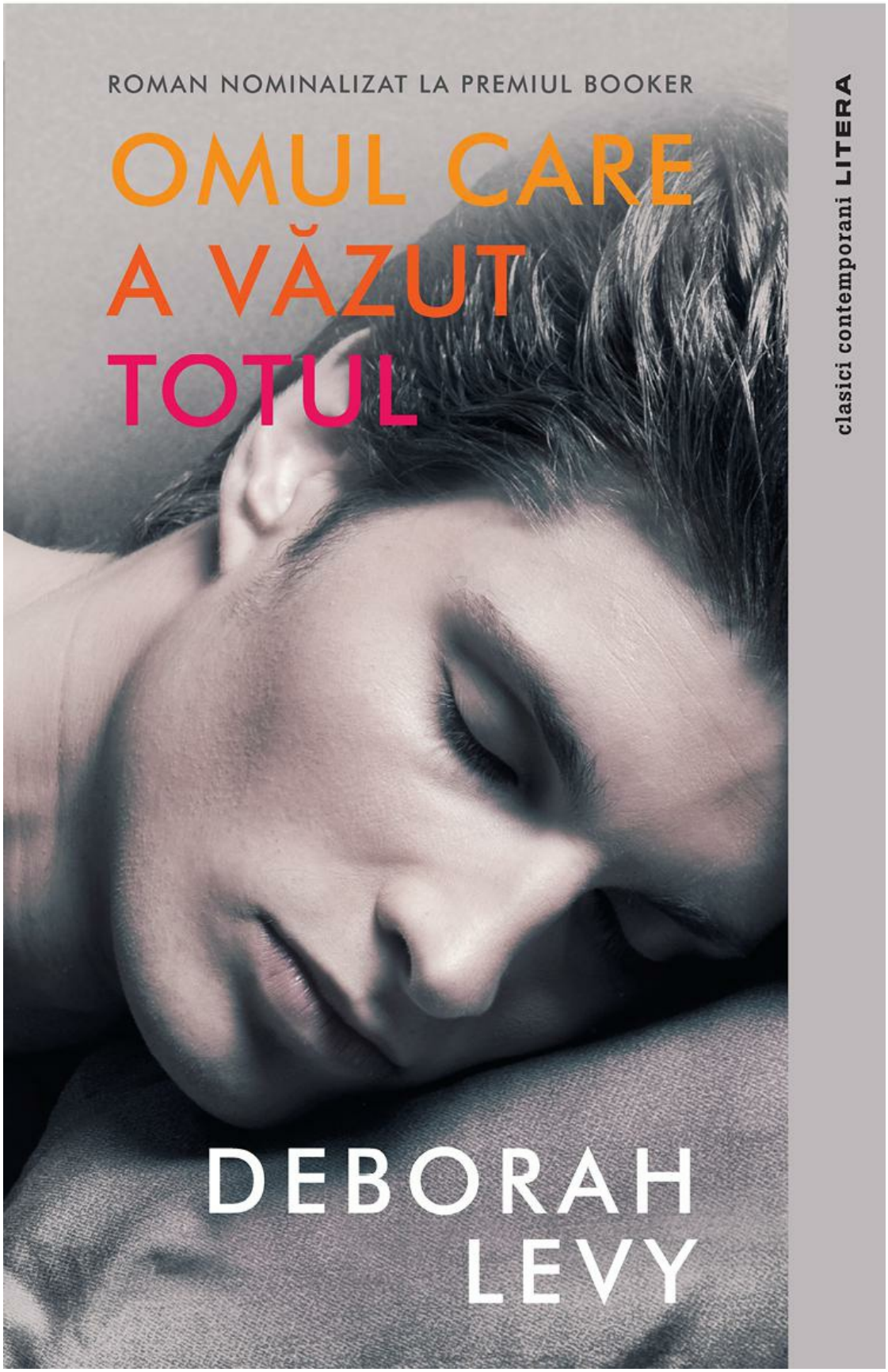
ROMAN NOMINALIZAT LA PREMIUL BOOKER
OMUL CARE A VĂZUT TOTUL
DEBORAH LEVY
clasici contemporani LITERA

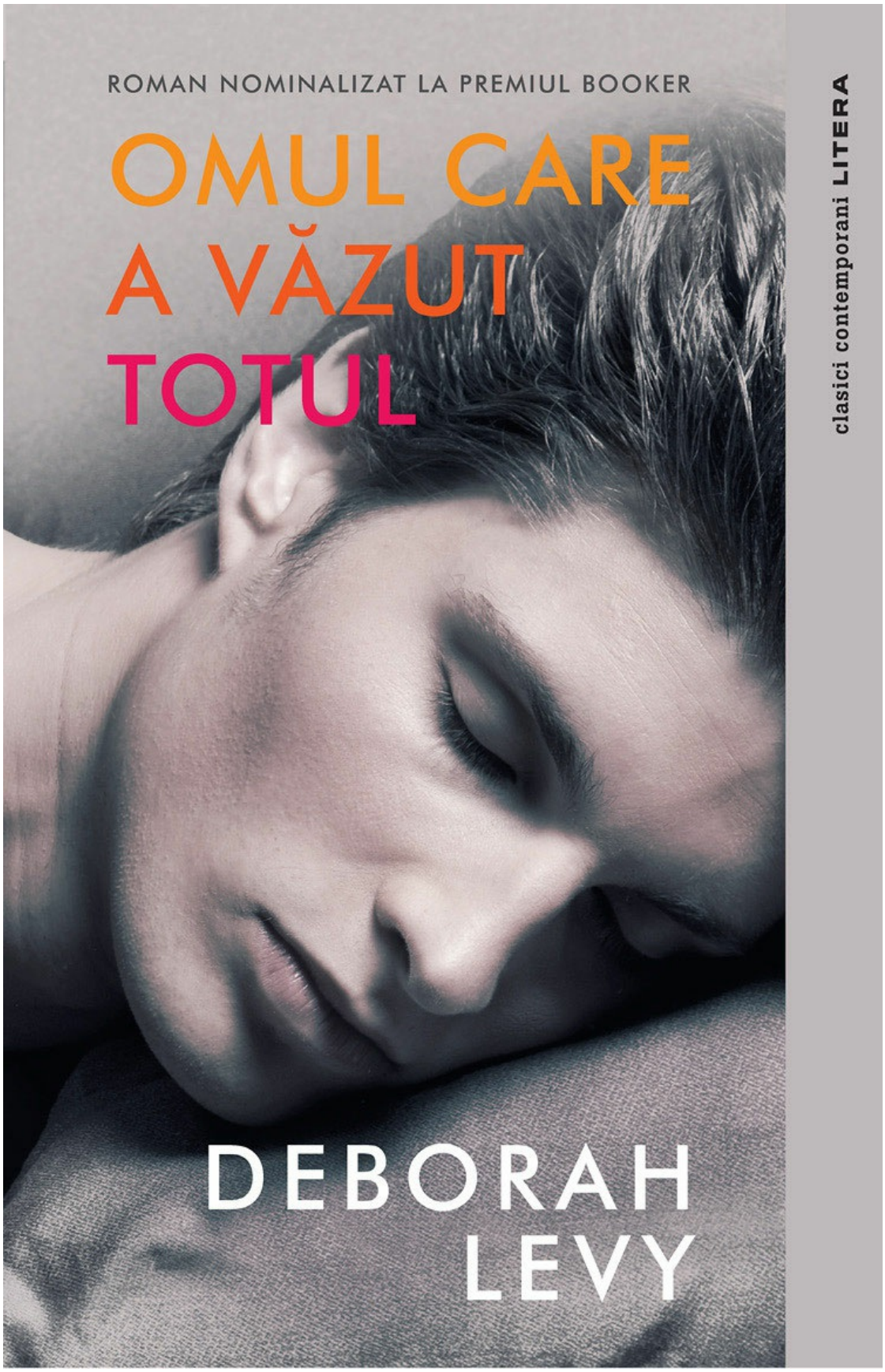
ROMAN NOMINALIZAT LA PREMIUL BOOKER
OMUL CARE A VĂZUT TOTUL
DEBORAH LEVY
clasici contemporani LITERA

clasici contemporani
LITERA

Clasici contemporani Litera
pune laolaltă scriitori contemporani laureați
sau nominalizați ai unor prestigioase premii literare
care le prefigurează statutul de „clasici”.
Operele de ficțiune cele mai noi, cele mai vândute,
cele mai iubite din zilele noastre –
cărți pe care abia aștepți să le citești.

Deborah Levy este o romancieră, poetă și autoare de teatru britanică. A scris șase romane: Beautiful Mutants (1989), Swallowing Geography (1993), The Unloved (1994), Billy & Girl (1996), Înotând spre casă (Swimming Home, 2011), finalist la Premiul Man Booker și la Jewish Quarterly Wingate Prize, Lapte fierbinte (Hot Milk, 2016), finalist la Premiul Man Booker și la Premiul Goldsmiths, și Omul care a văzut totul (The Man Who Saw Everything, 2019), nominalizat la Premiul Booker și finalist la Premiul Goldsmiths. Deborah Levy este, de asemenea, autoarea unui volum de povestiri, Black Vodka (2013), finalist la BBC International Short Story Award și la Frank O'Connor International Short Story Award. A scris pentru Royal Shakespeare Company și BBC.

DEBORAH LEVY

OMUL CARE A VĂZUT TOTUL

Traducere din limba engleză
BOGDAN PERDIVARĂ

LITERA
București
2021

The Man Who Saw Everything

Deborah Levy

Copyright © 2019 Deborah Levy

Toate drepturile rezervate

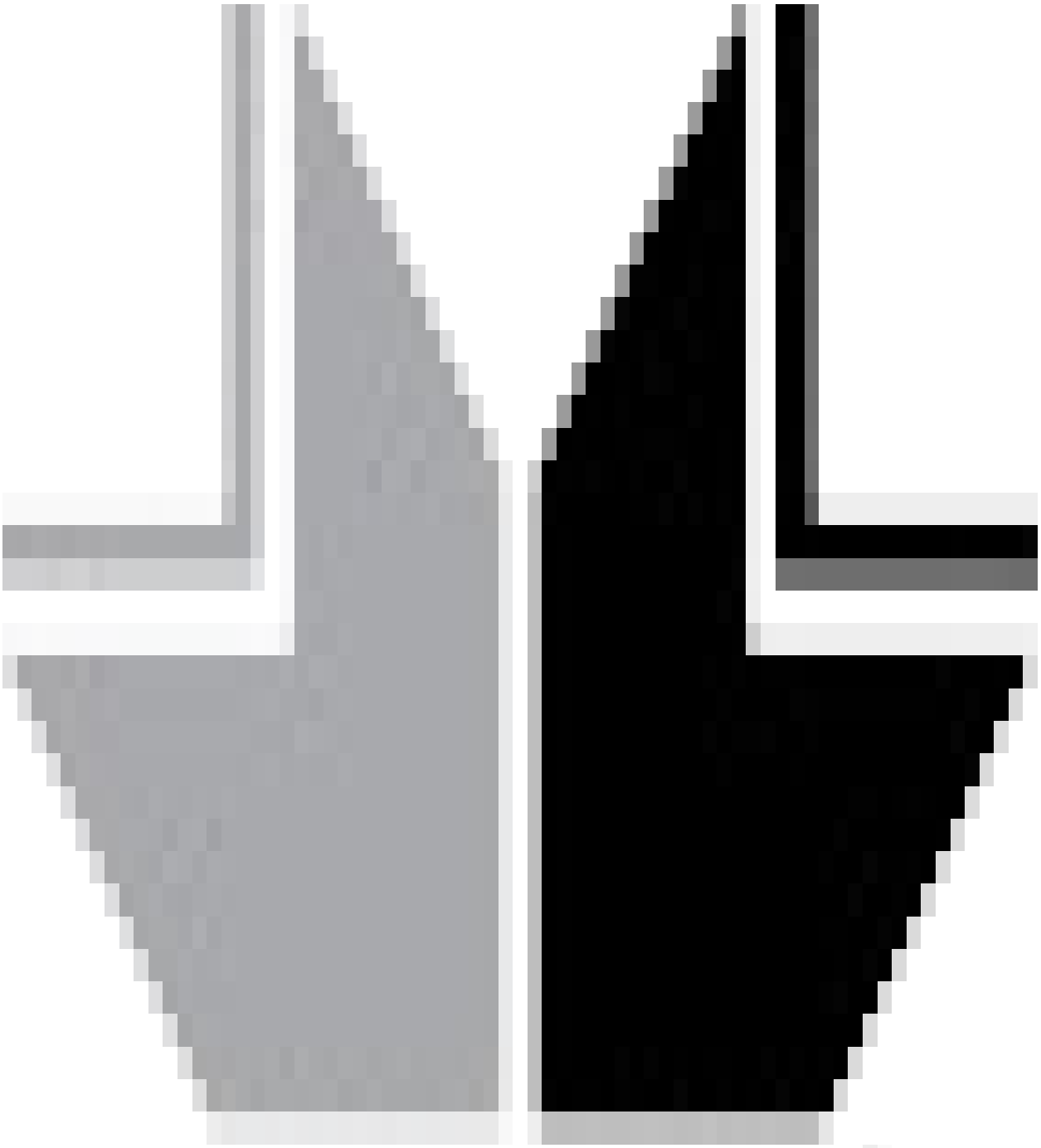

LITERA

Editura Litera

tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19

e-mail: contact@litera.ro

www.litera.ro

Omul care a văzut totul

Deborah Levy

Copyright © 2021 Grup Media Litera

pentru ediţia în limba română

Toate drepturile rezervate

Editor: Vidraşcu şi fiii

Redactor: Alexandra Diaconescu

Corector: Ionel Palade

Copertă: Flori Zahiu

Tehnoredactare şi prepress: Ofelia Coşman

Seria de ficţiune a Editurii Litera este coordonată

de Cristina Vidraşcu Sturza.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

LEVY, DEBORAH

Omul care a văzut totul / Deborah Levy;

trad. din lb. engleză: Bogdan Perdivară. – Bucureşti:

Litera, 2021

ISBN 978-606-33-6799-1

ISBN EPUB 9978-606-33-6839-4

I. Perdivară, Bogdan (trad.)

821.111

„Gândirea poetică, spre deosebire de orhideele fără rădăcini, n-a crescut într-o seră şi nu s-a veştejit când a fost confruntată cu traumele din prezent.“

Karel Teige,

The Shooting Gallery (1946)

„Fotografierea oamenilor este o formă de viol, deoarece îi vezi aşa cum nu se văd niciodată, dobândeşti despre ei o cunoaştere pe care ei n-o pot avea niciodată; fotografierea îi transformă pe oameni în obiecte care pot fi posedate simbolic.“

Susan Sontag, „În peştera lui Platon“,

din Despre fotografie (1977)

E așa, Saul Adler: când aveam douăzeci și trei de ani îmi plăcea mult cum mă mângâiai, dar apoi a venit după-amiaza și tu te-ai lăsat să aluneci de lângă mine, căutai deja pe altcineva. Nu, e așa, Jennifer Moreau: te-am iubit noapte și zi necontenit, dar îți era teamă de iubirea mea și, la fel, eram și eu înspăimântat de iubirea ta. Nu, a zis ea, pe mine gelozia ta mă speria, mai mare decât toată dragostea. Atenție, Saul Adler. Ochii mari! Uită-te în dreapta și în stânga, traversează drumul și treci pe partea cealaltă.

I

1. Abbey Road, Londra, septembrie 1988

Mă gândeam la cum îmi ceruse Jennifer Moreau să nu-i descriu niciodată, sub nici o formă, frumuseţea, nici ei înseşi şi nimănui altcuiva. Când am întrebat de ce eram redus la tăcere într-un asemenea fel, mi-a răspuns: „Fiindcă nu ai decât cuvinte vechi ca să mă descrii“. Asta-mi era în minte când am păşit pe trecerea de pietoni, cu dungile ei albe şi negre înaintea cărora trebuie să se oprească toate vehiculele ca să le permită pietonilor să traverseze şoseaua. O maşină se îndrepta spre mine, însă nu a oprit. A trebuit să sar înapoi, am căzut pe şold, am încercat să atenuez căderea cu mâinile. Maşina a încetinit şi un bărbat a coborât geamul. Trecut de şaizeci de ani, păr argintiu, ochi închişi la culoare, buze subţiri. M-a întrebat dacă am păţit ceva. Văzând că nu răspundeam, a coborât din maşină.

– Îmi cer scuze, a zis. Aţi pus piciorul pe trecere şi-am încetinit, eram gata să opresc, dar v-aţi răzgândit şi v-aţi retras pe bordură. Pleoapele, la coada ochilor, îi zvâcneau când a adăugat: Şi-apoi, fără vreun avertisment, aţi dat buzna pe trecere.

Am zâmbit auzindu-i reconstituirea istorică atentă, relatată în aşa fel încât să-l pună într-o lumină favorabilă. A aruncat o privire furişă la maşină, să evalueze eventualele pagube. Oglinda laterală se spărsese. Buzele subţiri i s-au desfăcut şi a oftat cu întristare, îngânând ceva despre cum comandase el tocmai la Milano oglinda aceea.

Nu dormisem deloc în noaptea de dinainte, deoarece avusesem de pregătit o conferinţă despre psihologia tiranilor masculini. Începusem cu felul în care obişnuia Stalin să flirteze cu femeile, aruncând în ele cu cocoloaşe de pâine peste masă. Notiţele, cinci pagini întregi, îmi căzuseră din geanta de piele şi, jenant, la fel se întâmplase şi cu o cutiuţă conţinând prezervative. M-am apucat să le adun. Am observat, căzut pe stradă, un obiect mic, plat şi dreptunghiular. Am văzut că şoferul se uita la încheieturile degetelor mele când i-am întins obiectul, care era călduţ la atingere şi părea să-mi vibreze în

palmă. Al meu nu era, am presupus deci că-i aparţinea. Dintre degete îmi picura sânge. Palmele îmi erau zgâriate, şi pe degetele mâinii stângi se întindea o tăietură. M-am apucat să sug sângele care picura în vreme ce el, evident afectat, mă ţintuia cu privirea.

– Aveţi nevoie să vă duc undeva?

– Sunt bine.

S-a oferit să mă transporte la o farmacie ca să mi se „cureţe rana“, cum a formulat. Când am clătinat din cap a întins mâna şi m-a atins pe păr, gest straniu de reconfortant. M-a întrebat cum mă cheamă.

– Saul Adler. Ştiţi ce, nu-i decât o zgârietură. Am pielea subţire şi mereu sângerez abundent, nu-i mare lucru.

Îşi purta într-un fel neobişnuit braţul stâng, sprijinindu-l în braţul drept. Am cules prezervativele şi le-am îndesat în buzunarul hainei. Se stârnise vântul. Frunzele, până atunci adunate în movilițe pe sub copaci, erau acum spulberate pe drum. Şoferul mi-a spus că traficul fusese deviat fiindcă se organizau proteste la Londra în ziua aceea; se întrebase dacă nu cumva era închisă şi Abbey Road. Ocolul nu era indicat clar de semnele rutiere. Nu înţelegea de ce se încurcase, fiindcă trecea pe aici adesea ca să privească meciuri de crichet la Lord’s, în apropiere.

Obiectul vorbea. Se auzea cu siguranţă o voce dinăuntru, o voce de bărbat, şi vocea spunea ceva insultător, plin de furie. Ne-am prefăcut amândoi că nu auzeam cuvintele.

Du-te dracului te urăsc să nu mai calci pe-acasă.

– Câţi ani ai, Soorl? Poţi să-mi spui unde stai?

Cred că aproape-accidentul îl speriase de-a binelea pe şofer.

Când i-am spus că am douăzeci şi opt, nu m-a crezut şi m-a întrebat a doua oară. Atât de pompos era în vorbire, că-mi pronunţa numele de parcă ar fi avut o pietricică între cerul gurii şi buza de jos. Părul argintiu îl avea

pieptănat pe spate, netezit cu un produs care-l făcea să lucească.

L-am întrebat, la rândul meu, cum îl chema.

– Wolfgang, a rostit la repezeală, de parcă n-ar fi vrut să-i rețin numele.

– Ca pe Mozart, am zis.

Asemenea unui copil care-i arată tatălui său unde a făcut buba după ce-a căzut din leagăn, am arătat spre tăietura de la rădăcina degetelor, repetând, iarăşi şi iarăşi, că eram bine. Tonul lui preocupat începea să mă facă să lăcrimez. Voiam să se suie în maşină, să plece şi să mă lase în pace. Poate că lacrimile aveau de-a face cu moartea recentă a tatălui meu, cu toate că tata nu fusese atât de ferchezuit sau blând ca luciosul, argintatul în plete Wolfgang. Ca să-l fac să se ducă, i-am explicat că iubita mea putea să apară în orice clipă, aşa că n-avea de ce să zăbovească. Intenţia fusese, de fapt, ca ea să-mi facă o poză traversând pe zebră în stilul vestitei fotografii de pe coperta albumului Beatles.

– Ce album e acela, Soorl?

– Se cheamă Abbey Road. Știe toată lumea. Pe unde-ai umblat, Wolfgang?

A râs, însă părea trist, poate din cauza cuvintelor jignitoare care se auziseră din obiectul care-i vibra în palmă.

– Și câți ani are iubita ta?

– Douăzeci şi trei. Abbey Road, de fapt, a fost ultimul album pe care cei de la Beatles l-au înregistrat împreună la studiourile EMI, care sunt acolo, la o aruncătură de băţ, am zis arătând spre o casă mare, albă, de pe cealaltă parte a străzii.

– Știu asta, firește, a zis el cu mâhnire. E aproape la fel de faimos ca Buckingham Palace. A pornit înapoi spre maşină, murmurând: Ai grijă, Soorl. Ai noroc cu o iubită atât de tânără. Apropo, cu ce te ocupi?

Comentariile şi întrebările tipului începeau să mă irite – la fel şi modul în care ofta, de parcă ar fi dus pe umerii hainei de caşmir bej greutatea lumii

întregi. Am decis să nu-i dezvălui că sunt istoric şi că subiectul specializării mele este Europa de Est.

Am ascultat cu uşurare cum se depărta mârâitul ca de animal al motorului şi m-am întors pe trotuar.

Întrucât el fusese cel care aproape că dăduse peste mine, poate că el ar fi trebuit să fie atent. I-am făcut cu mâna, dar n-a răspuns. Cât despre tânăra-mi iubită, eram cu doar cinci ani mai mare decât Jennifer, aşa că ce-i venise? Şi de ce voise să-i ştie vârsta? De ce-i păsa lui cu ce „mă ocup“?

În fine. Mi-am coborât privirea spre notiţele din mână (care sângera încă), unde scrisesem că tatăl lui Stalin fusese alcoolic şi că-şi maltratase familia. Mama lui Stalin îşi înscrisese fiul, pe Iosif, la un seminar teologic ortodox pentru a-l feri de furia tatălui său, după ce acesta încercase s-o sugrume. Îmi venea greu să-mi citesc propriile însemnări, dar subliniasem ceva despre cum Stalin pedepsise necontenit oameni pentru păcatele lor fără de voie ca şi pentru cele săvârşite cu voie – ca, de pildă, devierile de la doctrina partidului.

Şoldul stâng începea să mă doară.

Ai grijă, Soorl. Mersi pentru sfat, Wolfgang.

Înapoi la notele mele, mânjite acum cu sângele ce-mi curgea din încheieturile degetelor. Iosif Stalin (scrisesem asta în toiul nopţii) se bucura mereu să pedepsească pe câte cineva. Îşi terorizase până şi propriul fiu, cu o asemenea cruzime, încât acesta încercase să se împuşte. Şi soţia lui se împuşcase, având mai mult succes decât fiul, care, spre deosebire de maică-sa, trăise în continuare sub teroarea paternă. Răposatul meu tată nu fusese un hărţuitor, nu tocmai. Lăsase sarcina asta în seama fratelui meu, Matthew, mereu dispus la un pic de cruzime. Ca şi Stalin, Matthew tăbăra asupra propriei sale familii, sau se asigura că vieţile le erau atât de amărâte, că tăbărau singuri unii asupra altora.

*

M-am așezat pe zidul exterior al studiourilor EMI, așteptând-o pe Jennifer. În trei zile aveam să călătoresc în Germania de Est, în RDG, ca să studiez, la Universitatea Humboldt, opoziția culturală la ascensiunea fascismului în anii ’30. Deși germana mea era rezonabil de fluentă, mi se repartizase un translator. Îl chema Walter Müller. Mă aștepta o ședere de două săptămâni în Berlinul de Est, cu mama și sora lui, care-mi oferiseră o cameră în apartamentul închiriat pe care-l aveau lângă universitate. Walter Müller era parte a motivului pentru care aproape că fusesem călcat pe trecerea de pietoni. Îmi scrisese ca să mă anunțe că sora lui, pe nume Katrin – cu toate că apropiații îi spuneau Luna –, era o admiratoare înfocată a trupei Beatles. Cu începere din anii ’70, albumele celor de la Beatles și ale lui Bob Dylan căpătaseră permisiunea de a fi distribuite în RDG, spre deosebire de anii ’50 și ’60, când muzica pop fusese văzută de partidul socialist aflat la putere drept o armă culturală pentru coruperea tineretului. Oficialii fuseseră obligați să analizeze toate versurile înainte ca albumele să poată apărea în magazine.

„Yeah yeah yeah“. Ce putea să însemne asta? Ce era acel lucru căruia i se spunea „da“?

Fusese ideea lui Jennifer să facă o fotografie cu mine trecând pe zebră în Abbey Road, poză pe care să i-o dăruiesc Lunei. În săptămâna de dinainte mă rugase să-i explic întregul concept al Republicii Democrate Germane, însă atenția îmi fusese atrasă de altceva. Făceam arahide caramelizate în bucătăria apartamentului ei în momentul acela și eram pe cale să ard zahărul. Rețeta era una mai degrabă complicată, în care ni se cerea să adăugăm arahidele în siropul bolborositor de zahăr și apoi să le coacem la cuptor. Jennifer nu pricepea cum populația unei țări întregi putea fi zăvorâtă în spatele unui zid, fără a avea permisiunea să plece. Și, în vreme ce eu peroram despre cum ajunsese Germania separată fizic și ideologic în două țări despărțite de un zid, una comunistă în est, cealaltă capitalistă în vest, și cum autoritățile comuniste

numeau Zidul „fortificaţii de protecţie anticapitalistă“, degetele ei se strecuraseră pe sub cureaua blugilor mei. Zahărul începuse să ardă; nu se putea spune că Jennifer era dornică să-şi ia notiţe. Ne pierduserăm amândoi interesul pentru Republica Democrată Germană.

Am văzut-o păşind spre mine, ducând sprijinită pe braţ o scăriţă de aluminiu pliabilă. Pe cap avea cascheta de pilot sovietic pe care i-o cumpărasem la un târg de vechituri din Portobello Road. Am pupat-o şi i-am povestit pe scurt ce se întâmplase. Jennifer se pregătea pentru o expoziţie cu poze de-ale ei la şcoala de arte frumoase, dar îşi luase liber în după-amiaza asta pentru „şedinţa foto“, cum îi spunea. Avea prinsă de centura de piele un soi de aparat foto; un altul îi atârna la gât. N-am insistat pe detaliile aproape-accidentului, însă a observat tăietura de pe degete.

– Ai piele subţire, a zis.

Am întrebat-o la ce-i trebuia scăriţa. Mi-a spus că aşa fusese făcută poza originală de la trecerea de pietoni din Abbey Road, în august 1969, la ora 11.30. Fotograful, Iain MacMillan, aşezase scara la capătul trecerii, în vreme ce un poliţist fusese plătit ca să direcţioneze traficul. MacMillan căpătase zece minute să facă poza. Însă eu, nefiind defel faimos, nu puteam cere poliţiei să ne ofere nici cinci minute, deci trebuia să ne mişcăm iute.

– Cred că traficul a fost redirecţionat şi că Abbey Road e închisă azi.

În timp ce vorbeam au trecut în viteză trei maşini, urmate de un taxi negru, o motocicletă, două biciclete şi un camion încărcat cu scânduri.

– Mda, Saul, se vede clar că-i închisă, a zis făcându-şi de lucru cu aparatul. Mi se pare că semeni mai mult cu Mick Ronson decât cu vreunul de la Beatles, chiar dacă tu eşti brunet şi Mick, blond.

Era adevărat că în urmă cu două zile Jennifer îmi tunsese părul, lung până la umeri, în stilul chitaristului solo al lui Bowie. Era mândră în secret de ceea ce numea imaginea mea de vedetă rock şi-mi adora corpul mai mult decât mi-l adoram eu însumi, lucru care mă făcea s-o iubesc.

După ce maşinile s-au dus, a potrivit scara în acelaşi loc în care ar fi trebuit să oprească Wolfgang automobilul. S-a cățărat și și-a reglat aparatul, țipând totodată instrucţiuni:

– Bagă mâinile în buzunarele gecii! Uită-te în jos! Privește drept înainte! În regulă, acum mergi! Cu pași mai mari! Pornește!

Două maşini apăruseră între timp și așteptau, însă ea a ridicat palma ca să le țină pe loc cât și-a pus în aparat o nouă rolă de film. Când automobilele au început să claxoneze, le-a făcut o reverenţă sfidătoare din vârful scării.

2

Ca să-i mulţumesc lui Jennifer pentru timpul acordat, am cumpărat o sticlă de vin sec şi şase stridii de la pescărie. Ne-am petrecut în pat, la ea acasă, următoarele ore, cât erau pe-afară colegele ei de apartament Saanvi şi Claudia. Apartamentul era într-un demisol îmbâcsit şi întunecos, însă lor le plăcea să stea acolo şi păreau să se înţeleagă. Claudia era vegană şi înmuia mereu vreun soi de algă de mare într-un castron cu apă aşezat în bucătărie.

În timp ce ne sărutam pe pat, cu toate hainele încă pe noi, cascheta îi tot cădea pe ochi, şi asta mă excita teribil. Prin cap îmi străfulgerau când şi când luminiţe albastre, dar nu i-am spus lui Jennifer, care se juca cu şiragul de perle pe care-l port mereu la gât. Când m-am dezbrăcat, într-un târziu, de pantalonii albi, a observat că aveam o vânătaie mare pe coapsa dreaptă şi amândoi genunchii juliţi, însângeraţi.

– Poţi să-mi spui ce s-a întâmplat de fapt, Saul?

I-am mai dat detalii despre cum fusesem cât pe ce să cad sub roţile maşinii şi despre cât de jenat mă simţisem culegând de pe jos prezervativele. A râs, a sorbit o stridie şi-a aruncat pe podea cochilia.

– Ar trebui să ne uităm după perle în stridiile astea, a zis. Cine ştie, poate-ţi facem alt colier?

Voia să ştie de ce mă zoream atâta să ajung în Germania de Est, cu cetăţenii aceia blocaţi după Zid şi Stasi spionând pe toată lumea. Poate că nu era un loc sigur de vizitat. De ce nu-mi puteam face studiul în Berlinul de Vest, unde m-ar fi putut vizita, unde am fi putut să ne ducem la concerte şi să bem bere ieftină?

Nu sunt pe deplin sigur că Jennifer credea cu adevărat că eram un cercetător şi nu o vedetă rock.

– Ce ochi albaştri ai, a zis cocoţându-se pe mine şi aşezându-mi-se călare pe şolduri. E destul de neobişnuit să ai un păr atât de negru, o nuanţă atât de intensă, plus ochi albaştri şi mai intenşi. Eşti mult mai drăguţ decât mine. Vreau să-ţi simt pula în mine tot timpul. Toţi se tem în RDG, aşa-i? Nu pricep şi basta cum oamenii dintr-o ţară întreagă pot fi închişi aşa după un zid, să nu li se dea drumul.

Adulmecam izul dulceag de ylang-ylang în uleiul pe care şi-l întindea întotdeauna pe păr înainte de a se duce în sauna minusculă care venise la pachet cu apartamentul de la demisol de pe Hamilton Terrace. Ajungeam acolo în unele seri, venind de la muncă, şi-o ascultam vorbind cu Saanvi şi Claudia în saună, în vreme ce, la masa din bucătărie, notam lucrările studenţilor mei. Când ieşea în cele din urmă din saună, uneori după un ceas, goală şi unsuroasă de la poţiunea ei cu ylang-ylang făcută în casă, mă chinuia adesea amânând să-şi ofere farmecele: se apuca să facă ceai de muşeţel ori să ungă pâine prăjită cu unt şi abia după aceea se năpustea asupra mea. Nu mi-aş fi putut dori un prădător mai delicios care să mă rupă de lucrarea în care cel mai slab student al meu ajunsese să atribuie unul dintre cele mai cunoscute citate din lume unui autor greşit.

„Proletarii nu au altceva de pierdut decât lanţurile. Au de câştigat o întreagă lume.“

Am tăiat Lev Troţki şi am scris Karl Marx în loc.

Ştiam că pe Jennifer o excita corpul meu, însă mi se părea (în vreme ce-mi călăuzea degetele, îndemnându-le s-o atingă în locurile cele mai dătătoare de delicii) că nu era interesată de mintea mea. A început să-mi spună că artiştii precum Claude Cahun şi Cindy Sherman însemnau mai mult pentru ea decât Stalin şi Erich Honecker („Nu, aici, aici şi aici“, a zis şi m-a făcut să-i simt spasmul final), după care s-a întins lângă mine (lăsându-mă să-i călăuzesc degetele prin locurile în care-mi găseam eu plăcerea) şi s-a pus pe explicat că o prefera pe Sylvia Plath lui Karl Marx, deşi îi plăcea şi de la acesta din urmă formularea din Manifestul Partidului Comunist, cu stafia care bântuie Europa.

– Vreau să zic – vorbea în şoaptă acum – că de obicei o stafie bântuie o casă,

hai, un castel, dar a lui Marx bântuia un continent întreg. Poate că stafia stătea sub fântâna Trevi din Roma ca să se răcorească după atâta muncă de bântuire, ori își cumpăra vreun fleac strălucitor prin prăvăliile Versace din Milano sau se ducea la un concert al lui Nico?

Știam eu că adevăratul nume al lui Nico era Christa (n-aveam nici un chef să știu acum chestia asta) și că Nico/Christa, născută la Köln, era bântuită de-o viață de sunetul bombardamentelor din timpul războiului? Nu voiam să știu nici că (iar Jennifer s-a oprit din a mă mângâia într-un moment nespus de fierbinte pentru a-și urma acest gând) exista câte o nălucă în fiecare cadru pe care-l developa în laboratorul foto și nici nu-mi aminteam scena ei preferată din filmul Cerul deasupra Berlinului (îl văzuserăm împreună, recent), unde unul dintre îngeri zice că vrea „să intre în istoria lumii“, dar acum, mi-a spus, ar fi vrut ca năluca din ea să fiu eu.

Am executat o partidă viguroasă de sex, după care am simțit că durerea se întețea. Era limpede că pățisem ceva la șold, deși nu se vedea nici o vânătaie.

Am lenevit, am terminat de băut ce era în sticlă și-am stat de vorbă. Jennifer, după un timp, m-a întrebat ce-mi doream cel mai mult de la viață.

– Aș vrea s-o văd iarăși pe mama.

Nu tocmai cel mai sexy răspuns, dar știam că o va interesa pe Jennifer.

– Atunci probabil c-ar trebui s-o vizitezi.

– E moartă, știi doar.

– Du-te la casa familiei tale din Bethnal Green și spune-mi ce se întâmplă.

Găsise un crâmpei de cărbune și legăna o foaie de hârtie pe șoldurile goale.

– Pot să văd o alee pietruită și o universitate gotică, am zis. Cum mâna ei nu se mișca peste foaie, am adăugat: Credeam c-o să te apuci să desenezi.

– Păi… nu-i nici o universitate gotică în Bethnal Green. Aș prefera s-o

desenez pe mama ta decât o clădire. Ți-e dor de ea mai mult decât de tatăl tău?

Era greu să fii încurcat cu cineva precum Jennifer Moreau. În momentul acela am auzit trântindu-se uşa de la intrare.

– Cred că-i Claudia.

Jennifer mi-a aşezat palma în mijlocul colii de hârtie şi mi-a desenat conturul degetelor cu cărbunele. Dormitorul ei era lângă bucătărie, şi-o puteam auzi pe Claudia cum umplea cu apă ceainicul.

Stăteam lungit pe pat şi vedeam un mănunchi de urzici înflorite pe biroul verde, mexican al lui Jennifer din colţul camerei (făcut din lemn câinesc sau altceva care suna sinistru), îi mai vedeam paşaportul şi, alături, un teanc de fotografii alb-negru. Voiam să-i spun lui Jennifer că o iubeam, dar m-am gândit că asta ar fi putut s-o îndepărteze de mine.

Uşa dormitorului s-a întredeschis brusc. Claudia, colega care mereu îşi punea alge la înmuiat de cu seara, s-a ivit goală fiindcă era pe cale să intre în saună, cu un prosop roz înfăşurat pe cap. Căsca fără grabă, căsca imens, languros, de parcă lumea întreagă ar fi plictisit-o nemăsurat, ţinându-şi cu un braţ prosopul şi celălalt braţ pe abdomenul plat şi bronzat.

Am întrebat-o pe Jennifer Moreau dacă ar fi luat în calcul să se mărite cu mine. În momentul acela m-am simţit de parcă aş fi provocat o fisiune nucleară. S-a aplecat spre mine, urmărindu-mi privirea.

– Uite ce, cred că între noi s-a terminat, Saul. Ar trebui să punem punct, dar să ştii că pozele de pe Abbey Road ţi le trimit oricum. Distracţie plăcută în Berlinul de Est. Sper să-ţi dea până la urmă viza.

S-a lăsat iarăşi pe pernă, lângă mine, şi şi-a tras pe ochi cascheta de pilot, ca să nu fie nevoită să mă privească.

M-am dat jos din pat, un pic abţiguit, şi-am închis uşa hodorogită a dormitorului, împiedicându-mă în sticla goală pe care-o azvârlisem pe duşumeaua zgâriată.

– Costumul tău alb e pe scaun, a zis ea. Ai putea să te îmbraci mai repede? Trebuie să ajung la laboratorul foto de la facultate înainte să se termine programul pe seara asta.

Cumpărasem costumul de la Laurence Corner, magazinul de haine la mâna a doua de pe Euston Road. Acolo-şi găsiseră jachetele din Sergeant Pepper cei de la Beatles, în anii ’60. Costumul meu alb fusese probabil o uniformă de marină cândva, lucru cum nu se poate mai nimerit, de vreme ce propunerea mea de căsătorie se scufundase în adâncul mării. Eşuasem printre cochiliile goale ale stridiilor, cu marginile zimţuite şi tăioase, simţind gustul lui Jennifer Moreau pe degete şi pe buze. Când m-am ghemuit lângă ea pe pat şi-am întrebat-o de ce era, dintr-odată, aşa de supărată pe mine, n-a părut să-şi dea seama, să înţeleagă ori să-i pese. Era calmă şi cam distantă, de parcă ar fi chibzuit ceva timp la asta.

– Păi, pe lângă toate celelalte, o dată nu m-ai întrebat şi tu de lucrările mele.

– Cum adică? am strigat. Uite lucrările tale, aici, pe pereţi, acolo şi acolo.

Am arătat cu degetul la două colaje lipite pe pereţii camerei. Unul, aşezat deasupra patului ca o icoană, era o reprezentare supraexpusă, alb-negru, a feţei mele văzute din profil. Îmi subliniase cu carioca roşie conturul buzelor şi scrisese cuvintele NU MĂ SĂRUTA.

– Mereu mă uit la lucrările tale, am continuat, încă strigând. Mă gândesc la ele şi mă gândesc la tine. Mă interesează.

– Bun, dacă eşti atât de interesat, spune-mi… la ce lucrez acum?

– Nu ştiu, nu mi-ai spus.

– Fiindcă n-ai întrebat. Deci… ce aparat o să folosesc?

Ştia că n-aveam habar. Şi nici ea nu era tocmai interesată de comunismul est-european. Adică nu-mi ceruse o bibliografie pe subiect, dar nu-i purtam pică pentru atâta lucru.

– A, da, am zis, ai luat un negativ cu mine, ţi l-ai lipit pe piele, ai stat în soare

și după aia l-ai cojit și te-ai ales cu un fel de tatuaj.

A izbucnit în râs.

– Mereu e vorba despre tine, nu?

Într-un fel așa și era. Jennifer Moreau, până la urmă, îmi făcea mai mereu poze.

Când ușa de la dormitor s-a crăpat iarăși, am văzut-o pe Claudia mâncând, cu o lingură gigantică, iahnie de fasole dintr-o cutie metalică.

– Jennifer – tonul îmi devenise rugător –, îmi pare rău. De când a murit tata am încercat și eu să mă descurc cum pot.

Se auzea șuieratul apei fierbând în ceainic, de cealaltă parte a ușii.

– De fapt, a zis ea sărind din pat și trântind iarăși ușa, un curator din America a venit la studio și-a cumpărat două fotografii de-ale mele. Mi-a oferit și o rezidență artistică la Cape Cod, Massachusetts, după absolvire.

Așadar, de aceea îi era pașaportul pe masă.

– Felicitări, am zis amărât.

Părea teribil de încântată, de tânără și de afurisită. Eram împreună de mai bine de un an, dar știam că-mi găsisem perechea. Pentru început, înțelegerea pe care Jennifer Moreau (tată francez, mamă englezoaică, născută în Beckenham, în sudul Londrei) o făcuse cu mine era că putea să-mi ridice în slăvi sublima frumusețe (formularea îi aparținea) în orice fel ar fi socotit nimerit, forma corpului, ochii cei „albaștri, intenși“, în vreme ce eu nu aveam voie să-i descriu corpul sau să-mi exprim vreo frântură de admirație pentru acesta decât prin atingere. Așa voia Jennifer să știe tot ce simțeam și gândeam despre ea.

Între timp, Claudia oprise ceainicul văicăreț. Mi-am aruncat privirea pe perete și-am observat o fotografie de-a lui Saanvi prinsă cu bandă adezivă pe ipsosul sfărâmicios. Apartamentul era umed, și un soi de mucegai se întindea, ca un șirag de furnici în dezordine, pe pereții dormitorului lui Jennifer. În

fotografie, Saanvi zăcea transpirând pe partea ei de saună. Citea o carte şi-avea sfârcul stâng străpuns de-o verigă de aur.

– Ia-o din loc, Saul. Nu ştiu de ce mai atârni pe-aici.

Jennifer s-a strecurat într-un chimono cu un dragon brodat pe spate şi şi-a vârât degetele în sandalele ei favorite, făcute din cauciucuri de maşină.

Mă dădea, practic, afară pe brânci.

*

Am petrecut ceva vreme bâjbâind pe la zăvorul porţii. Niciodată nu putusem să intru ori să ies pe poarta aceea; le văzusem pe Jennifer şi Claudia sărind peste ea în zilele când întârziau la cursuri. Cealaltă colegă, Saanvi, n-avea probleme cu zăvorul fiindcă era răbdătoare, însă Jennifer pretindea că abilitatea avea de-a face cu faptul că era licenţiată în matematici superioare şi ştia o mulţime despre nemărginirea timpului.

Soarele de sfârşit de după-amiază mă înţepa în ochi. Ochii mei albaştri, intenşi. M-am răsucit brusc pe călcâie, intuind că Jennifer se uita la mine. Aşa şi făcea. Cu un aparat de fotografiat în mână. Stătea la fereastra mare, în chimonoul cu dragon şi sandalele făcute din cauciucuri de maşină, încă îmbujorată de la partida de amor cu mine, scociorând cu mâna stângă în buzunarele de mătase, căutând dropsurile de jeleu care nu-i lipseau niciodată. Ochiul aparatului foto era îndreptat spre mine. După ce l-a declanşat, cu zumzet şi ţăcănit, a zis pe-un ton deloc lipsit de dramatism:

– Rămas-bun, Saul. O să fii mereu muza mea.

M-am gândit un moment că o să-mi azvârle şi-un drops cu jeleu, cum fac dresorii la circ cu animalele din spectacole după ce-au sărit printr-un cerc în flăcări.

– O să-ți trimit pozele cu Abbey Road înainte să pleci. Îmi pare rău pentru tatăl tău. Sper să-ți revii curând. Și nu uita să-i duci ananas la conservă translatorului.

Abbey Road e la douăsprezece minute de mers pe jos de Hamilton Terrace. Ceva mă îmboldea să revin la locul aproape-accidentului. Trebuia s-o iau ușor, fiindcă mi-am dat seama că șchiopătam și că sacoul alb se destrămase în dreptul umărului. Jennifer Moreau era necruțătoare și părea să știe multe despre viața mea. De unde aflase că Walter Müller ceruse să-i aduc o cutie cu ananas în suc propriu când ajungeam în RDG? Nu-mi aminteam dacă-i spusesem eu sau dacă întrebase ea. Era adevărat, mă însoțise cu trei zile în urmă la înmormântarea tatălui meu, deci despre moartea lui știa. Tatăl ei murise când Jennifer avea doisprezece ani, aceeași vârstă pe care-o aveam și eu când murise mama. Vorbeam adesea despre cum ne pierduserăm la aceeași vârstă părinții. Era o legătură între noi, cu toate că ea se socotea eliberată de moartea tatălui fiindcă acesta nu i-ar fi îngăduit în veci să studieze artele. Eu, unul, nu eram atât de sigur că mă eliberasem de moartea mamei. Nu, nu vedeam nimic bun în privința asta, cu excepția faptului că nu mă îndoisem niciodată de iubirea ei pentru mine, fapt care-i făcea absența și mai catastrofală. La fel, înmormântarea tatei era un ecou al pierderii suferite de Jennifer în copilărie și mă făcuse să am o atitudine protectoare față de ea. Nesimțitul de frate-meu, Matthew, cunoscut și drept Matt cel Umflat (mic dejun englezesc complet, șapte zile pe săptămână – trei ouă englezești, trei cârnați englezești), se ocupase de aranjamentele funerare fără să mă consulte.

Aș fi fost mândru s-o am pe superba Jennifer Moreau la braț, cu numele ei de familie franțuzesc, exotic, pantaloni și taior de epocă albastru-pastel și pantofi platformă asortați, din piele întoarsă. Îi urmărisem pe Matt cel Umflat, pe soția lui ponosită și pe cei doi băieți ai lor așezându-se în primul rând de bănci de parcă ar fi fost rudele de sânge regal din familie, întrebându-mă cu ce le greșisem atât de cumplit în afara faptului că purtam un șirag de perle la gât.

Eu eram o rubedenie de rang secund, se părea: neînsurat, fără copii, exilat în rândul al doilea. Asta îmi amintea de zdrobitoarea singurătate a anilor adolescenței, când Matt, încă neumflat și erou bolșevic în ochii tatălui meu,

începuse să lucreze ca electrician și să câștige binișor, în vreme ce eu încercam creioanele de conturat ochii de la drogheria locală. Până ce-am ajuns la Cambridge, el știa deja cum să refacă instalația unei case întregi, pe când eu îmi născoceam căi prin care să-mi deghizez ignoranța (ochii albaștri intenși sunt de ajutor în această străduanie) și să mă descurc cât mai bine în poziția în care mă aflam, de motan proletar cu părul negru ca pana corbului (fără gheare, pomeți înalți) printre porumbeii sofisticați.

Matt și-a adus prinosul de iubire tatălui nostru. Când mi-a venit rândul, eu, cel mai educat din familie, n-am putut spune decât: „La revedere, tati".

Totuși, fratele meu s-a arătat de acord cu ideea mea de a lua o parte din cenușa tatălui nostru comunist cu mine, ca s-o îngrop în RDG. El, până la urmă, credea în toată povestea.

Mi-am aruncat privirea asupra conacelor înalte, în stil edwardian, care mărgineau ambele laturi din Hamilton Terrace, cât am șchiopătat pe strada largă și lungă, încercând încă să-mi amintesc de unde aflase Jennifer despre ananasul la cutie pe care îmi ceruse Walter Müller să-l cumpăr. Citise scrisoarea pe care mi-o trimisese el? Informatorii Stasi erau cunoscuți drept „ochi și urechi", Horch und Guck. Se părea că, atunci când venea vorba de arta lui Jennifer, ochii mei erau închiși, urechile-mi erau astupate, dar mă pregăteam frenetic de călătoria în Germania de Est, făcând aranjamente administrative pentru accesul la arhivele de care aveam nevoie pentru studiul meu. Motivul pentru care mi se dăduse permisiunea era că promisesem o abordare nuanțată în lucrarea pe care urma s-o scriu despre realitățile cotidiene din RDG. În loc de obișnuitele clișee ale Războiului Rece, intenționam să pun accentul pe educație, pe sistemul de sănătate publică și de locuințe la care aveau acces cetățenii, toate dezbătute cu tatăl meu înainte să moară.

– Dacă te-ai fi luptat vreodată cu fasciștii, ai fi ridicat și tu un zid să-i ții la respect.

Când i-am amintit că Zidul fusese înălțat ca să țină oameni nu în afară, ci înăuntru, mi-a spus că eram Maria Antoaneta a familiei și că perlele nu mă

avantajau.

– Scoate-le de la gât, fiule.

În opinia lui, libertatea cuvântului și cea de mișcare nu erau la fel de importante ca eliminarea inegalităților și munca pentru binele colectiv; totuși, putea să ia oricând avea chef un feribot către Franța și nimeni nu-l pândea la Dover să-l împuște din turn. Se făcuse că nu bagă de seamă tancurile sovietice care invadaseră Praga în 1968, fiindcă credea, vezi bine, că ne înrudim cu Stalin.

– Uniunea Sovietică este bunica RDG. Rudele trebuie să aibă grijă unele de altele și să-și apere neamurile de adversarii reacționari.

Bla bla bla.

Așa cum avusese Matt grijă de fratele lui când încercaseră băieții să mă spânzure cu cravata de puntea de sus a autobuzului. Tatei îi displăcea chestia numită de Jennifer „sublima mea frumusețe“; îl deranja, din nu știu ce motiv. Colac peste pupăză, eram și mai fragil fizic decât fratele meu, și uneori, când îl întovărășeam pe tata la cârciumă, purtam o cravată portocalie de mătase. L-am auzit odată cerând o halbă de bere tare pentru el și „un pahar de vin roșu pentru băiatul ăsta sclifosit“. Barmanul l-a întrebat pe tata dacă-i convenea niște Merlot și mi-a întins mie berea. În chip de compromis, am renunțat să-mi dau genele cu rimel când am participat la dezbaterile Partidului Comunist și-am înlocuit cravata oranj cu o bască verde făcută din piele de șarpe falsă. Ori de câte ori era prost dispus (adesea), în timpul adolescenței mele, răcnea la Matt, în stilul lui Stalin: „Bate-l, bate-l măr“, iar Matt, în calitate de complice, mă pocnea trimițându-mă la podea. Matt devenise un vajnic pocnitor după moartea mamei. Îmi despicase și buza o dată și mă înzestrase cu noi ochi negri și intenși, care erau mai ușor de acceptat, se părea, decât obișnuiții mei ochi albaștri și intenși. Era de parcă tancurile tatei ar fi fost deja parcate în camera de zi a casei noastre din Bethnal Green, gata să strivească sub șenile trupul meu nevrednic, de treisprezece ani, înaintând cu tunurile ridicate.

„La revedere, tati.“ Ce altceva aș fi putut spune la înmormântarea lui?

Multe altele.

Diferența între tatăl meu și mine, dacă nu pui la socoteală educația și pomeții mei proeminenți, era asta: eu credeam că oamenii trebuie convinși, nu siliți. Însă acum, că murise și nu-mi putea replica, îmi lipsea siguranța lui.

Eram cam la șapte minute distanță de trecerea de pietoni.

Trebuia să mă opresc, când și când, ca să-mi trag sufletul. Vocea lui Jennifer îmi tot revenea în minte. Poți să-mi spui ce s-a întâmplat de fapt, Saul?

Am decis să-mi notez undeva să nu uit de cutia cu ananas. Voiam să scriu asta cu litere mari pe-un bilețel și să-l lipesc pe frigider cu magnetul „Zeus Stăpânul Zeilor“ de îndată ce ajungeam acasă. În schimb, scrisese Walter Müller, avea să-mi dea un borcan cu castraveți murați, Smaraldul Estului, cu zahăr și oțet, aromatizați cu fenicul și cimbru. Știa el oare că Stasi îi va citi scrisorile? Dacă informatorii Stasi erau știuți ca „ochii și urechile“, atunci părea că Jennifer mă părăsise fiindcă urechile nu-mi ascultau și ochii îmi erau orbi când venea vorba de lucrările ei artistice; dacă mă gândeam mai bine, și chiar mă gândeam, grăbind pasul, nu-mi venea nimic în minte legat de proiectul ei actual, cu excepția faptului că-i eram muză. Mi-am dat seama totodată că, după tot efortul de a culege prezervativele de pe jos după accident, nici măcar nu le folosisem. Rămâneau nedesfăcute în buzunarul sacoului meu alb, destrămat.

Era straniu de reconfortant să mă întorc la zebra de pe Abbey Road. Nu se circula deloc, deci probabil că până la urmă închiseseră strada.

M-a izbit adevărul că, atunci când păşisem pentru prima oară pe trecerea aceea, aveam încă o iubită şi nu şchiopătam. Mi-a venit în minte felul în care bărbatul care fusese cât pe ce să mă calce îmi atinsese părul, de parcă ar fi atins o statuie sau alt obiect neînsufleţit.

Cât cugetam eu la asta, a apărut o femeie, fluturând între degete o țigară neaprinsă. Purta rochie albastră și m-a întrebat dacă am un foc. Părul scurt și blond avea o nuanță atât de deschisă, că părea argintiu. Avea ochi de un verde șters, ca sticla adusă de valuri pe plajă. Am băgat mâna în buzunar și am scos bricheta Zippo de metal pe care o port cu mine mereu, o versiune antivânt, de modă veche și mai voluminoasă a brichetei folosite de armata americană în al Doilea Război Mondial. M-a înhățat de palma cu bricheta și s-a uitat la inițialele săpate în metal. I-am explicat că fusese a tatei în perioada când, făcându-și baia lunară, obișnuia să mai pufăie câte-o țigară. Că murise recent și că intenționam să iau puțină cenușă de-a lui într-o cutie de chibrituri ca s-o îngrop în Berlinul de Est comunist. Vorbind, îmi tremurau mâinile. Am rugat-o să stea cu mine un pic și așa a și făcut, cocoțându-se pe zidul scund al studiourilor EMI, cu umerii atingându-ni-se. O auzeam cum inspira și expira. Îi ieșea fum pe nări ca dragonului brodat pe chimonoul lui Jennifer. M-a întrebat dacă-s genul de tip smucit.

– Nu.

– Agitat, atunci?

Un fragment dintr-un poem pe care nu știusem că-l știu mi-a apărut în minte. L-am rostit cu glas tare femeii care fuma.

– „Noi suntem Morții. Acum puține zile

Trăiam și noi, iubeam și noi, copile…“

A încuviințat din cap de parcă m-aș fi purtat cu totul normal, ceea ce nu era cazul.

– E de John McCrae, am spus. Un doctor canadian care s-a înrolat voluntar ca mitralior în Primul Război Mondial.

Am întors fața spre ea și ea s-a întors spre mine; vântul, pe lângă tălpile noastre, umfla o pungă de supermarket.

– Ce ciudat, a zis arzând un picior pungii. Nu e american Wal-Mart-ul?

Ne-am sărutat așa, pe zid, ca adolescenții, limba ei îndesată pe gâtul meu, genunchiul meu înfipt între coapsele ei. Când ne-am desprins, în cele din urmă, a întrebat cu ce parfum mă dădusem.

– Ylang-ylang, am zis în vreme ce-și scria pe podul tremurând al palmei mele numărul de telefon.

Am citit, când a dat să plece, cuvintele imprimate pe spatele uniformei albastre. Fiindcă o uniformă era. Mi-am dat seama că era asistentă medicală și că în cântecul „Penny Lane“ există o asistentă care vinde maci dintr-un coș.

3

Ajuns acasă, am luat telefonul şi am comandat la o florărie locală, ca să fie trimis pe Hamilton Terrace, un buchet de floarea-soarelui. Voiam ca Jennifer să primească buchetul în ziua expoziţiei de absolvire.

– Nu avem decât trandafiri, a răspuns florăreasa părând indignată, de parcă alte feluri de flori nici c-ar fi existat pe lume.

A părut jignită să audă că, deşi floarea-soarelui era la apogeul inflorescenţei în august, se putea găsi cu uşurinţă şi în septembrie. Era ciudat să vorbesc cu o florăreasă care părea îngrozită de flori. Când i-am spus şi că, pe măsură ce floarea-soarelui se deschide, alte specii de flori îşi încheie sezonul, de pildă macii, mi s-a părut că era pe punctul de a izbucni în lacrimi.

– Avem trandafiri galbeni, albi, trandafiri roşii, trandafiri dungaţi din China şi Birmania. Vă folosesc? Avem mulţi trandafiri albi pe stoc, momentan.

Trandafiri albi. Die Weiße Rose – „Trandafirul Alb“. Acesta fusese numele mişcării de tineret antinaziste ce activa la începutul anilor ’40 la München. Tradusesem un manifest pentru studenţii mei, scris de liderii Die Weiße Rose în februarie 1943.

Tineretul Hitlerist, SA-ul, SS-ul au încercat cu toţii să ne drogheze, să ne pună stavile în anii cei mai plini de promisiuni ai vieţilor noastre.

Poate că ar fi trebuit să comand doisprezece trandafiri albi pentru Jennifer? Era, până la urmă, în anii cei mai plini de promisiuni ai vieţii sale.

Nu, musai floarea-soarelui trebuia să fie. Erau singurele flori la care îi plăcea să se uite când se aflau în vază, în mare parte din cauza centrului negru, care îi amintea, pare-se, de o eclipsă, deşi nu sunt sigur că văzuse vreodată una.

Am sunat la altă florărie, dar nici acolo nu aveau în stoc floarea-soarelui. A

treia oară, norocosul de mine, am găsit ce căutam. De data asta am vorbit cu un bărbat care mi-a spus că era din Cipru și că-l chema Mike. Când a întrebat ce mesaj să scrie pe cartonașul din buchet, vocea mea s-a auzit straniu de tremurată și de piţigăiată. Nu mi-o recunoșteam.

– Scumpă Jennifer, mult noroc la vernisaj, de la nesimţitul care te iubește.

Florarul pe nume Mike și-a dres vocea.

– Pardon… ați putea să vorbiți în engleză?

Nu-mi dădeam seama ce voia să zică. Am repetat mesajul, împreună cu numele și datele de pe cardul de credit. Pe un ton ceva mai ferm de data asta. După un moment de pauză, Mike a zis:

– Nu vorbesc germana. Cred, cel puțin, că e germană, dar orice ați spune, nu uitați că războiul l-am câștigat noi.

I-am auzit râsul în receptor cât am repetat, iarăși și iarăși, mesajul. Și, cum hohotea el, mi-am dat seama că mesajul îl gândisem în engleză, dar îl rostisem în germană, așa că am trecut la engleză: „Scumpă Jennifer, mult noroc la vernisaj, de la nesimțitul care te iubește“. După ce am confirmat că „nesimțit“ e un singur cuvânt, nu două, treaba a mers ca unsă. Mike a zis că a fost o plăcere să facă afaceri cu mine și că numele lui adevărat nu este, de fapt, Mike. Plus că, dacă ar fi știut că vorbesc alte limbi, mi-ar fi zis numele întreg.

– Dar, în orice caz, ai grijă, Saul.

Două persoane îmi ziseseră în ziua aceea: „Ai grijă, Saul“.

Când am dat drumul la duș și mi-am spălat sângele de pe genunchi, m-am trezit înfiorat de faptul că Jennifer nu observase, cât făcuserăm dragoste, cât de zgâriat și însângerat eram. Îi simțeam pe piele izul uleiului de ylang-ylang. Mă excită teribil ylang-ylangul. După aceea m-am apucat să calc cămășile pe care voiam să le pun în bagajul pentru Germania de Est.

A durat mult să amplasez masa de călcat și să-mi umplu cu apă fierul de epocă. Era ori prea fierbinte, ori prea rece, însă mă relaxa apăsatul plăcii grele de oțel asupra mânecilor, coborâtul spre manșete, aburul care se ridică din țesătură. Am desfăcut manșetele și le-am întors pe dos, ca să pot călca în zona nasturilor. Era crucial ca aceștia să nu fie atinși de căldură, care lasă mereu urme. Sincer să fiu, după accidentul de mașină și prima cerere în căsătorie din viață respinsă, mă simțeam ca bătut. Asta urâse și Stalin cel mai mult, bătăile încasate de la tătâne-său. Am pus cămășile pe umeraşe și-am ieșit pe balcon. Niște ciori, un stol întreg de culoarea funinginii, țopăiau greoaie prin iarba din Parliament Hill Fields. Una și-a luat deodată zborul și s-a îndreptat spre o adăpătoare pentru păsări. Ducea ceva în cioc, un lucrușor pe care l-a lepădat în scăldătoare. Un șoarece poate, care-mi amintea de faptul că Stalin îșI iubise fiica, pe Svetlana, cum iubește pisica șoarecele. Eu cum o iubeam pe Jennifer? Ea cum mă iubea pe mine? Nu sunt sigur că mă iubea câtuși de puțin. Era cu siguranță pisica aici, iar eu, șoarecele. Asta m-a făcut să mă gândesc că-mi puteam încerca și eu norocul în calitate de pisică, însă perspectiva nu părea deloc aţâțătoare.

Până atunci îmi ținusem partea mea de înțelegere: să nu descriu niciodată în cuvinte cât de uluitor de frumoasă era, nici ei și nimănui altcuiva. Nici culoarea părului ori a ochilor, nici forma sânilor, a buzelor ori a sfârcurilor, sau lungimea coapselor, textura părului pubian ori dacă avea brațele tonifiate, ce măsură avea în talie, dacă se rădea sub braț sau își dădea unghiile cu ojă. Nu aveam, se pare, cuvinte noi-nouțe cu care s-o descriu, dar dacă voiam să spun: „Jennifer e nespus de frumoasă“, era în regulă în ce-o privea, fiindcă nu însemna nimic. Ținând cont că ea nu contenea să-mi laude sublima frumusețe, mă întrebam dacă însemna, totuși, ceva. Pentru ea. Îi dădea o însemnătate în fotografii, zicând însă că acelea nu aveau cu adevărat de-a face cu mine, că întreaga compoziție avea de fapt importanță, iar eu nu eram decât un element. De ce-mi conturase buzele cu cariocă roșie în fotografia pusă deasupra patului? Știam cât îi plăcea să mă sărute, așa că de ce scrisese NU MĂ SĂRUTA? Era de parcă s-ar fi gândit că atunci când făcea sex era vulnerabilă, că-mi oferea prea multă putere asupra ei. Jennifer nu voia să-mi dea acea putere, așa că trebuia să i-o smulg. Era destul de interesată de un student de la ea de la școală, unul pe nume Otto. Cu păr albastru și de vârsta ei. Chiar dacă ea îl credea un viitor artist de faimă mondială, știam că negrul era culoarea părului adevăratului ei iubit.

4

Am descuiat cutia poştală din holul blocului ca să văd dacă sosiseră fotografiile de pe Abbey Road. Erau menite să fie cadou pentru Luna Müller, sora mai mică a interpretului meu, Walter Müller. Când vârâsem în încuietoare cheița, o simțisem ușor slăbită, de parcă cineva ar fi tras afară șuruburile și-apoi le-ar fi învârtit în grabă la loc. Când însă am aruncat o privire la cutiile poştale ale celorlalţi chiriaşi, am văzut că şi acestea aveau nevoie de reparații. Lemnul, la toate, era ciobit. Majoritatea încuietorilor de alamă, făcute în anii ’30, aveau şuruburi lipsă. Se dovedise mai dificil decât de obicei să potrivesc cheia în broască. Proprietarul ne creştea an de an chiriile, dar nu mişca un deget ca să repare clădirea, care era mai mult sau mai puțin dărăpănată. Cucoana de la etaj, madam Stechler, a păşit afară din lift şi-a înaintat şontâc-şontâc pe hol, strângând în mâinile înmănuşate tubul de oțel al cadrului. Avea o haină de blană pe ea şi-a început să se vaite de artrită, pe care vremea i-o agrava, făcând-o şi mai beteagă încă.

– Ploaia face rău la oase, a zis cu vocea-i lugubră, îngroşată.

Am aruncat o privire pe uşile de sticlă ale holului. Soarele strălucea. Iarba din grădina comună era încă galbenă după canicula din acea vară. Frunzele toamnei nu erau ude.

– Te deranjează ceva, Saul?

– Nu.

– Voiam să te întreb de numele tău de familie, a zis.

– Ce-i cu el?

– Pe cutia poştală zice că te cheamă Saul Adler.

– Da.

– Adler e nume evreiesc.

– Şi? Aştepta să mai zic ceva, aşa că am zis: Saul e tot nume evreiesc. Aveţi ceva împotrivă?

Gura i-a rămas căscată, de parcă femeia ar fi căutat o fantă şi mai mare prin care să respire. Se părea că numele meu era stafia care-o bântuia pe madam Stechler.

M-am ridicat, deoarece era prea abject să-i vorbesc stând în genunchi. Am întrebat-o, după un moment de zăbavă, dacă ştia de unde puteam să cumpăr o cutie cu ananas.

– De peste tot. În orice prăvălie găseşti ananas la conservă. Până şi la magazinul din colţ. Vrei feliat, sau bucăţi? Cu sirop, sau cu suc?

Se holba la mine prin lentilele groase ale ochelarilor de parcă aş fi fost un hoţ venit cu intenţia să jefuiască toate cutiile poştale din clădire. Găsisem un plic în cutia mea şi abia aşteptam să-l deschid, însă nu voiam s-o fac în văzul ei. Mi-a spus că voia să-şi ia o bucată de prăjitură cu mac de la noul magazin polonez şi că, totodată, trebuia să găsească pe cineva care să-i cureţe pata de pe divanul ei verde-ţestoasă. M-am dus cu gândul la ţestoase şi la ce fel de verde reprezentau ele în industria ţesăturilor, când a început să se plângă iarăşi de durerea în articulaţii şi de vreme. Nu-mi aminteam să fie nici un magazin polonez pe strada pe care o menţionase. Erau o măcelărie, un chioşc de presă şi un salon de coafură care se ocupa în cea mai mare parte de pensionare ca ea, însă nimic care să aducă a magazin polonez, asta, dacă bengalezul care ţinea chioşcul de ziare nu se apucase cumva să vândă produse de patiserie est-europene. Eram absent fiindcă deschisesem între timp plicul şi mă uitam ţintă la fotografii, trei la număr, alb-negru.

Iată-mă, păşind în tălpile goale pe zebră, în costumul alb cu pantalonii evazaţi, cu mâinile în buzunarele sacoului alb. Era şi un bilet de la Jennifer:

Apropo, nu John Lennon a mers fără pantofi. Ăla a fost Paul. JL a purtat pantofi albi. Am reuşit să te surprind cu piciorul ridicat ca în original, mulţumită scăriţei mele credincioase.

Nu-mi aminteam să-mi fi dat pantofii jos, dar aşa era, apăream în picioarele goale în poză. Când am ridicat privirea, am văzut că madam Stechler îşi lăsase în hol cadrul de mers, îndesat în spatele mesei portarului. Am văzut-o prin geamul uşilor cu blana în spinare, luând-o repejor la picior către staţia de autobuz. Nu era, parcă, imobilizată de artrită?

Am pus fotografiile la loc în căsuţa poştală, am încuiat-o şi am pornit spre cel mai apropiat supermarket ca să cumpăr ananasul la cutie pentru Walter Müller. Oare ce făcea Jennifer azi? Probabil rezolva cu biletul de avion spre America. Ar fi fost de găsit, evident, în laboratorul foto de la facultate, pregătindu-se pentru expoziţia de absolvire, şi apoi, mult, mult după aceea, ar fi lenevit în saună cu Saanvi şi Claudia, vorbind despre infinitate şi despre cum găsise un matematician maniaco-depresiv pe nume Georg Cantor o cale de a reprezenta grafic numerele infinite. Între timp, încercam să decid dacă ananasul trebuia cumpărat rondele ori bucăţi, în sirop sau în suc propriu. Am cumpărat până la urmă două banane, o chiflă, o bucată de friptură şi m-am trezit poposind la raionul cu brânzeturi. Începeam să simt compasiune pentru florăreasa care vindea exclusiv trandafiri. Dacă exista o infinitate de trandafiri din care să aleg, la fel stăteau lucrurile şi cu brânza. Shropshire Blue, Stilton, Farmhouse Cheddar, Lancashire, Red Leicester, Gouda, Emmental.

L-am rugat pe vânzător să-mi taie un triunghi mare de Brie mustind de zeamă. Îi picura de pe cuţit. Avea mâini blânde.

Cerul era cenuşiu, la fel ca trotuarul. Începuse să plouă. Un bărbat într-un veşmânt african se chinuia cu o umbrelă stricată în vreme ce picurii de ploaie îi cădeau pe sandale. M-am oprit la un pahar de ceai şi-o baclava la o cafenea turcească. Prăjitura era lipicioasă, plină de miere. Am cerut un şerveţel, dar chelneriţa a părut să nu-mi audă solicitarea. S-a dus la o fetiţă la vreo şapte ani, care citea o carte la o masă alăturată, şi i-a şoptit ceva la ureche. Am crezut că-i spunea fetei să-mi aducă şerveţelul, însă nu făcea decât să aşeze mai bine una dintre fundele roşii din părul împletit al fetei.

*

– E așa, Saul Adler: subiectul principal nu ești întotdeauna tu.

E așa, Jennifer Moreau: tu m-ai făcut subiectul principal.

5

Se petrecea ceva în blocul meu. Lumea dădea buzna afară înspăimântată. Inginerul de la trei răcnea ceva despre un foc. Nu simțeam miros de ars. Umbla vorba că pompierii erau în grevă, deși protestul nu fusese anunțat oficial. Proprietarul ne sfătuise pe toți să ținem la îndemână o găleată cu nisip în caz de ceva, și totodată să scoatem din priză dispozitivele electrice neesențiale, cu excepția frigiderului. Madam Stechler s-a întors cu ce zisese că era prăjitură cu mac, însă prin punga de plastic vedeam ce ținea în mâinile înmănușate: arăta a halcă de carne însângerată, ciopârțită. Când și-a cules din hol cadrul, mi-a spus că era posibil să fi lăsat prăjitorul de pâine în priză, ba că, dacă se gândea mai bine, nici radiatorul electric nu era sigură că îl deconectase. Dar la ce i-ar fi trebuit un radiator electric în septembrie? M-am oferit să dau o fugă până la ea acasă și să verific. S-a stârnit o dezbatere printre ceilalți chiriași adunați afară dacă era un lucru înțelept de făcut. S-a decis că, în caz că se declanșase vreun incendiu, nu ar fi trebuit să-mi asum riscul, însă, când am insistat, m-au povățuit ca măcar să evit ascensorul.

– Vrea să moară, lăsați-l.

Madam Stechler chiar a zâmbit înmânându-mi cheile. Era pentru prima oară când o vedeam voioasă.

Nu am pornit în fugă pe scări; am urcat încetișor cele cinci etaje fiindcă șchiopătam încă de la căzătura de pe trecerea de pietoni din Abbey Road. N-am văzut pic de fum după ce-am descuiat ușa. Totul, în apartamentul ei, era scos din priză. Un telefon negru, masiv, era așezat în mijlocul mochetei. Un loc neobișnuit pentru amplasarea unui telefon, mai ales dacă proprietara avea artrită și nu se putea apleca prea ușor. Am urmărit firul și-am văzut că era conectat la o priză din spatele televizorului. Am strâns pumnul și-am început să ciocănesc în perete. Nu eram sigur, presupunând că mă așteptam să găsesc ceva, ce voiam să găsesc. Era peretele gol pe dinăuntru, sau solid? De asta voiam să bat în el? Am ciocănit iarăși. Era ca și cum acțiunea asta îmi dădea

o senzaţie de importanţă, lucru care m-a făcut să mă întreb de ce în restul timpului mă simţeam neimportant. Cei de la Stasi se simţeau mai importanţi când ciocăneau pentru întâia oară pereţii cu pumnul? Chiar atunci, telefonul a început să sune; am ridicat receptorul.

– Alo. Telefonul doamnei Stechler.

– Cine-i acolo?

– Mă numesc Saul. Sunt un vecin.

– Isaac la telefon.

Am simţit o împunsătură în piept.

– Doamna Stechler nu e aici. Pot să preiau un mesaj?

– Saul şi mai cum?

Cuvintele „Saul şi mai cum?“ m-au umplut de goază, şi frică, şi regret.

Chiar şi aşa, am făcut un efort ca să vorbesc clar şi calm în receptor.

– Saul Adler.

Abia reuşeam să îngaim vorbele.

Mi-am dat seama că aveam inima frântă. Punga de la Wal-Mart purtată de vânt pe Abbey Road fusese cândva conectată cu America, iar numele Isaac era şi el conectat cu America.

În receptor s-a făcut linişte.

Am auzit în apropiere o respiraţie.

M-am răsucit pe călcâie şi m-am uitat direct în ochii speriaţi ai unui animal. Un pudel negru sărise pe rezemătoarea sofalei. Ochii îi erau umezi şi scâncea. Chiriaşii nu aveau voie să ţină animale în apartament. Habar nu avusesem că madam Stechler găzduia un câine. Avea noimă, acum, halca de carne pe care

o cumpărase în loc de prăjitura cu mac.

M-am aşezat pe sofa cu pudelul în braţe. Telefonul a început iarăşi să sune. Deveneam din ce în ce mai calm pe măsură ce mângâiam creştetul cald al câinelui. Răsuflările, cumva, ni se sincronizau; respiram împreună şi aşteptam ca telefonul să se oprească din sunat. Simţeam că mă cuprindea o linişte mare aşa, cu câinele în braţe şi încercând să menţin acelaşi ritm al respiraţiei cu al lui.

Mi-era foame. O foame de lup. Poate că uitasem să mai mănânc de când cu aproape-coliziunea din Abbey Road. Aşezat pe sofaua verde-ţestoasă, în mijlocul a ceea ce putea fi o situaţie de urgenţă (bănuitul incendiu), m-am dus cu gândul la prietenul meu Jack, care-mi spusese că nu voia să aibă copii niciodată. Jack credea că părinţii sunt extratereştri care le vorbesc cu glasuri ciudate copiilor şi, în orice caz, voia să fie în centrul atenţiei, mai ales în centrul atenţiei sexuale a iubitelor sale. N-ar fi acceptat în ruptul capului ca atenţia asta să-i fie răpită de nevoile unui copil sau de nesfârşitele, acum, nevoi ale părintelui extraterestru.

Îl aprobasem cu căldură. Jack avea cu zece ani mai mult decât mine, însă arăta mai tânăr decât lăsau să se vadă cei treizeci şi opt de ani ai săi. Purta sacouri elegante de in şi le asorta cu bascheţi negri de adolescent, o imagine care mi se păruse mereu că arată bine.

Nu fusesem atât de sigur că gândeam aşa în ziua în care mâncaserăm moules frites într-un bistro franţuzesc din West London. Pe parcursul acelui prânz devenisem conştient că ne socoteam pe noi înşine bărbaţi culţi, sofisticaţi şi arătoşi, mai presus de taţii extenuaţi care, probabil, nu mai făcuseră sex de mult timp. Sau, cel puţin, nu cu partenerele lor extenuate.

Totuşi, chiar şi atunci, nu mă crezusem cu totul când îmi manifestasem acordul. Deşi Jack era voios şi amuzant, îi lipsea ceva în profunzimea sentimentelor. I-am zis asta cu voce tare câinelui care, acum, îmi adormise în poală.

– Îi lipsea ceva în profunzimea sentimentelor.

Jack, aruncând o privire în farfuria mea, observase că nu mâncasem tot. A

întrebat dacă mă putea scăpa de restul, de parcă mi-ar fi făcut un serviciu imens. Am împins bolul spre el şi l-am privit cum hăpăia, sorbind cochiliile şi mestecând repede-repede – credea că leorpăitul a ce mai rămăsese din porţia mea îl făcea adorabil. Lucru bizar (i-am repetat asta cu voce tare pudelului: „A fost bizar“.) Îmi plăcea să depăn amintiri cu Jack aşa, stând cu un câine ilegal şi decorativ în poală. Dacă totuşi se declanşase un incendiu, poate că ar fi trebuit să-i scap viaţa? Miroseam, ce-i drept, o chestie acră, dar era fum oare?

Aveam de trecut în revistă mai multe gânduri despre Jack cel arătos.

Am luat laba câinelui în palmă şi-am strâns-o. După ce Jack îmi mâncase scoicile, îşi îndreptase atenţia spre nota de plată, sosită pe o farfurioară. I-a aruncat o privire şi, în loc s-o împărţim egal, a insistat că, de vreme ce eu comandasem pâine în plus şi ne-o puseseră la plată, costul pâinii trebuia acoperit de mine, cu toate că se înfruptase şi el. Între timp, nu slăbea din ochi o felie de tartă cu lămâie pe care-o lăsase neterminată un tip ce stătuse singur la o masă de alături. Jack voia să întindă mâna şi s-o înhaţe. Când s-a uitat la mine conspirativ, m-am întrebat de ce era atât de greu de iubit. Cred că avusesem întrebarea asta în minte şi când mă apucasem să bocănesc în pereţi cu pumnul. Răspunsul era evident: fiindcă Jack însuşi nu era în stare să iubească. M-a cuprins brusca îngrijorare că Jennifer se putea gândi că eram de neiubit. După masă, Jack ar fi trebuit să joace tenis. Îmi spusese că luase câteva lecţii în plus ca să-şi pună la punct serviciul pentru meciul ăsta anume. Nu pricepeam de ce băgase în el ca spartul înainte de meci, însă arăta foarte subţirel. Presupun că era chiar el copilul pentru care simţea atâta lehamite. Un copil care avea nevoie să fie hrănit.

Nu era exclus ca între timp, cât mă odihnisem eu pe sofa mângâind câinele ilegal, blocul să fi fost cuprins de flăcări. M-am ridicat şi-am lăsat pe podea căţelul negru. A scos un sunet indignat când am cules punga de hârtie cu bucata de Brie înăuntru şi-am ieşit trântind uşa. Am coborât şchiopătând treptele, iarăşi fără să adulmec pic de fum.

Vecinii erau adunaţi afară, arătând cu degetul spre diverse ferestre. Au fost cu toţii uşuraţi să afle că madam Stechler nu lăsase în priză radiatorul electric.

Am informat-o că fusese căutată.

Și-a scos ochelarii cu lentile groase cu un aer nedumerit.

– Nu cred. Mi-au tăiat telefonul. S-a apucat să sufle peste lentile, apoi să le șteargă cu tivul rochiei. S-a frecat la ochi. Apropo, a zis, și eu sunt evreică. M-am născut la Cracovia.

Inginerul m-a bătut pe umăr.

– Vă mulțumesc pentru verificare, domnule Adler, mi-a spus cu sinceritate. Ne-a mai liniștit.

Mă întrebam de ce purta madam Stechler mănuși și ce fel de nălucă sălășluia pe sub ele, dar nu aveam chef să mă gândesc la asta, așa că am dat fuga peste stradă și am sunat-o pe Jennifer de la telefonul public din colț.

– Ce mai faci, Jennifer?

– De ce m-ai sunat?

– Fiindcă pompierii au intrat în grevă.

– Cine zice că au intrat în grevă? E prima oară când aud așa ceva.

Strângeam în palmă punga cu brânza Brie pe cale să se topească. Jennifer vorbea într-o manieră prietenoasă, firească, de parcă nu mi-ar fi refuzat cererea în căsătorie și, după ce se folosise de corpul meu, nu m-ar fi izgonit, mai mult sau mai puțin, din pat, încă învinețit și însângerat în urma accidentului.

– Au ieșit bine pozele, nu?

A început să vorbească despre lumini, umbră și unghiul din care făcuse fotografiile și despre cum, în poza originală cu cei de la Beatles pentru albumul Abbey Road, apăruse un turist american care se nimerise să fie acolo, sub un copac. M-am uitat în pungă, la felia de brânză care se topea. Pe

colțul din dreapta al pungii părea să fi fost inscripționat un soi de mesaj.

– Ești bine, Saul?

Vânzătorul cu mâini blânde scrisese cu pixul prețul brânzei și-l subliniase de două ori.

– Nu, nu sunt bine deloc.

– E așa, Saul Adler: du-te învârtindu-te.

– E așa, Jennifer Moreau: exact asta am de gând să fac.

În acea noapte, făcându-mi bagajul pentru Berlinul de Est, mi-am dat seama că uitasem să cumpăr ananasul la cutie.

6. Berlinul de Est, septembrie 1988

Am petrecut mult timp râzând cu Walter Müller. Era o uşurare să-mi petrec vremea cu un om a cărui viaţă nu avea ca principiu câştigul material. Walter era un lingvist de renume. Preda limbi est-europene est-germanilor care se duceau să muncească în alte ţări socialiste şi era totodată fluent în engleză. Mi-a plăcut de el din clipa în care l-am văzut aşteptându-mă în gara Friedrichstrasse. Stătea în capătul depărtat al peronului, ţinând o bucată de carton cu numele meu pe ea. Avea cam treizeci de ani, păr cânepiu lung până la umeri, ochii într-o nuanţă deschisă de albastru. Era înalt, cu umeri laţi. Musculos. Din corp îi emana un soi de energie, o vitalitate relaxată, dar incitantă. I-am povestit despre călătoria de coşmar cu trenul la aeroportul britanic şi cum trenul, rămas fără combustibil, trebuise înlocuit cu un autobuz. Walter Müller a scuturat din cap într-un fel vag batjocoritor pentru a-şi exprima profunda compasiune. Era limpede că, în opinia lui, problemele mele se situau la capătul inferior al urgenţei.

– Sistemul de transport al ţării tale e foarte prost gestionat.

M-a scos din gară şi m-a întrebat dacă preferam să mergem la apartamentul mamei lui pe jos ori să luăm un tramvai. Am fost de acord cu plimbarea. Engleza lui era oficială, un pic cam scorţoasă, deloc în consonanţă cu încrederea şi vioiciunea corpului.

– Ăsta e oraşul nostru de pe Spree, a zis dând din braţe în direcţia râului.

Ne plimbam pe lângă undele cenuşii ale râului Spree, îndreptându-ne către Teatrul Berliner Ensemble, fondat de Brecht, care petrecuse în exil anii nazismului. Locuise în cel puţin patru ţări. Le-am enumerat pentru Walter.

– Suedia, Finlanda, Danemarca, în cele din urmă America.

– A, da, Brecht, a făcut Walter. Ştiai că Bruce Springsteen a dat un concert aici, în iulie? Trei ore a cântat. S-a corectat. Nu. Patru ore.

Știam că Brecht fusese privit cu suspiciune de autorităţi fiindcă alesese să locuiască în America şi nu în Uniunea Sovietică. Revenise totuşi în Germania de Est ca să-şi scrie piesele, sperând să ia parte la construirea unui nou stat socialist. Păream mai interesat de Brecht decât translatorul meu, aşa că nu i-am spus că ştiu toate cuvintele din Opera de trei parale („o operă pentru cerşetori“) şi că fredonez adeseori în baie „Surabaya Johnny“. Mi-am coborât privirea spre ape, unde două lebede albe înotau una lângă cealaltă.

– Lebedelor le place să stea împreună, am zis. Stabilesc relaţii lungi şi de durată.

Walter a încercat să pară interesat.

– Mulţumesc pentru informaţie.

Vocea îi era serioasă, însă râdea cu ochii.

Mi-a spus că tocmai se întorsese de la Praga, unde tradusese din cehă în germană pentru nişte tovarăşi care se înscriseseră la un curs de inginerie. Când i-am mulţumit pentru că mă aşteptase în gară, dat fiind că abia revenise la rândul lui din călătorie, a râs:

– Plimbatul ăsta cu tine e norocul meu. Pot să fac ceva cu sens, ca, de pildă, să te scot la o bere.

În jurul buzelor îi bâzâia o muscă. A alungat-o cu dosul palmei şi-a izbit cu bocancul în caldarâm ca să stârnească un plus de frică.

– Magie.

A râs şi-a bătut iarăşi din picior.

– Magie, am repetat, neştiind exact ce se întâmpla şi de ce râdea el.

– Orice ai face, a zis, când îţi scrii raportul despre republica noastră să nu spui că totul a fost cenuşiu şi dărăpănat, în afară de petele de culoare ale drapelelor roşii de pe clădiri.

– Sub nici o formă, am replicat privind în ochii săi albaştri spălăciţi cu ochii

mei albaştri intenşi. O să trec la catastif că aveţi muşte. Şi că mulţi vatmani sunt femei.

Nu-l cunoşteam suficient de bine cât să-i spun că mă obişnuisem cu cenzura, pentru că Jennifer îmi interzisese s-o descriu cu vechile mele cuvinte.

Ne-am continuat agreabila conversaţie. Walter mergea iute, cu paltonul lui, în vreme ce eu, cu o geacă mai subţire, încercam să ţin pasul. Mi-a spus că-i plăcuse mult numele unei prăjituri pe care o găsise la Praga. Era numită „sicriaşul“ şi era făcută în mare parte din frişcă. Mi-am închipuit că se referea la eclere.

M-a întrebat dacă eram la curent cu opera artistei cehe Eva Švankmajerová. N-o cunoşteam. Admira o propoziţie scrisă de aceasta; avea să încerce să mi-o traducă. A închis ochii – „Acum îi dau drumul“ –, şi s-a încruntat mult timp, încercând să invoce cuvintele potrivite la trei limbi distanţă, cehă, germană, engleză, după care a deschis ochii, mi-a ars un pumn în braţ şi şi-a aruncat peste umăr părul cu o zvâcnire a capului.

– Nu se poate traduce.

Ce-i plăcuse de fapt să facă în Praga fusese să dea de duşcă câte un ţoi de şliboviţă, „foarte veche, din Moravia“. Avea să mă prezinte curând directorului universităţii, care, foarte probabil, avea să-mi ofere nişte şnaps de calitate.

După un timp a vrut să ştie de ce şchiopătam. I-am povestit în germană despre aproape-accidentul de pe Abbey Road, iar el mi-a zis în engleză:

– Deci o să vorbim în germană, sau în engleză?

– Ce-ai zice s-o facem jumate-jumate? am propus în germană.

– Cum de vorbeşti germana fluent? m-a întrebat în engleză.

– Mama s-a născut la Heidelberg.

– Deci eşti pe jumătate neamţ?

– A venit în Marea Britanie la opt ani.

– Acasă vorbea germana?

– Niciodată.

De data asta nu mi-a mai mulţumit pentru informaţie.

Când a văzut că șchiopătam mai departe, m-a întrebat de la obraz dacă eram beteag.

– Nu sunt. Am doar un şold învineţit.

Am zis-o tare şi înflăcărat. Nu voiam să-i par jalnic lui Walter. Nu, câtuşi de puţin. Voiam să par altcumva, însă adevărul e că mă înţepa o chestie în stomac. De parcă mi s-ar fi scos ceva din măruntaie cu un cuţit.

S-a oferit să-mi ducă geanta. Deşi am refuzat, a luat-o, aruncându-şi-o pe umăr în vreme ce păşeam pe o stradă pietruită numită Marienstrasse. După un timp a arătat spre spitalul unde lucra sora lui, asistenta.

– Doctorii sunt foarte buni, mi-a spus, dar ar fi mai bine să nu rămâi aici peste noapte. Ar putea să-ți aranjeze să faci o radiografie, dacă vrei.

– Nu! am zis izbindu-l cu palma peste umăr, atât de tare, că l-am făcut să izbucnească în râs.

– Eşti mai puternic decât pari.

Nu cred că vorbea serios, fiindcă m-a împins cât colo când am încercat să-mi recuperez bagajul.

Un tramvai se apropia zăngănind.

– Ia loc, Saul.

Walter a arătat spre treapta de piatră de la intrarea unui bloc.

Am făcut întocmai. S-a aşezat lângă mine, cu geanta mea între genunchi. Totul era liniştit şi paşnic. Am observat că Walter îşi pusese acum nişte ochelari pe nas şi citea ziarul. Cerul se întuneca, şi el îşi petrecuse braţul stâng peste umerii mei. M-a cuprins fericirea. Eram inexplicabil de fericit. Ca în clipa în care mă aşezasem pe sofaua doamnei Stechler cu pudelul ilegal în poală. Am stat vreme lungă aşa.

După un timp, şi-a strâns ziarul şi m-a bătut pe umăr.

– Povesteşte-mi despre accident.

Am început să vorbesc. M-am auzit rostind lucruri pe care nu ştiusem că le gândeam. I-am spus lui Walter că pe Abbey Road mă dusesem cu gândul la mama, care murise într-un accident de maşină când aveam doisprezece ani. Cumva, iraţional, crezusem că Wolfgang – aşa-l chema pe şofer, l-am lămurit – era poate aceeaşi persoană care-o omorâse pe ea.

– E de înţeles să te temi, a zis Walter.

I-am spus cum începuseră să-mi tremure mâinile când mă întorsesem la locul accidentului şi cum şezusem pe zid cu femeia care mă întrebase dacă n-am un foc. Tremurul, i-am spus, avea de-a face cu amintirea primelor secunde în care aflasem vestea că mama murise şi că n-avea să se mai întoarcă acasă. Şi apoi amintirea conştientizării faptului că asta însemna să locuiesc cu tatăl şi cu fratele meu, fără mama, care îşi folosise corpul ca pe un scut uman ca să mă apere de ei.

– Aveai nevoie să fii apărat de fratele şi tatăl tău?

– Da, erau tipi solizi. Le-ar fi plăcut de tine.

A clătinat din cap râzând.

– Nu prea cred.

– Walter, am spus, unde e Zidul? Nu-l văd.

– E peste tot.

I-am spus că accidentul fatal al mamei şi accidentul meu neînsemnat mi se contopiseră în minte şi eram cuprins încă de-o furie nemărginită faţă de şoferul care o călcase. Îl socoteam asasinul ei. Trecerea timpului nu tocise moartea mamei. Dar nici nu fusesem tocmai atent la trecerea străzii.

– A, da.

Walter şi-a împăturit ziarul, întâi în două, apoi iarăşi în două. Privindu-i degetele cum netezeau colţurile, am observat că erau pline de cerneală cenuşie luată de pe ziar. Cuvinte la nimereală se făcuseră dâre pe buricele degetelor lui. Auzeam în cap ţăcănitul maşinii de scris. Literele izbind o foaie. Era de parcă mă informam pe mine însumi. Herr Adler e un nesimţit. Dar nu acelea erau vorbele pe care mi le spunea acum Walter.

– Poate ai nevoie s-o repeţi, sau ceva?

– Ce să repet?

– Istoria.

S-a plecat spre mine şi m-a întrebat dacă mă putea ajuta cu legatul şiretului stâng. Umilinţa nu se mai sfârşea. Era de treabă, fără să judece, cum sunt câteodată necunoscuţii, de obicei fiindcă istoria nu li s-a pus în cale. M-am ridicat şi-am pornit fără el. Habar n-aveam încotro, dar nu voiam să-mi vadă lacrimile. Nici nu ajunsesem bine, şi uite-l, îmi căra geanta de voiaj, îmi lega şireturile, iar acum mă pusesem pe bocit. Când m-a ajuns din urmă am văzut că îşi dăduse jos ochelarii. Pe nas, unde plasticul apăsase în piele, avea o adâncitură.

– Hei, Saul, aşteaptă-mă.

S-a oprit lângă o femeie care ducea o lădiţă de lemn. Lădiţa s-a dovedit plină cu conopide mici. Walter i-a vorbit într-un dialect pe care nu-l pricepeam. Cred că-mi dădea timp să mă şterg discret pe la ochi. Problema era că ochii nu voiau să se usuce. Îi ştergeam, şi alte lacrimi o luau la vale. Mă simţeam peste măsură de jenat că aduceam o halcă atât de mare din propria-mi mâhnire acolo, în RDG. Da, şi ce mă mai ajuta! Aveam nevoie de prietenul meu Jack, omul care termina mâncarea tuturor, să ia şi de la mine un pic.

Firea lipsită de generozitate a lui Jack era opusă felului de-a fi al lui Walter, cu toate că Walter nu era mai puțin sofisticat. Era cu siguranță mai puțin elegant și mai puțin agresiv. Am început să înțeleg mai mult din ce-i spunea femeii cu lădița. Vorbea despre cireșe. Ceva despre cireșul de pe parcela unde-și făcuse familia lui o cabană. Plantase și conopidă, dar nu se făcuse. O mâncase mana. Femeia privea în gol, parcă un pic mai sus de capul meu, însă eram convins că la mine se uita.

I-am făcut cu mâna. N-a răspuns, cu chipul stană de piatră. Am înțeles deodată că ar putea fi periculos pentru ea să ia contact cu un occidental. Cineva ar fi denunțat-o că-mi răspunsese la salut. Nu vedeam cerșetori, drogați, pești sau hoți ori oameni fără adăpost. Și totuși expresia din ochii ei mi s-a imprimat pe retină, la fel ca și buzele roșii. Aș fi preferat să mi se fure portofelul dacă asta însemna că mă puteam simți liber să discut fără teamă cu un străin? Ea și cu Walter păreau să se cunoască, fiindcă el a pupat-o pe obraz, iar ea i-a întins o conopidă. Walter a scos din buzunar un săculeț roșu, din cele strânse cu sfoară la gură. A lăsat conopida să cadă înăuntru și și-a trecut peste umăr săculețul.

– Ce noroc, mi-a strigat.

Ne-am văzut de drum. Era mai ușor acum, că mi se mai domolise durerea de stomac. L-am întrebat despre lotul lui de pământ. Mi-a răspuns că se gândea să crească albine și m-a invitat la cabana lui, în marginea orașului, ca să văd cu ochii mei.

– Mi-ar plăcea mult, mulțumesc.

Eram încă la distanță de apartamentul mamei lui, se părea. L-am întrebat de ce-o chema Luna pe sora lui.

– Luna e o sursă de lumină. Iar sora mea, Luna, e sursa de lumină a mamei. Prima ei fiică n-a supraviețuit.

Cuvintele acelea îmi răscoleau o durere lăuntrică, pe lângă toate celelalte dureri. Ca un heleșteu cu apă neagră. Luminat de lună.

Când nu șchiopătam, plângeam. Era un început groaznic.

– Nu mai e mult până la birt, a zis Walter, dar mai întâi trebuie să las conopida.

M-a călăuzit prin curtea interioară a unei clădiri vechi de piatră şi mi-a spus să aştept lângă casa scării.

M-am aşezat, încă o dată, pe trepte. De data asta mi-am legat singur şireturile.

Pereţii blocului de apartamente erau ciupiţi de găuri de glonţ din timpul războiului. Tata s-ar fi pus pe treabă, s-ar fi apucat îndată să tencuiască zidurile din RDG. Mă preocupa descrierea făcută de Walter cireşului mănat din grădina căbănuţei lui. Deşi stăteam pe o treaptă de piatră în Berlinul de Est, recepţionam imagini de altundeva. Toate alb-negru, ca pozele lui Jennifer. O casă de lemn în Cape Cod, America. Construită din buşteni de cedru şi pin. Cu un şemineu mare înăuntru. Ferestre imense, cu obloane de lemn. Jennifer se afla undeva în acea casă şi părul îi albise.

Auzeam ţipetele pescăruşilor de pe coasta din Cape Cod şi de pe malurile râului Spree din Berlinul de Est.

Când a coborât Walter, avea în mână un trenuleţ de jucărie minuscul, cioplit în lemn.

– Trebuie să-l repar, a zis strecurând trenuleţul în buzunarul hainei. Cleiul e la maică-mea acasă.

Încerca acum să-mi explice, în germană, ceva complicat pentru mine. Părea să aibă legătură cu faptul că nu locuia cu mama şi sora lui. N-am priceput şi am întrebat dacă puteam vorbi şaptezeci la sută în engleză, în loc de cincizeci la sută, până ce mă mai obişnuiam.

I-am pus pe piept palma, sprijinindu-mă de el ca să-mi revin din şocul pe care-l simţisem privind trenuleţul de lemn. Una dintre roţi, vopsită în roşu, se ţea din buzunarul paltonului lui Walter. Mai văzusem trenul acela, sau îl visasem, ba poate că-l îngropasem chiar, şi uite-l acum, se întorsese, ca o stafie, să mă bântuie.

– Te simţi bine, Saul?

– Absolut, am răspuns.

Walter a sugerat să luăm tramvaiul până la cârciumă.

7

Apartamentul pe care urma să-l împart cu mama şi sora lui Walter era surprinzător de spaţios. Trei dintre pereţii camerei de zi erau acoperiţi cu un tapet de hârtie portocalie încreţită. Walter mi-a spus că iernile camera lui era încălzită cu lignit. Mi-a arătat soba de teracotă. Izul era acru, nu avea nimic din mirosul de funingine al cărbunelui negru, de bună calitate, dar se părea că foloseau lignitul deoarece se găsea sub formă de brichete. Era una dintre puţinele resurse naţionale ale RDG, şi una exploatată intens, aşa încât regiuni întregi fuseseră pustiite. Omul cu cărbunii sosea dimineaţa devreme şi căra în curte sacii cu aceste brichete compacte. Era treaba Lunei să cureţe cenuşa şi se plângea mereu ca o ţarină răsfăţată, însă treaba nu era cine ştie ce. În clipa asta sora lui stătea probabil la coadă, după orele de serviciu, să prindă la magazin vreo raritate precum bananele. Îi plăceau la nebunie fructele. Orice fel de fructe, cu excepţia merelor.

– Nu mă stresez niciodată din cauza bananelor, a zis Walter, sunând destul de stresat. Nu simt nevoia să mănânc banane, când se găsesc. Dar îmi plac portocalele sosite din Cuba.

M-am uitat prin încăpere cât a vorbit el. Ne apropiam de subiectul periculos, ananasul la cutie, şi cred că-mi căutam un ungher unde să mă ascund. Telefonul, pus în mijlocul mesei, arăta precum cel al lui madam Stechler din Londra. Pe o tavă, alături, stăteau un ceainic alb, înalt, două cești de porţelan şi un mic vraf de farfurioare. O oglindă cu cadru de lemn masiv, întunecat era pusă pe perete şi, straniu, alături se afla un calendar din anul 1977 cu imaginea unei femei pozând în bikini aurii cu model leopard şi cu unghii aurii asortate. Avea prins în păr, în partea stângă, un trandafir galben fals. După ce-am vorbit o vreme despre fructe, Walter mi-a arătat camera mea. Un pat cast, de-o singură persoană, era lipit de perete. Ca aşternuturi avea două pături şi-o pernă mică. Pe cuvertură era şi un prosop albastru, împăturit meticulos. Mi-a spus că maică-sa urma să revină curând acasă şi să se apuce de gătit, însă de obicei el gătea pentru familie. Am auzit o bătaie în uşa de la

intrare. Un ciocănit tare, urmat de trei mai timide.

S-a dovedit a fi un coleg de la universitate de-al lui Walter. Îl chema Rainer şi-şi trecuse oblic o chitară acustică peste geaca kaki. Rainer purta haine de hipiot şi deţinea un soi de post administrativ, ocupându-se de fotocopierea materialor didactice şi de programarea seminarelor în săli. Era visător şi tăcut în geaca lui kaki şi pantalonii vineţii evazaţi. Îi erau prea lungi, aşa că şi-i suflecase. Rainer mi-a zis că-i plăceau poeţii beatnici americani, dar era nevoit să introducă ilegal în RDG volumele lor. Walter a întrebat de sora lui, care în ultimul timp nu fusese tocmai în apele ei.

– A, e încă supărată.

A ciupit corzile chitarei, explicând că sora lui făcea parte dintr-o brigadă de tineret care ajutase recent la renovarea unui bloc dărăpănat. Se cocoţase pe acoperiş şi executa nişte reparaţii mărunte; fiindcă era vară şi caniculă, n-avea pe ea decât pantaloni scurţi şi bustieră. Prietena ei, şi ea în brigadă, îi făcuse o fotografie, însă aparatul fusese confiscat şi filmul, distrus de autorităţi, prin urmare, mama ei decisese că nu mai putea să-şi vadă prietena. Mai devreme, cât stătusem la bere cu Walter în cârciumă, îmi spusese că şi el făcuse parte dintr-o asemenea organizaţie de tineret în adolescenţă şi că scopul acestora era să creeze solidaritate între tinerii care se simţeau inferiori din punct de vedere material Occidentului. I se părea un lucru bun, dar nu-i plăcuse să poarte uniforma.

Îl asculta pe Rainer serios, fără să zâmbească. După un timp i-a spus că se îndoia că aparatul ar fi fost confiscat şi filmul scos din el dacă n-ar fi conţinut nimic deranjant. Parcă nu suna ca el însuşi. Mi-am amintit de Jennifer spunându-mi că în fiecare fotografie pe care o developa în laborator exista câte o stafie. Rainer a început să râdă în vreme ce se opintea în corzile chitarei.

– Mda, e drept că avem duşmani mulţi, care încearcă să comită acte de sabotaj ori de câte ori pot.

Nici Rainer nu suna ca el însuşi, dar abia îl cunoscusem, ca, de altfel, şi pe

Walter, așa că de unde puteam ști? Poate că era un dispozitiv de ascultare ascuns după oglinda cea mare de pe perete.

Oricum, Rainer era un tovarăș plăcut. Mi-a povestit că făcea parte dintr-un grup evanghelic de discuții care promova pacea și un stil de viață mai relaxat. În opinia lui, dacă guvernul e violent cu cetățenii de acasă și totodată propovăduiește pacea internațională, ceva nu e în regulă. Deși erau șanse mari ca grupul său să fie supravegheat fiindcă se găseau în el destui punkiști și tineri activiști ecologiști care-și doreau un sistem diferit, printre ei numărându-se preotul însuși, principalele lor activități erau zdrăngănitul la chitară, cântatul și statul de vorbă.

– Ce-ai făcut azi? Te-a scos Walter la o bere?

– Am cumpărat o conopidă, a răspuns Walter.

– Mișto.

Rainer zâmbea iarăși. Dinții îi erau foarte albi și drepți, cu un aspect deloc britanic – și nici est-german, de fapt.

M-am uitat la Walter, dar el nu zâmbea. Poate că obosise cărând bagajul meu, legându-mi șireturile, mergând în pas de melc și prefăcându-se că nu băga de seamă că mă bușise plânsul. După un timp, Rainer a zis că trebuia să plece, dar să-l anunț dacă aveam nevoie de ajutor cu cercetarea. I-am zis că trebuia să fac copii după notițele pe care le pregăteam în vederea unei prelegeri.

– Nici o problemă.

S-a ridicat și și-a făcut de lucru cu cureaua chitarei cât mi-am adunat eu laolaltă vraful de notițe boțite, ilizibile.

Nu i-am dat, firește, notițele despre psihologia tiranului de gen masculin. Despre cum tatăl lui Stalin fusese un bețiv cu obiceiul să-și cotonogească fiul, așa că acesta avusese motive să nu se mai lase vreodată dominat. Nu, i-am dat lui Rainer o listă amănunțită cu realizările lui Stalin și o cronologie.

– Au să fie gata până luni, a zis făcându-mi un semn din două degete, pe cel

care înseamnă pace, și îndemnându-mă să mă îmbăt.

La câteva minute după plecarea lui, oglinda de pe peretele portocaliu a căzut. Bubuitul izbirii ei de podea m-a făcut să sar ca ars. Ultima oară văzusem o oglindă spărgându-se pe trecerea de pietoni din Abbey Road. Oglinda retrovizoare a mașinii, a mașinii lui Wolfgang, explodase într-un mănunchi de șrapnele reflectorizante. Ne-am dus la oglindă, Walter și cu mine, și-am observat că era intactă. Nici măcar o crăpătură nu avea. M-am uitat la tapetul portocaliu în căutarea unui eventual dispozitiv de ascultare, însă suprafața părea plată și tapetată uniform. Am apucat fiecare de câte o latură a oglinzii și am atârnat-o iarăși pe perete. După ce s-a prins bine de cuiul ruginit, m-am uitat la Walter în oglindă. Mă privea țintă. Ochii săi trimiteau un mesaj grăitor. Apoi și-a ferit privirea. Văzându-l în oglindă cum se uita altundeva, mi-a venit în minte felul în care eradicase Stalin trecutul ștergând din arhive ce nu-i convenea. Și totuși știam că acea privire era o înregistrare istorică a dorinței lui Walter. Nu avea cum să fie ștearsă.

Ochii lui nu mă slăbeau nici o clipă.

M-a privit cum băgam mâna în geanta de umăr din pânză cenușie, de obicei înțesată cu cărțile pe care le căram după mine la seminare. Am scos o cutie de chibrituri, am deschis-o și i-am arătat cât aveam din rămășițele tatei, o linguriță de cenușă. Walter a făcut o mutră perplexă. I-am explicat că tata, comunist de la paisprezece ani, decedase recent și că voiam să îngrop o parte din el în solul Republicii Democrate Germane. Admirase RDG pentru încercarea de a construi o societate diferită de cea a predecesorilor fasciști, așa că trebuia să găsesc un loc unde să-i înmormântez cenușa.

Walter examina trenulețul de lemn. Una dintre roțile roșii se rupsese. Părea dezamăgit și încordat. Mi-am dat seama că se așteptase probabil să scot cutia de ananas pe care promisesem să i-o aduc de la Londra. Când făcusem drumul până la magazinul din apropiere, încă bulversat de accident,

rămăsesem să mă holbez vreme lungă la şirurile de conserve de fructe de pe rafturi, toate fructele de pe pământ şi toate soiurile de ananas conservat cu putinţă. Şi totuşi, cumva, fusesem distras şi trecusem la raionul de brânzeturi. Walter se uita acum la tapet, la tavan, la duşumea, la orice în afară de cutiuţa din mâna mea.

– Îmi cer scuze, Walter. Am uitat de ananas.

I-am explicat că părăsisem Marea Britanie într-o viteză nebună. Întâlniri la universitate, de notat disertaţiile studenţilor, de rezolvat probleme de ultim moment cu viza. M-am gândit că era mai bine să nu menţionez abundenţa raionului de brânzeturi, unde îmi luaseră minţile mâinile blânde ale bărbatului care-mi arăta felia de Brie. Walter a aruncat o privire scurtă la cutia de chibrituri cu cenuşă de pe masă şi a clătinat din cap. Să înlocuieşti cu rămăşiţe de cadavru o conservă de ananas era un afront, o insultă. Cum de uitasem de ananasul ăla amărât pe care-l ceruse? Simţeam cum mă îmbujorez în obraji. Era de parcă întregul corp îmi luase foc, lucru care m-a dus cu gândul la incendiul din blocul meu, de după ce mă întorsesem fără ananas de la supermarket. M-am întrebat dacă nu cumva focul care nu se iscase niciând era de fapt văpaia ruşinii mele.

– E-n regulă, a zis, se mai întâmplă.

Am scos un teanc de mărci vest-germane şi l-am pus pe masă. Mă simţeam foarte stânjenit.

– Putem cumpăra ananas de la Intershop.

– N-ar trebui să avem mărci vest-germane, ia-le de aici.

M-a surprins tonul său autoritar. Mai precis, faptul că-şi asuma o autoritate pe care nu crezusem iniţial că o deţinea sau că voia măcar s-o deţină. Scotea din burtă vocea statului şi izbutea să sune ca tatăl meu.

Voiam, cred, să fiu în ochii lui şi altceva decât un burghez decadent care uitase să-i aducă un ananas la conservă gazdei sale. I-am spus că tata lucrase în construcţii, ca tencuitor, şi i-am povestit cum amesteca în mortar păr de cal ca să-l împiedice să crape. Numea unealta de tencuit, placa de lemn cu mâner

prins la mijloc, „gletieră“.

Cu gletiera asta și cu mistria lucrase o viață. Uneori, când lucra la vreun exterior, adăuga în ipsos și niște praf de marmură. Fratele mai mare al tatălui meu era fierar, confecționând nu doar potcoave, ci și piese pentru căi ferate și șantiere navale. Iar fratele meu lucra ca electrician. Eram primul din familie care frecventase universitatea.

– O, da, bravo ție.

A pus un disc cu Bruce Springsteen și a ieșit din cameră. L-am văzut dansând prin bucătărie în vreme ce umplea o oală cu apă. Am băgat la repezeală cutia de chibrituri înapoi în geantă. Mi se îmbujoraseră până și dosurile palmelor. Am strâns pumn mâna dreaptă, stacojie, și-am început să bat în peretele apartamentului. Bătutul ăsta mă făcea să mă simt mai puțin fragil, de parcă aș fi căutat ceva ce doar eu știam că era acolo. Walter, din bucătărie, mă privea. Dansa și râdea. La un moment dat, a strigat:

– Ai găsit ceva până acum?

Când s-a întors, cu două cești, privirea i s-a oprit asupra locului de pe gâtul meu unde erau descheiați nasturii. Încă simțeam că mă arde roșeața.

– Mama aproape că a rămas fără cafea, dar are o provizie suficientă de zahăr, așa că am pus mai mult zahăr, iar restul e cicoare.

Ne-am așezat pe două scaune tari, unul cu fața la celălalt.

S-a aplecat și, cu degetul mic, mi-a atins coada ochiului. O bucățică de ipsos de pe perete mi se lipise lângă pleoapă.

Apoi a ridicat ceașca.

– Pentru întâlnirea cu tine, Saul, aici, în Berlinul de Est, în 1988.

Am sorbit din cafeaua care nu avea gust de cafea, însă, cum zisese, era dulce și fierbinte.

– Știi ce, Walter, cred că nu e data corectă.

– Tu în ce zi trăieşti?

– Într-o zi viitoare.

Soarele apunea peste clădirile rănite de gloanţe.

M-am aplecat şi i-am şoptit lui Walter la ureche, ca un iubit:

– Germaniile de Est şi de Vest vor fi una. Se va declanşa o revoluţie. Şi, cu excepţia României, nu va curge sânge pe străzi.

– Dar ce motiv ar fi pentru revoluţiile astea? a zis el tot în şoaptă, cu buzele aproape de urechea mea.

– În Germania de Est motivaţia nu constă doar în obţinerea unei situaţii economice mai bune, cum e de partea cealaltă a Zidului. Da, ştiu că vă frustrează regimul autoritar, însă nici asta nu e motivaţia. Economia Uniunii Sovietice va ajunge la colaps. Comunismul sovietic va cădea. Secretarul general Gorbaciov este omul care va pune capăt Războiului Rece. Genunchii ni s-au atins. Am continuat: Ascultă-mă, Walter. Va fi posibil ca cetăţenii din RDG să treacă graniţa după bunul lor plac.

A început să tuşească.

Nu ştiu dacă viitorul pe care-l schiţasem se înfipsese ca un os în gâtlejul lui Walter ori dacă era doar copleşit.

S-a ridicat, s-a dus la bucătărie şi şi-a dat cu apă rece pe faţă.

Când s-a întors, s-a apucat să se plimbe încoace şi încolo prin cameră, cu braţele încrucişate pe piept. Faţa îi era izbitor de palidă.

Am întins mâna şi i-am atins catarama centurii. Auzeam o voce în cap, ca pe un difuzor în gară, anunţând „Atenţie“, dar era prea târziu. Mâna mea dreaptă s-a întins spre vârfurile părului său lung, mirosind a cărbune brun. Mi-a dat-o deoparte. Un gest insultător, dar şi unul de flirt, o dovadă a forţei sale fizice, poate o ameninţare.

Uşa s-a deschis şi a intrat o femeie cu o pungă de făină în mână.

– Hallo, a zis trântind pe masă făina. Mă cheamă Ursula, sunt mama lui Walter. E așa de cald azi, că, după cum am aflat de la soră-mea, tineretul din Leipzig se bălăcește în bazinele fântânilor publice.

Paltonul lui Walter era întins peste speteaza unui scaun. Poate că nu avea haine pentru finele verii, când încă mai era cald. Am simţit că mă ia de cap damful de trandafiri. Ursula se dăduse cu un parfum puternic, dulceag.

– Bună seara. Eu sunt Saul Adler.

– Știu. Cine altul ai putea să fii?

Mi-a strâns mâna. Avea părul vopsit într-o nuanță intensă de roșu, mai ștearsă în dreptul rădăcinilor.

– Mi-am făcut provizii de făină, a zis în engleză, fiindcă o să-i coc Lunei o plăcintă cu ananas.

Mâna ei zăbovea într-a mea.

– Săptămâna viitoare e ziua ei şi zice c-ar mai mări cu un metru zidul, doar pentru o bucată de ananas.

8

Bibliotecara responsabilă cu arhiva universităţii părea să aibă o părere foarte proastă despre mine. Ba vorbeam prea tare, ba prea încet, ba prea repede, ba, parcă, nu destul de repezit. Nu părea să ştie mare lucru despre feluritele cotidiene şi reviste care-mi trebuiau pentru studiul meu. Când am cerut să vorbesc cu altcineva din administraţie, mi-a replicat, cu o voce care semăna cu două sute de kilometri de gard de sârmă ghimpată, că eram impertinent.

Manualele pe care mi le dăduseră la rectoratul universităţii erau propagandă pură, la fel ca ziarele şi programele TV, însă nu eram surprins. Auzisem de toate acestea, deja, de la tata. Ştiam că cei de la Stasi aveau să fie interesaţi de prezenţa mea la universitate, dar nu fascinaţi. Nu eram totuşi vreun spion şi nici nu venisem să îndemn pe cineva să fugă din ţară. Şi totuşi era probabil că, undeva prin apropiere, aveau să se aţină nişte ochi şi urechi invizibile. Ochii şi urechile mele deveniseră hipervigilente, însă deocamdată, dacă n-o puneam pe bibliotecară la socoteală, nu văzusem pe nimeni care să mă ţină sub observaţie. Dar faptul că mă aflam în cătarea cuiva care putea fi acolo, de parcă absenţa i-ar fi fost mai ameninţătoare decât prezenţa, de parcă lipsa de supraveghere era mai neobişnuită decât supravegherea necontenită, îmi amintea de cum mă simţisem după ce murise tatăl meu. Îmi era greu să cred că nu se mai afla printre noi, să caute nod în papură la tot ce spuneam şi făceam, să mă pedepsească pentru neajunsurile mele. Cred că paranoia mă atinsese cu mult înainte să ajung în Berlinul de Est.

Începeam să-mi socotesc ochii şi urechile tehnologii avansate de supraveghere.

Cu excepţia bibliotecarei, angajaţii ceilalţi erau, în mare parte, binevoitori şi dornici să ajute. Plănuiam să-mi petrec mare parte a timpului acolo, cercetând înălţătoarea mişcare de tineret care începuse în Valea Rinului ca alternativă la

cultura cvasimilitară a celor din Tineretul Hitlerist, organizaţie în care înscrierea devenise obligatorie după 1936. Îşi numiseră grupul, cu afecţiune, Piraţii Florii de Colţ. Multe oraşe vest-germane avuseseră un grup de Piraţi, chiar dacă numele nu fusese acelaşi pentru toţi. Cu vârsta între doisprezece şi optsprezece ani, purtau cămăşi cadrilate boeme, cântau parodii ale imnurilor hitleriste şi le plăceau jazzul şi bluesul venite din Franţa. Băieţii îşi lăsau părul lung ca să protesteze faţă de mentalitatea părinţilor. Le-aş fi împrumutat bucuros cravata mea de mătase oranj şi şapca din piele de şarpe falsă. Erau cu atât mai impresionanţi în condiţiile în care majoritatea Piraţilor îşi primeau educaţia în şcoli aflate sub control nazist. Nu le fusese uşor să-şi ferească minţile de invazie înainte ca Polonia să fie invadată.

Libertate, iubire şi viaţă pentru toţi

Suntem Piraţii Florii de Colţ

Părinţii lor citeau probabil cotidiene precum Der Stürmer, înţesate cu caricaturi groteşti ale evreilor. Puteau trece, în drum spre şcoală, pe lângă prăvălii care vindeau instrumente de măsurare a diferenţelor dintre craniile ariene şi cele non-ariene. Tinerii Piraţi se străduiau să uite de toate acestea în cele câteva ore în care se strângeau împreună. Subiectul lucrării mele era rezistenţa culturală la nazism, însă programul rasial nazist primise blagoslovirea entuziastă a unui sobor de savanţi, doctori, academicieni şi avocaţi. Genocidul oferea ocazii de îmbogăţire: fabrici abandonate, magazine, locuinţe şi mobilier. Şaptezeci şi două de trenuri încărcate cu aur fuseseră trimise de la Auschwitz la Berlin. Aurul provenea din lucrările dentare smulse din gurile unor bărbaţi şi femei care n-aveau să se mai întoarcă vreodată acasă. Fascismul, mână în mână cu naţionalismul, făcuse din uciderile în masă o industrie, organizând transportul de gaze otrăvitoare ieftine şi recrutând operatori pentru eutanasiere.

Găsisem într-un buzunar un creion dermatograf, unul albastru, denumit Strop

de Ocean, pe care mi-l dăruise Jennifer cu ocazia ultimei zile de naştere. De obicei mă prezentam la bibliotecă la sacou şi cravată, sperând să indic că eram un cercetător serios, cu gânduri în absolută sincronizare cu un regim străjuit ideologic de bărbaţi vârstnici, la costum. Da, regimul şi cu mine puteam să stăm pe divan şi să respirăm în acelaşi ritm, senini, calmi şi iubitori, împărtăşind o tăcere complice. Începeam să semăn prea mult cu tata, aşa că m-am dat cu nițel Strop de Ocean pe sub ochi şi m-am pus pe cercetat rezistenţa culturală la nazism din Germania anilor ’30.

Strop de Ocean s-a dovedit a fi un val uriaş.

Bibliotecara s-a aplecat peste pupitru şi m-a privit țintă în ochii Oceanici. Păream nişte motani puşi pe harţă, încremeniţi în poziţii bizare, încercând să evalueze ce ameninţare reprezintă celălalt. Dar nu era decât creion dermatograf. Ne-am holbat aşa unul la altul. Făcea un lucru ciudat ca să-şi arate dezaprobarea. Mişca din mușchii mandibulei şi din buze, în aşa fel încât nasul i se încreţea şi nările i se dilatau. M-am bucurat că nu avea un pistol la îndemână.

Nu discutasem despre cercetarea mea cu translatorul, care, ca şi Luna, de altfel, se făcuse nevăzut. Încă nu făcusem cunoştinţă cu ea. Ursula îmi explicase că fata ei rămăsese peste noapte în apartamentul unui radiolog de la spital, fiindcă se înscrisese la nişte cursuri suplimentare.

– Cursuri de transfuzie, rostise sec.

Ursula nu mă iertase încă pentru că uitasem să aduc ananasul.

Eram singur, însă Rainer se dovedea un tovarăş bun. Mă dusese la librării, la spectacole de teatru, ba chiar mă prezentase câtorva prieteni punkişti din grupul de la biserică.

*

Într-o seară, întorcându-mă de la bibliotecă, mi-am dat seama că eram urmărit. Un bărbat înalt, musculos, mergea pe cealaltă parte a străzii, păşind mereu în acelaşi ritm cu mine. Ochii mei Oceanici, desigur, fuseseră raportaţi autorităţilor. Când m-am oprit ca să cumpăr un soi de hotdog numit Ketwurst, s-a oprit să mă aştepte lângă un stâlp de iluminat. Îşi aprindea când şi când câte o ţigară, trăgea două fumuri şi-o stingea. Purta un palton gri, şi părul cânepiu îi ajungea până la umeri. Şchiopăta odată cu mine. Când m-am oprit să mă uit la ruta unui tramvai s-a oprit şi el, să se holbeze la o gaură din trotuar. Cum aflasem din acea primă plimbare cu Walter, din ziua sosirii mele, era capabil de răbdare infinită. Ochii săi albastru-deschis nu mă slăbeau, asta era sigur, dar nu-i consideram sinistră uitătura. Cred că se simţea mai degrabă jenat şi ruşinat că i se ceruse să mă pândească. N-o făcea cu tragere de inimă. La un moment dat, am bătut cu gheata în caldarâm şi-am zis cu voce tare „Magie“, ca să ştie că nu-l învinovăţeam pentru că fusese silit să se ţină după o musculiţă neînsemnată ca mine. Descifrasem în oglindă mesajul ochilor săi şi înţelesesem că priveliştea nu i se păruse neplăcută.

Walter a revenit în bibliotecă la finele săptămânii, fără să se mai furişeze atâta, şi mi-a cerut să vorbim afară. Întrucât avea un weekend liber, eram disponibil să merg cu el la cabana familiei de la periferia oraşului?

Începuse sezonul ciupercilor. Puteam, cu un pic de noroc, să „recoltăm“ câteva pentru cină.

– Mi-ar plăcea foarte mult, Walter.

M-a întrebat apoi, din senin, dacă aveam o iubită acasă.

– Am avut, i-am răspuns, dar nu mă consideră un candidat serios.

– Aşa? De ce?

– Nu ştiu. E interesată mai degrabă de carieră.

– Cu ce se ocupă?

– E studentă la arte.

– Ce fel de arte?

– Fotografie.

– Ce fel de fotografie?

Mi-era jenă că nu știam să vorbesc despre arta lui Jennifer și nu voiam să-i spun că, din câte știam, majoritatea cadrelor ei erau cu mine. Și că nici pe acelea nu le pricepeam, cu excepția celui intitulat „Saul la Masa de Lucru“. Îmi aminteam încă tonul plin de reproș al lui Walter când îi povestise Rainer cum autoritățile confiscaseră aparatul foto al prietenei surorii lui și lăsaseră filmul să se voaleze. Momentul fusese ciudat de-a binelea. Cred că tonul îi era un pic nesigur fiindcă nu credea cu adevărat în valoarea cuvintelor pe care le rostise. Jennifer credea că fotografiile ei valorau ceva, însă nu dădea greutate vorbelor mele când implicau în vreun fel persoana ei. Mă făcea să mă întreb de ce era oare nevoie ca să crezi în ceva, orice. Dumnezeu, Pacea Mondială sau Societatea Fără Clase? Poate că era nevoie de magie.

– Și cum stai cu mersul? m-a întrebat Walter gesticulând vag spre picioarele mele. Încă ești beteag?

Am închis ochii și mi-am atins vârful unei șuvițe de păr, cum fac mereu când mă simt copleșit.

– Walter, dacă o să te ții după mine, o să afli totul în privința asta.

9

Buruienile din marginea drumului, în dreptul cabanei, fuseseră tăiate şi făcute morman. Walter mi-a spus că plănuia să le dea fermierului, să le folosească drept nutreţ. Ploua cu găleata. Am dat o tură pe parcela lui de pământ. Voia să-mi arate ce legume cultiva, mai ales verzele şi cartofii.

– Îţi ies o mulţime de cartofi când pui cartofi.

Walter părea mulţumit că ploua, fiindcă îşi renovase de curând acoperişul cabanei. Ciocănelile îl iritaseră pe un vecin, unul care fusese cândva crainic la televiziunea de stat, aşa că spera să nu fi fost degeaba atâta muncă grea. Era ud leoarcă pe jeanşi şi pe tricou, la fel ca şi pe păr, însă n-a vrut să vină sub umbrela mea. Mă simţeam, în orice caz, foarte englez şi scorţos agăţându-mă de ea; prin urmare, am aşezat-o pe iarbă şi m-am dat mai aproape de el, în vreme ce ploaia cădea cu stropi mari. Voia să-i povestesc despre celebrele graffiti de pe partea vestică a Zidului. Nu le văzuse niciodată, firește – ce părere aveam eu?

Nu i-am putut spune ce gândeam, deoarece mă urmărise de la bibliotecă până acasă. I-am spus, în loc de asta, că în Anglia cultivam trei soiuri de roşii.

– Am pus întâi din cele obişnuite, prunişoare, apoi San Marzano şi din cele mari, Costoluto Fiorentino.

– Ce fel de sol? a întrebat curios Walter.

Nu mă vedea ca pe un cultivator de tomate. Nici eu nu mă vedeam.

– Le cultiv în Suffolk, o regiune din estul Angliei.

Nu credea o iotă şi nici eu nu mă credeam cu totul. Plantasem, în altă epocă, trei varietăţi de tomate. Cineva plantase roşiile cu mine în viitorul sol al Angliei de Est. Părul îi e argintiu şi-l poartă strâns moţ pe creştet. Unghiile îi

sunt roase. Stăm pe pământ în genunchi, degetele lui sunt pe spinarea mea, îmi masează coloana în vreme ce-mi spune că ar trebui să plantăm merii înainte să plouă și să se inunde câmpul.

Ploaia părea să-l stârnească pe Walter la vorbă. Mi-a spus că se gândea să-și încerce norocul cu o stupină.

– Cum o să faci asta?

Intenționa să înceapă cu un stup sau doi, să-i ducă unde se găsea nectar, aproape de polenul plantelor înflorite. Trebuia să fie umbră și soare, însă nu și vânt.

– Sora mea are obiecții. Una-două țipă când îi aterizează o albină pe mână. E asistentă medicală și are mereu o pensetă cu care să scoată acul.

– N-ar fi mai bună o pisică, în cazul ăsta?

– Pff, a zis scuturând din cap, nu începe cu pisicile. Luna are o fobie cu pisicile.

Se apleca din când în când ca să desprindă câte o frunză moartă de pe câte o tulpină. Peste câteva momente a continuat:

– Până acum am vorbit despre cartofi și varză, albine, pisici și roșii. Așa că ce-ar fi să vorbim domol, în ploaie, despre cenușa din cutia ta de chibrituri? Vrei să-l îngropi pe tatăl tău în grădina mea?

– Da.

– Dă-i drumul.

Am rămas acolo, în ploaie, incapabil să mă mișc. Parcă nu mă puteam urni să-l îngrop pe tata. Mă simțeam, fără veste, ameţit și dezorientat. Am ridicat capul spre cer și-am deschis gura ca să primesc ploaia. De parcă ar fi fost un opiaceu, poate morfină, de parcă mi-ar fi putut amorți o suferință ascunsă. Walter a cules umbrela pe care o aruncasem pe iarbă.

Cred că încerca să-mi spună că-i părea rău de mine.

După ce s-a terminat cu aversele, Walter m-a luat la cules de ciuperci în pădure. Purta, nu știu de ce, o pălărioară de fetru. Nu arăta prea grozav, însă părea teribil de atașat de ea. Walter știa locurile în care ciupercile izbucniseră la suprafața pământului.

– Au un sistem de rădăcini răsfirat la adâncime și le place ploaia, așa că, atunci când vedem că se iețește vreuna, mai întâi trebuie să vedem dacă nu e dintr-un soi otrăvitor.

Mi-a spus că purta pălăria ca să se poată apleca pe sub ramurile umbroase sub care se adăposteau ciupercile. Voia să mă învețe totul despre ciuperci. Vorbind, îmi atingea câteodată brațul ca să accentueze importanța celor spuse, în vreme ce ne afundam tot mai adânc în pădure.

– Când campează pe-aici, mai sunt unii care se îmbolnăvesc, ba chiar și mor fiindcă au mâncat din cele otrăvitoare.

Exista, se părea, un tip interesant care ținea farmacia locală. Știa să recunoască orice fel de ciupercă și oferea servicii de identificare profesională a ciupercilor. Îmi suflecasem mânecile, dar Walter m-a sfătuit să-mi acopăr la loc brațele, de teama căpușelor însetate de sânge. Ciupercile mai mici erau mai gustoase decât cele mari, deci așa ceva căutam. Dacă se lăsase cumva bruma, însemna final de sezon, însă acum aveam noroc că mai era călduț încă.

Stăteam pe vine amândoi, pitiți sub crengile grele și picurătoare ale unui copac înalt, și contemplam un mănunchi de ciuperci.

– Asta e foarte probabil otrăvitoare, a zis împungând-o cu un bețișor.

Walter s-a aplecat să se uite mai cu atenție, ceea ce a făcut să ni se atingă capetele. Ploaia ni se scurgea pe obraji. Apoi m-a sărutat pe buze. Cum nu m-am ferit, cum rămăseserăm amândoi ghemuiți peste ciuperca otrăvitoare, m-a mușcat de buza de jos, mai întâi blând, apoi cu furie. Al doilea sărut a fost mai puțin politicos, cu degetele umblându-mi peste sprâncene, trasându-mi dâre invizibile peste obraji. Pământul umed, țipetele animalelor mici, mirosul

reavăn al ciupercilor și gustul lui erau viața pe care o voiam. Eram electrificat de Walter Müller. Când ne-am desprins, a rostit în germană:

– E așa o frumusețe.

Nu mi-am dat seama dacă la ciupercă se referea, sau la mine.

*

Fiindcă lumina începea să scapete, am tras draperiile la cabană. Hainele tot ude rămâneau; băuserăm șnaps și aproape sfârșiserăm sticla. Eram beți amândoi.

– Când am pus ochii pe tine, Saul, la gara din Friedrichstrasse, arătai ca un înger, cu buze pline, pometi înalți, ochi albaștri, corp clasic ca de statuie, apoi însă am descoperit că ești rănit. A trebuit să-ți duc geanta și ai devenit uman.

Începea iarăși să plouă. Auzeam pe acoperiș susurul apei.

– M-am străduit să fiu un om pe care să-l poți respecta, am răspuns.

– Și când am ajuns acasă ai zis tot ce ți-a trecut prin cap.

Vorbea în germană, iar eu eram prea beat ca să înțeleg tot ce spunea, apoi însă a schimbat subiectul, fără avertisment, iar vocea autoritară i s-a întors în gâtlej ca un spectru care sălășluia înăuntrul său. M-a întrebat dacă nu voiam să-l ajut cu traducerea prelegerii pe care urma s-o țin luni în fața a opt studenți dintr-un program de schimburi culturale. „Nu“, i-am spus, „nu e complicată.“ M-a privit într-un anume fel și, fără cuvinte, m-am simțit de acord cu ceva ce înțelesesem când schimbaserăm priviri în oglindă, în apartamentul mamei lui. Am zis da cu ochii și am întins brațul (iarăși) ca să-l trag mai aproape. Poate că mă făceam mai mult pisică decât șoarece. I-am simțit forța fizică atunci când ne-am întins pe dușumea. Dorința lui era ca o lampă, o lampă de modă veche, un opaiț fumegând și pâlpâind, trupul îi era

mai mare decât al meu, coapsele mai tari, pielea alburie, nespus de palidă. Comparat cu Walter, mă puteam considera bronzat.

Când și-a dat jos blugii, s-a ridicat și i-a împăturit, apoi i-a așezat pe un scaun. Nu s-a întors la mine după aceea, ci a rămas acolo, lângă scaun, silindu-mă pe mine să mă apropii. Eram îngrozit, fiindcă prin asta dovedeam că-l doresc. Îl doream la fel de mult cât mă dorea și el, dar îmi tot oferea ocazii să mă retrag. Nu știu de ce-o făcea. Mă tachina, însă tachinarea asta era un fel de „da, tu alegi asta, o vrei și tu“.

După aceea, lungiți pe spate pe podea, cu brațul lui traversându-mi pieptul, mi-am dat seama că temperatura scăzuse. Se făcuse brusc foarte frig. M-a întrebat ce era cu vânătaia de pe coapsă, mare cât o farfurioară. Când i-am explicat că mi se trăgea de la o coliziune evitată în ultimul moment pe Abbey Road, mi-a pupat vânătaia și apoi m-a sărutat pe buze, care nu erau învineţite deloc. Îmi auzeam bubuind în timpane ritmul frenetic al bătăilor inimii.

– Walter, trebuie să te întreb ceva.

– Spune.

Ploaia cădea acum în rafale grele. Clipocit de apă de jur împrejur.

– Dacă am fi fost prieteni mai demult, să zicem prin 1941, ar fi trebuit să te rog să mă ascunzi.

– Da.

– M-ai fi ajutat?

– Evident. Fără nici o îndoială.

– Și dacă am fi fost colegi de școală și ai fi descoperit că n-am voie să înot cu tine la bazinele publice? Ai mai fi fost prieten cu mine?

– Ba și mai mult, Saul. Aș fi făcut tot ce-mi stătea în puteri ca să te salvez.

Întrebările pe care i le puneam lui Walter nu erau oneste. Pricepeam că-s întrebări tabu, dar ce era să fac cu întrebările astea?

Aș fi făcut tot ce-mi stătea în puteri ca să te salvez.

Credeam cuvintele lui Walter Müller. Se exprimau prin intermediul sunetului. Ca tastele unei mașini de scris țăcănindu-mi în cap.

Ai mai fi fost prieten cu mine?

Ba și mai mult, Saul. Aș fi făcut tot ce-mi stătea în puteri ca să te salvez.

Și totuși știam, în același timp, că mă urmărise când trecusem pe la ambasada britanică să beau o ceașcă de ceai englezesc și să răsfoiesc presa. Îl zărisem fumând lângă clădire ori de câte ori ajunsesem pe-acolo. Știam că n-o făcea cu tragere de inimă, însă trebuia să se salveze.

Walter nu părea defel rușinat de goliciunea corpului său. Se învârtea despuiat prin bucătărie, pregătind cafeaua. Nu avea nici lapte și nici zahăr, însă cumpărase niște carne pe care plănuia s-o gătească cu mere acre și cartofi de cum se mai trezea din beție. Aerul era rece, în ciuda celor spuse de Ursula despre oamenii din Leipzig care se bălăceau în fântânile publice. Walter era cu doar câțiva ani mai în vârstă ca mine, dar părea mult mai bătrân. Era protector cu mama și sora lui. Mai domestic. Mai blând. Se pricepea la grădinărit, la gătit și să dreagă un acoperiș. Mi-am tras o pătură peste umeri. Cât căuta zahărul a început să mă întrebe iarăși despre tata, evitând subiectul cutiei de chibrituri și al tristului ei conținut de cenușă.

– Tata ne-a crescut, pe fratele meu și pe mine, în spiritul socialismului și al păcii. Trebuia să avem principii înalte și să nu exploatăm niciodată pe cineva ca să ne sporim averea. Era internaționalist, nu naționalist, își declara solidaritatea cu proletarii din întreaga lume. Mai cred că, în același timp, se gândea să mă epureze din familie. Din punctul lui de vedere, eram mereu supus judecății, am spus, tremurând de frig sub pătură.

Ca replică, Walter a arătat spre colierul meu de perle.

– A fost al mamei tale, presupun?

– Da.

I-am povestit că, la moartea ei, îi cerusem tatei colierul. Perlele absorb căldura corporală și devin parte din trup. Nu mă gândisem până atunci că perlele ar marca apartenența la un sex sau altul. Dacă aș fi fost nevoit să lupt într-un război, ar fi trebuit să-mi scot de la gât șiragul, așa că, evident, eram de partea păcii mondiale.

Walter mi-a spus că părinții lui divorțaseră și că tatăl lui era reprezentant sindical. Se înțelegeau bine, dar se simțea mai apropiat de Ursula, care avea un „spirit mai fericit“. Mi-a cerut să fiu discret în privința weekendului nostru petrecut la cabană. Deși era considerat un cadru politic de încredere la universitate și un foarte bun specialist, putea fi dat afară dacă se considera că sexualitatea lui amenința în orice fel să destabilizeze regimul.

– Înțeleg.

– Cât despre îngropatul cenușii tatălui tău, o să trebuiască s-o întrebi pe sora mea. Cabana asta e în aceeași măsură și a ei.

– Mi-ar plăcea să ne mai vedem, Walter.

– Da?

– Da.

Toate acele da-uri erau aidoma cu pornirile și opririle lui când ne murmuraserăm și gemuserăm pe duşumea.

Da?

Da.

Da?

Poate că Stasi avea dreptate să analizeze cu creionul în mână versurile pieselor pop.

Da da da. Ce putea să însemne asta?

Tremuram încă sub pătură.

– Vouă, englezilor, nu vă place să staţi în pielea goală, a spus Walter, care curăţa acum, extrem de concentrat, trei cartofi mici şi ţuguiaţi. Dar o să mergem să înotăm într-unul din lacurile noastre cele mai frumoase, şi pentru înotatul ăsta o să trebuiască să te dezbraci, fiindcă nu e igienic să stai îmbrăcat în apă.

L-am întrebat despre Luna. Unde era, de ce n-o cunoscusem încă?

– Ehei, o s-o cunoşti pe Luna, a zis el şi a pornit să râdă, cum făcea mereu când aducea vorba despre soră-sa.

Fata, se părea, refuza să vină singură la cabană. Era insomniacă, o persoană nocturnă. Şi se temea de multe chestii. În special de animale. Întâia ei frică, deşi nu cea mai puternică, era de lupii care migraseră din vestul Poloniei şi uneori dădeau târcoale în căutare de oi. Lupii au motive întemeiate să urle la lună, mi-a explicat Walter. Ridicatul capului ajută la propagarea sunetului. Urletul e o formă de comunicare la distanţă şi conţine felurite informaţii. Luna nu se temea că avea s-o sfâşie vreun lup, ci o înspăimânta felul în care-şi înălţau capetele.

Carnea pe care o adusese pentru cină s-a dovedit a fi o halcă de ficat. L-am urmărit cum clătea în chiuvetă, sub jet, venele şi tendoanele. Sunt tendoane în ficat?

– Îmi place să gătesc. Şi lui Katrin.

– Cine e Katrin?

– Luna. O să-i las ei ciupercile.

M-am ridicat în cele din urmă, cu ceaşca de cafea în mână, şi-am început să mă fâţâi prin bucătărie, încercând să-mi alung frigul din oase, până ce-am

izbutit să mă împiedic de un morman de ghete vechi adunat pe podea. Ceaşca mi-a căzut din mână, iar cafeaua s-a vărsat pe blugii care fuseseră împăturiţi şi aşezaţi pe scaun. Walter a lăsat baltă ficatul, a dat fuga la scaun, şi-a înhăţat pantalonii şi s-a grăbit să se întoarcă la chiuvetă. A umezit o cârpă şi-a început să frece pata neagră de pe ţesătura albastră de bumbac.

– Căcat, căcat, căcat, s-a apucat să ţipe.

Mi-am dat seama că blugii erau marca Wrangler's, greu de găsit în RDG, şi că probabil îi îmbrăcase special pentru mine.

Am încremenit de ruşine. Nu ştiam ce să fac.

– Poţi să-i iei pe ai mei, Walter. Eşti mai solid decât mine, dar au să-ţi vină.

Mai apoi, mult după aceea, întinşi în pat, pe când soarele urca pe cer, a zis:

– OK, mersi pentru blugi. Se acceptă.

Am simţit cumva că eram chit după ce uitasem să aduc ananasul la cutie. A sugerat să petrecem următorul sfârşit de săptămână cu Luna, acolo, la cabană, fiindcă ea se temea să stea singură. Sora lui promisese să aibă grijă de un vecin mai în etate care nu se simţea bine, dar se temea nespus de jaguar.

– Nu de lupi îi era teamă ei?

– Ba da. Şi de jaguar.

– Adică… jaguarul, ruda leopardului?

– Da, a răspuns întins într-o rână, fumând şi izbucnind iarăşi în râs.

Umbla vorba că un jaguar negru fusese zărit prin apropierea cabanei, cu nişte ani în urmă. Nu ştia nimeni de unde până unde. Apăruseră fotografii în toate ziarele. Mister total, fiindcă jaguarii provin de obicei din America de Sud sau Arizona. Îi plăcea să se caţăre în copaci şi să se arunce asupra prăzii, aşa că acum Luna nu mai voia să treacă pe sub copaci. Walter râdea încă.

– Dar, mai presus de orice, jaguarilor le place apa, m-a informat.

Jaguarul est-german fusese văzut, zice-se, pescuind într-un lac. Apăruse presupunerea că era o femelă, una gestantă. Așa că unii s-au apucat să scrie pe la ziare și să spună că niște pui de jaguar fuseseră văzuți în pădure, lângă lac.

În timp ce Walter dezvolta subiectul jaguarilor, eu m-am uitat la calendarul prins de lemnul cabanei, care aniversa primul zbor spațial comun sovieto-est-german.

– Știi ce, Walter, cred că am văzut jaguarul.

– Ești și tu razna ca Luna? Unde l-ai văzut?

– E argintiu, așa cred. Nu negru.

– Pe aici l-ai văzut, sau prin zona universității?

– Nu știu.

Și-a strivit chiștocul țigării într-o fostă cutie de sardine.

– Când o s-o cunoști pe soră-mea, cel mai bine ar fi să-i spui că suntem amici și atât. Îți convine așa?

– Îmi convine.

A arătat spre o pereche de balerini rozalii, aflați sub masă.

– Sunt ai Lunei. Uneori, când nu poate să doarmă, dansează în toiul nopții ca să se calmeze.

După ce-am făcut curat în cabană și-am încuiat ușa de la intrare, am văzut un Wartburg alb parcat vizavi de parcela de teren a lui Walter. În el erau doi bărbați care fumau și vorbeau. Walter n-a părut să-i bage de seamă pe cei din mașină când i-am atras atenția în șoaptă asupra lor. În prag am avut parte de

un moment bizar.

– Nu mai ţăcăni, Walter, i-am zis, la care el mi-a replicat:

– Chiar că eşti nebun, Saul.

Totuşi, când a băgat cheile în buzunar am văzut că privirea i-a fugit în direcţia Wartburgului care, se părea, nici nu se afla acolo.

10

Când, în cele din urmă, am cunoscut-o pe Luna, era cu susul în jos.

Îşi pieptăna părul lung cu mişcări repetitive, nesfârşite, lângă soba de teracotă din apartament, şi simultan citea o carte. Faţa nu i-o vedeam, fiindcă îşi lăsase capul spre podea şi părul blond deschis îi atingea mocheta. Citea „Urlet“ de poetul Allen Ginsberg. Am întrebat-o cum făcuse rost de volum.

– De la Rainer, evident.

Mi s-a părut că vorbea sâsâit mai întâi, dar ulterior mi-a spus că avusese o frântură de ciocolată sub limbă şi că, dacă vorbea prea mult, îşi strica plăcerea. O mătuşă din Vest îi trimisese un pachet de ziua ei şi încerca să facă ciocolata să dureze. Era firavă, cam de douăzeci şi cinci de ani, foarte diferită de fratele mai mare şi mai musculos. Când a scuturat iarăşi din cap, părul blond-deschis, de culoarea unui nor, a scânteiat electric de la atâta pieptănat. Îi ajungea până la talia subţire. Când într-un târziu a catadicsit să mă privească, am avut impresia că trăsese de timp, pregătindu-se parcă să-şi arunce privirea pe ceva dureros, aţâţător ori înfricoşător. Ochii ei aveau o nuanţă palidă de verde, pielea îi era luminoasă. Trăsăturile lui Walter nu erau atât de definite ca ale Lunei. Era ca şi cum chipul lui era încă în devenire, nu tocmai el însuşi deocamdată, aspect care mi se părea foarte atrăgător. Ca şi felul în care mă privea necontenit. Nu-şi lua ochii de la mine, lucru pe care, mărturisesc, îl găseam flatant. Cu Luna era invers, nu îndura să mă privească. Mi-a strâns mâna într-un fel oficial şi m-a întrebat dacă mă distrasem în weekend la cabană cu fratele ei.

– Da, mulţumesc. Am strâns ciuperci şi-am băut nişte tărie. O bine-venită şi odihnitoare pauză de la studiu.

– Îi porţi blugii, a remarcat. Sunt prea mari pentru tine.

– Da. I i-am dat pe ai mei.

Ochii verzi ai Lunei erau ca niște oglinzi. Mă vedeam zâmbind în amândoi, de parcă aș fi devenit o conștiință dublă, lucru care, într-un sens, era adevărat. Învățam în RDG să nu fiu eu însumi.

– De ce ai făcut schimbarea asta, Wrangler pentru Wrangler?

– Am vărsat cafea pe ai lui.

A râs și a ridicat brațele, cumva ca într-o poziție de balet. Brațele înălțate alcătuiau în aer forma literei O.

A supt totodată din aşchia de ciocolată care i se topea sub limbă.

– Mie ar fi trebuit să mi-i dai. Sunt mai subțire în talie ca el, la fel și tu. Blugii lui cad de pe tine. Nu ți-ai adus decât o pereche?

Adusesem un costum – cam exagerat – și două cravate în Berlinul de Est, precum și două perechi de blugi. Costum și cravată purtasem la bibliotecă și cu ocazia prelegerii pe care le-o ținusem studenților din programul de schimburi culturale. Acasă, la Londra, aveam evident mai multe perechi, însă mă bucuram să fiu mai puțin occidental, lucru pe care blugii mei, aici, îl strigau sus și tare. Și totuși întrebarea Lunei despre ce-aș fi putut să-mi iau cu mine din magazinele londoneze bine aprovizionate mă făcea să nu mă simt în largul meu.

Era de parcă ar fi așteptat să-i dau ceva. Și chiar eram pe cale s-o fac.

– Stai așa, Luna. Am un cadou pentru tine.

Am scormonit prin geanta cenușie de pânză și-am scos plicul pe care mi-l trimisese Jennifer, cu pozele de pe Abbey Road înăuntru. Erau trei, și m-am oprit s-o aleg pe cea destinată Lunei. I-am întins până la urmă fotografia înfățișându-mă cu piciorul ridicat și tălpile goale, traversând zebra cu mâinile băgate în buzunarul uniformei albe cumpărate de la Laurence Corner.

– Îmi pare rău că nu sunt adevărații Beatles, am zis.

A apucat-o atentă cu amândouă mâinile și a contemplat-o vreme îndelungată.

– Trebuie să ajung la Liverpool, a şoptit în cele din urmă spre fotografie, cu vârfurile firelor de păr electrizate căzând peste dungile alb-negru ale zebrei. Ştiu că o să-mi găsesc de lucru la un spital. O să câştig bani şi-o să mănânc peşte în Penny Lane, ca în cântec. A dus la buze fotografia şi a sărutat-o. Mulţumesc, Saul. Arătând cu degetul spre costumul alb la mâna a doua, m-a întrebat: Ce e asta?

M-am apropiat să mă uit peste umărul ei la fotografie. Indica trei pete mici pe buzunarele jachetei.

– Cred că e sânge.

– Şi eu cred la fel, a zis Luna.

I-am povestit cum aproape fusesem călcat în ziua în care pozasem pentru fotografie, cum căzusem pe zebră, cum îmi folosisem palmele ca să mă protejez şi cum pielea despicată de pe degete nu se mai oprea din sângerat.

– Cine a făcut poza? E fantastică. Da, o imagine foarte bună.

– Iubita mea a făcut-o.

– Cum o cheamă?

– E fosta iubită, de fapt.

– Dar nume tot are.

Dinţii Lunei erau strâmbi şi încălecaţi, cu excepţia strungăreţei din faţă.

– Jennifer.

– Ce n-a mers, deci?

– Nu ştiu. Habar nu am, sincer să fiu, ce n-a mers.

– A observat că ai pete de sânge pe haină?

Am ridicat din umeri. Nu prea aveam chef să-i spun că ne întorseserăm la ea

în apartament, că făcuserăm dragoste şi că nu zisese nimic despre hainele mele fiindcă eram mai interesaţi să ni le scoatem de pe noi.

– Îţi pare rău că ai pierdut-o?

Luna a păşit spre capătul celălalt al camerei, cu fotografia încă în mână.

Era o întrebare pe care nu mi-o pusesem direct. Nici măcar în engleză. Şi acum mi se pretindea un răspuns în germană. Îmi părea rău c-o pierdusem? De unde ştiam că-mi pare rău?

Era, într-un fel, o uşurare. O cerusem totuşi în căsătorie, îi cerusem să-şi lase prietenii în urmă, să-şi facă bagajul, să-şi schimbe adresa, să-şi redirecţioneze corespondenţa şi să-şi ducă viaţa cu mine. Îi supusesem atenţiei acest plan şi, trei secunde mai târziu, îmi dăduse papucii. Atunci, am cugetat, dacă voisem să-şi lase în urmă viaţa, prietenii, plus preaiubita saună reprezentând bonusul exotic care venea împreună cu apartamentul din Hamilton Terrace, să-şi ia de acolo hainele şi încălţămintea, ceainicul, oalele, aparatele foto şi tot echipamentul necesar muncii ei, probabil că-mi părea rău că ne despărţiserăm.

De ce insistase că între noi se sfârşise totul? Era de parcă Jennifer m-ar fi pedepsit pentru o infracţiune inconştientă pe care ştia că voiam s-o comit şi pusese capăt legăturii noastre fiindcă oricum avea să se termine. Mă mai părăsise o dată, înainte de oferta mea maritală. Atunci avusese degetele pline de vopsea în ulei. Ne înţeleseserăm să ne vedem în librăria Foyles din Charing Cross Road, la doi paşi de şcoala ei de arte. Când ridicasem braţele, dând s-o îmbrăţişez, se repezise spre pieptul meu şi-şi lipise palmele de tricoul meu alb, mânjindu-l cu oranj. „Nu e oranj“, zisese. „Îi spune Permanent Yellow Deep.“ O cunoşteam de numai trei luni. Ce te zguduia la Jennifer Moreau: că, deşi abia trecuse de douăzeci de ani, deţinea un simţ al scopului pe care eu nu-l posedam. Îi dădea încredere chiar şi când nu ştia ce face. Îmi spusese, cu o hotărâre de fier, că avea de gând să spele pentru ultima oară pensulele şi apoi să se apuce de fotografiat. Ce făcusem atât de grav? Ar fi trebuit să bocesc pierderea pensulelor ei? Cu o noapte în urmă fusesem la dans cu una dintre prietenele ei. Nu se întâmplase nimic între noi, dacă nu punem la socoteală faptul că pusesem mâinile pe şoldurile Claudiei.

– Nu, precizase Jennifer, mâinile îţi erau pe şoldurile ei, dar pe sub cămaşă.

Mă întrebasem dacă în timp ce dansam ar fi trebuit să ignor faptul că prietena ei Claudia avea un corp. Băgam şi eu de seamă că o grămadă de studenţi la arte erau interesaţi de Jennifer, dar cum să nu fie fermecaţi de frumuseţea ei? Când i-am spus că arăta ca Lee Miller, fotografa americană, Jennifer a replicat:

– Asta nu înseamnă nimic.

Luna îşi aştepta încă răspunsul. Se uita atent la fotografie, apropiind-o de faţă şi apoi depărtând-o.

– Da, am zis, îmi pare rău.

Intuiam că Luna avea să-şi facă o părere mai bună despre mine dacă îmi părea rău. Mi-am atins vârful unei şuviţe de păr şi am închis ochii.

– Te simţi bine, Saul?

– Da.

Mă simţeam?

Care ar fi fost răspunsul adevărat la întrebare? Da şi Nu. Da-ul şi Nu-ul existând în paralel, ca dungile albe şi negre ale zebrei de pe Abbey Road. Dar dacă Nu-ul era mai mare decât Da-ul? Mult mai mare. Şi traversam apoi strada?

Am deschis ochii.

Încă nu-i spusesem Lunei că uitasem să aduc ananasul la cutie, şi mi-era groază de momentul viitor al mărturisirii. Şi-mi era dor de Walter. M-am întrebat, pentru prima oară, dacă avea un iubit. De ce să nu aibă? Ursula îmi spusese că Walter urma să treacă pe la ele în seara aceea. Promisese să repare o ţeavă spartă în apartamentul vecinului de deasupra şi se plânsese că va trebui să mute o masă grea, s-o aşeze sub spărtură. Scara se stricase, aşa că era nevoit să se suie pe masă ca să ajungă la tavan. Îmi era dor de Walter. Îmi era dor de Jennifer. Îmi era dor şi să scriu articolul început la Londra despre

psihologia tiranilor de sex masculin, începând cu felul în care flirta Stalin, aruncând cu biluțe din pâine în femeia pe care o dorea. Știam că nu trebuia să mă gândesc acolo la lucrarea respectivă, că ar fi fost un delict de gândire, deși socoteam că aș fi putut vorbi despre asta cu Rainer. Mi-era teribil de frică să nu fiu lăsat singur cu Luna, în principal din cauza cutiei de ananas. Ursula pe unde era? Întârzia mai mult decât de obicei să ajungă acasă după serviciu.

Luna era încă interesată de numărul perechilor de blugi pe care le adusesem cu mine în Berlinul de Est. Era atât de insistentă, încât am înhățat până la urmă perechea de Levi's din bagaj și i-am adus-o din dormitor ca pe un trofeu.

– A, mulțumesc, Saul!

Era în culmea entuziasmului.

Trebuia deci să-mi petrec restul sejurului în RDG în costumul cel un pic exagerat ori în blugii Wrangler pătați de cafea ai lui Walter.

– O să-i încerc, a zis desfăcându-și fermoarul fustei.

Cât a rămas în chiloți și și-a tras pe ea blugii, m-am întors cu spatele și m-am așezat la măsuța de lângă lampă. Am deschis cartea și-am început să-mi iau notițe pe margini.

– Ai și-o curea, Saul?

I-am spus că nu adusesem decât una.

– Altă pereche nu ai, cu număr mai mic?

I-am spus că nu.

După ce mama ei s-a întors de la lucru s-au apucat să-și vorbească șoptit. Probabil că venise și altcineva cu ea, fiindcă am auzit zăngănit de oale în bucătărie. Ursulei i se cerea o părere despre blugi. După un timp am observat o rochie albastră atârnând într-un cuier de pe perete, plus, înfășurat pe cui, un

stetoscop. Ursula a arătat spre trenuleţul de lemn pe care încercase Walter să-l repare. Se iţea deasupra poşetei ei.

– E bine făcut, nu?

Eram plictisit şi iritat, căci încercam să citesc la măsuţă.

– Ai treabă acum, Saul?

Am încuviinţat din cap şi mi-am coborât ochii în carte.

– Ce scrii acolo?

– Îmi fac însemnări despre condiţiile economice şi sociale care au dus la a doua Revoluţie rusă din octombrie 1917.

– Poţi să fumezi dacă vrei. Avem trei scrumiere în apartament. Apropo, am impresia că revoluţia din octombrie a avut loc în noiembrie.

A apucat-o de mână pe Luna şi-au dispărut amândouă în baie. Le auzeam discutând despre blugi şi despre cum puteau fi modificaţi mai bine ca să-i vină Lunei celei minuscule, să-i poată purta în orice lună din an.

Mă uitam când şi când la calendarul prins de perete, la fotografia color cu femeia în bikini aurii. Prezenţa ei era o erupţie stranie în odaie, cu unghiile aurite şi genele false, cu surâsul prefăcut şi atitudinea mimat erotică. Arăta obosită şi tracasată. Nu înţelegeam ce le plăcea la calendarul ăla celor două femei care locuiau acolo, o mamă şi o fiică. Mi-a trecut prin cap că, dacă ar fi existat un dispozitiv de ascultare în cameră, ar fi fost ascuns sub calendar şi nu după oglindă, cum crezusem iniţial. Încă auzeam oale zăngănind în bucătărie. În acelaşi timp, Ursula şi Luna vorbeau tare în baie.

În bucătărie era un bărbat. Părea să se întindă după ceva aflat pe raftul cel mai de sus. Tricoul îi ieşise din cureaua pantalonilor. I-am văzut spinarea goală şi am ştiut că era Walter. În clipa aceea Ursula şi Luna s-au întors în camera de

zi. Luna a început să facă parada modei, plimbându-se încoace şi-ncolo îmbrăcată cu blugii mei, prinşi cu nişte agrafe în talie. M-am cutremurat. Acelaşi gen de tremur ca atunci când un stetoscop rece e lipit de pielea caldă. Am auzit fâşâit de chibrituri aprinse în bucătărie şi pe bărbat, care era cu siguranţă Walter, bombănind: „Of, ce rahat!“ Părul vopsit roşu al Ursulei fusese încreţit cu drotul. Femeia purta o fustă largă cu buline. Când a observat că o priveam, a zâmbit.

– Nu m-ai văzut decât în haine de lucru.

– Adevărat.

– Nici n-ai întrebat unde lucrez.

– Unde lucrezi, Ursula?

– Într-o fabrică. Fac cârlige de pescuit. Azi e ziua Lunei. Împlineşte douăzeci şi şase de ani.

Ursula a vârât două degete între buze şi a fluierat cu putere. Walter a ieşit din bucătărie purtând un tort în ambele mâini. Era plin cu lumânărele rozalii, o multitudine de flăcărui. A început să cânte „Mulţi ani trăiască“, iar Ursula i s-a alăturat.

Au intonat pe două voci, în armonie, ultimul „La mulţi ani“, după care Luna a suflat în lumânări şi a început să le smulgă din tort. Se purta ca o fată mult mai tânără decât cei douăzeci şi şase de ani noi-nouţi ai ei, şi arunca pe jos fiecare lumânare înainte de a întinde mâna după încă una. Mama şi fratele ei se amuzau, indulgenţi. Acum, că tortul fusese jupuit de lumânări, a început să-l cerceteze din toate unghiurile. Era decorat circular cu piersici. Din cele conservate. A luat cuţitul din mâna lui Walter şi, cu o energie sălbatică, s-a pus pe tăiat, apoi a lepădat pe podea cuţitul şi, cu mâna, a tras o felie şi şi-a îndesat-o în gură. Faţa îi era mânjită cu frişcă şi bucăţele de piersică. În clipa următoare a deschis gura şi-a scuipat tortul. Posibil să fi scos şi un urlet.

Am auzit-o răcnind cuvântul german pentru ananas. A izbucnit în lacrimi.

– Piersicile au gust de săpun!

Luna a zbughit-o afară din cameră, ori mai degrabă a zbughit-o în paşi de balet, încă plângând, şi a tras uşa în urma ei cu zgomot. Walter rămăsese năuc în picioare, ţinând tortul decorat cu piersici în mâini. Ursula s-a aplecat să culeagă lumânările de pe jos. Nu ştiam cu ce să mă îndeletnicesc eu însumi. N-aveam scăpare, fiindcă dormitorul meu era lângă al Lunei. Walter mă privea. Se uita adânc în ochii mei. Mereu mă cerceta cu privirea, şi cred că vedea acolo tot ce aveam în mine bun, rău şi trist. Aşa se uita şi Jennifer, dar nu ştiu ce vedea, fiindcă între noi se interpuneau întotdeauna lentilele camerei foto. Walter, ca de obicei, râdea. Când Ursula s-a ridicat, am văzut că şi ea râdea.

– Asta-i Luna noastră, a zis aruncându-mi o privire întru câtva seducătoare şi aprinzându-şi o ţigară. Luna e prescurtarea de la Lunatica.

De data asta am izbucnit în râs la rându-mi.

– Vrei o bere, Saul?

Walter a pus tortul cel ticălos la loc pe masă şi şi-a lăsat braţul peste umerii mamei lui.

– Da, a răspuns Ursula, cred că ne trebuie câte o bere tuturor.

O auzeam pe Luna plângând în dormitorul ei.

Mai târziu în acea seară, după plecarea lui Walter, am văzut-o pe Luna în baie, morocănoasă, privindu-se în oglinda de deasupra chiuvetei.

– Îmi pare rău. Ţi-am stricat aniversarea, Luna?

– Da şi nu. A dat drumul la robinet şi-a împins uşa cu piciorul ca s-o închidă. Apoi, după două secunde, a redeschis-o ca să-mi explice: Nu din cauza ananasului am plâns. Ci fiindcă lui Rainer i s-a dat un paşaport care-i permite să călătorească în Occident patru zile pe an. Vreau să văd Penny Lane, în Liverpool. Şi sunt înţepenită aici.

A luat o bucată de săpun, l-a aruncat în mine şi-a trântit din nou uşa.

Apoi iarăşi a deschis-o.

– Dă-mi înapoi săpunul.

Talia îi era minusculă, însă avea ditai vocea.

Mi-am petrecut noaptea gândindu-mă la Walter. După ce plecam din Berlinul de Est şi intram în cel de Vest, urma să fim separaţi de un zid. Şi totuşi, dacă Luna putea fi crezută, Rainer avea voie să treacă zidul de patru ori pe an. Îmi era dor de Walter. Tânjeam fizic după apropierea lui. Nu voiam să dorm în pătucul acela cast, ci lângă el. Mi se părea că-l ştiam mai bine dacă-şi ţinea ochii închişi. Gândurile lui se puteau mişca nestingherite între cer şi linia orizontului, putea să colinde lumea fără vreo oprelişte, picioarele ne erau încolăcite în întunericul nopţii.

Lungit în patul meu îngust şi rece, i-am scris lui Walter o epistolă în care îi declaram simţămintele mele cele mai profunde. Cuprins de febrilitate, îmi căutam cuvintele, întinzându-mă pe şoldul care nu era vătămat, sprijinindu-mă în cot. Am descris cum voiam să-l ating şi i-am mărturisit că mereu îmi dorisem să văd Marea Baltică pe timp de iarnă. Scrisoarea mea era o invitaţie de a mă însoţi în acea călătorie. Auzeam totodată vocea tatei, Vocea Stăpânului, tare şi aspră. În noaptea aceea l-am doborât la pământ şi m-am suit peste pieptul lui, cu mâinile cuprinzându-i beregata. Şi-am apăsat până ce n-a mai suflat şi stăpânirea lui s-a sfârşit.

11

Nu toate lacurile sunt la fel. Walter mi-a explicat conceptul în vreme ce străbăteam pădurea către porţiunea de mal rezervată pentru persoane importante.

– Avem permisiunea să înotăm aici fiindcă eşti puntea noastră între Est şi Vest şi-o să scrii un raport despre miracolul nostru economic.

Mergeam în acelaşi ritm, unul lângă altul, printr-un nor de ţânţari. Lui Walter i se dăduse o bucată galbenă de hârtie pe care să i-o arate paznicului aflat lângă o gheretă de securitate, la jumătatea distanţei dintre gară şi pădure. Nu-i dădusem atenţie din cauza a ce se întâmplase cât aşteptaserăm trenul. Walter îmi spusese ceva de o importanţă imensă. Nu chiar în şoaptă. Rostise vorbele domol, aproape de urechea mea. O şoaptă dă de înţeles că se împărtăşeşte vreun secret şi suscită curiozitatea celor din jur. Îmi spusese că mă iubea. Cât se poate de simplu. De parcă ar fi adus din pivniţă un sac cu lignit.

Acum o făcea pe ghidul turistic. Însuşi Erich Honecker înota în lacul ăsta, protejat de gărzile de corp. Casele de vacanţă din împrejurimi aparţineau celor mai importanţi oficiali ai partidului. Am zărit, în vreme ce înaintam prin pădure, o insuliţă cu copaci în mijlocul lacului. Walter mi-a mărturisit că-i era greu uneori să vorbească în engleză, nădăjduia că-l pricepeam totuşi. Am presupus că voia să-mi transmită astfel că vorbise serios când rostise cuvintele acelea, încetişor, pe peronul gării.

– Trebuie să vorbesc în engleză în aşa fel încât să nu-mi dezvălui personalitatea, a continuat. Aşa e cu toate traducerile. Personalitatea translatorului trebuie să se ascundă.

– Vrei să spui că te ascunzi înăuntrul acelor limbi din care traduci? Ca şi cum te-ai ascunde într-o pădure?

A ridicat din umeri.

– Nu-i atât de simplu, a zis şi a început să râdă. Tu eşti un naiv, Saul. Am primit scrisoarea ta. Mulţumesc.

A tras o ţigară din pachet. I-am aprins-o cu bricheta Zippo. Degetele mele i-au atins în treacăt mâinile, făcute căuş în jurul ţigării.

Walter părea mai ferchezuit ca de obicei. Se spălase pe cap şi se bărbierise.

M-am întrebat dacă pentru mine îşi dăduse silinţa, fiindcă şi eu, în dimineaţa aceea, mă răsesem cu mai multă atenţie decât de obicei. Îmi crescuse şi părul de când venisem în Est. Acum îmi trecea de umeri. Luna îmi dăduse un elastic, să mi-l prind în coadă la spate. „Arăţi ca o fată cu părul desfăcut.“ Stătuse, muşcându-şi buzele, să se uite la mine cum experimentam cu legatul cozii, însă după câteva încercări renunţasem. De fapt, mă durea să-mi ating capul. Migrenele nu mă slăbeau cu zilele. Când îmi spălasem părul, în dimineaţa aceea, mă străfulgerase o amintire neaşteptată cu mama. Primise două recipiente cu un şampon numit Prell. Era verde şi dens ca detergentul de vase. Şi era o reclamă la şamponul ăsta pe care o învăţase pe de rost.

„Atinge-ţi părul. Închide ochii. Cum te face să te simţi?“ Ideea era că, dacă-ţi atingeai părul după ce-l spălai cu Prell, senzaţia te-ar fi dus cu gândul la mătase. Ori de câte ori eu şi fratele meu eram necăjiţi, ne spunea „Atinge-ţi părul. Închide ochii. Cum te face să te simţi?“ În RDG nu era neapărat înţelept să spui ce gândeşti. Şi totuşi cred că Walter rostise ce gândea pe peronul acelui tren şi că scrisoarea mea, în care-mi declaram sentimentele cele mai profunde, îl îndemnase să vorbească despre propriile lui sentimente.

L-am întrebat dacă avea vreun iubit.

– Am, într-un fel.

Am început să înţeleg mai mult despre felul în care vorbea Walter engleza şi germana. Nu vorbea spontan, cu siguranţă nu enunţa primul gând care-i trecea prin minte. Ci poate al treilea. Problema nu ţinea de nivelul fluenţei, ci mai degrabă de limitarea ei. L-am întrebat iarăşi dacă avea un iubit.

– Da. Am un partener.

I-am ars un pumn în braţ şi mi-a răspuns la fel. Înţelegeam loviturile acestea, dar nu aşa voiau să-şi vorbească trupurile noastre. Un pumn? Nu. Singuri fiind, în cabană, vorbise liber cu trupul. Un lucru pe care eu nu izbutisem niciodată să-l fac. Nu purtasem niciodată o conversaţie fără opreliști în felul acesta. Îmi redusesem la tăcere partenerii cu trupul meu şi controlasem genul de conversaţie pe care-şi doreau să-l aibă cu trupurile lor. Nu fusesem niciodată liber. Mă pretinsesem mai gingaș sau mai aţâţat decât mă simţeam, mai agresiv câteodată, şi ori de câte ori ne apropiaserăm de ceva mai intim mă retrăsesem, întrerupsesem conversaţiile fizice. Cu Walter însă, îmi simţeam corpul liber. Avea legătură cu felul în care vorbiserăm în prima zi, când ne întâlniserăm la gară. Era adevărat că aripile-mi erau rănite. Era drept că nu ştiam cum să îndur povara existenţei şi tot ce vine împreună cu ea. Responsabilitate. Dragoste. Moarte. Sex. Singurătate. Istorie. Ştiam că nu-mi socotea lacrimile o slăbiciune. Era important s-o ştiu.

Era cald. Parfumul pinilor, cerul albastru şi Walter de alături păreau să-mi întărâte pofta trupească, chinul şi fericirea. Ciudat lucru, dar acele cuvinte, poftă, chin, fericire, erau cuvintele din titlul unuia dintre portretele mele realizate de Jennifer. M-am întrebat dacă începeam să devin omul pe care-l văzuse prin lentilele aparatului.

I-am zis lui Walter într-un murmur:

– O să-mi fie dor de tine după ce plec.

Un timp n-a răspuns, apoi a ridicat din umeri.

– Mă bucur să-ţi ofer camaraderia mea.

A ridicat sprânceana stângă şi-a înălţat ochii spre copac. În ramuri fusese construită o platformă mică de lemn. Un paznic în uniformă stătea pe scânduri şi trăgea din ţigară. Era Walter precaut, sau nu făcea decât să-şi concedieze primul gând? Nu-şi cenzurase întâiul gând atunci când mă atinsese. Mâinile îi fuseseră fluente în toate limbile, buzele, moi, trupul, tare.

Păşeam acum pe o cărare care şerpuia în jurul lacului.

– Şi cu Jennifer cum e? De ea ţi-e dor?

Am tresărit auzind numele lui Jennifer rostit cu voce tare în pădurea aceea, atât de departe de viaţa mea de odinioară, cu toate că mă gândeam la ea. Luna vorbise probabil cu fratele ei despre fotografia din Abbey Road.

– Jennifer e deşteaptă şi ambiţioasă.

Felul în care rostisem cuvintele suna a reproş, şi m-am simţit un pic ruşinat.

Nu-i puteam spune lui Walter că, pe lângă faptul că începeam să simt cuvintele cu care-şi intitulase unul dintre portretele subiectului ei principal – eu –, în mintea mea se iveau imagini noi care semănau cu pozele lui Jennifer, imagini dintr-o altă geografie, din alt timp. Eram convins că Jennifer nu apucase încă să facă acele fotografii, din care vedeam frânturi rotitoare ca într-un carusel. Un cireş în Massachusetts, America. Cineva sub cireş. O persoană care ar fi putut să fie Saul, eu însumi. Era şi Jennifer acolo. Părul îi albise. Se mai vedea cineva, însă imaginea era tulbure.

– Câteodată mi-e dor de Jennifer.

Ne-am dezbrăcat şi am lepădat hainele pe malul lacului verde, limpede. Am simţit că mă atinge cineva, ca un fluture, lângă ceafă. Walter îşi vârâse degetele sub şiragul meu de perle. I-am spus că nu le dau jos niciodată, nici măcar ca să înot. Am pornit prin apă, simţind nisip printre degete. Am păşit mai departe. Nisipul era încă acolo, acum apa îmi ajungea până la gât.

– Desprinde-ţi picioarele, Saul.

– Mă feresc de ţestoasă, am răspuns.

– Nu există ţestoase în lacul ăsta.

Cred că ţestoasa era din alt lac, din alt timp, şi totuşi încă şovăiam să ridic talpa de pe nisipul atât de liniştitor. Walter s-a scufundat cu totul. Am ridicat,

în cele din urmă, picioarele şi am început să înotăm pe lângă arborii înalţi către insulă. După vreo douăzeci de minute tremuram. Apa era surprinzător de rece. Walter făcea cu mâna cuiva, dar nu se vedea nimeni. Şi totuşi el văzuse pe cineva. Undele calme, neclintite, au început să se înfioare.

Walter a strigat în germană către depărtări:

– Bună dimineaţa, Wolf!

Am înotat amândoi spre omul invizibil pe nume Wolf.

Era întins pe spate în apă, bătând din picioare şi vânturând braţele. A deschis ochii. Ochi căprui-închis. Un pic migdalaţi. Nu se uita la mine, însă eu mă uitam la el, fiindcă-l cunoşteam. Drept că acum băteam apa, ostenit, însă mai mult ca sigur el era tipul care aproape că mă lovise cu maşina pe Abbey Road, în Londra. Walter m-a atins pe umăr cu palma.

– Wolf e directorul universităţii noastre.

Wolf a deschis iarăşi ochii căprui şi migdalaţi, preţ de o clipă. În privirea aceea se ivise ceva care mă făcea să cred că era iubitul lui Walter. Ca s-o dovedească parcă, Walter a trecut înot dincolo de creştetul bărbatului plutitor, l-a apucat de încheieturile mâinilor şi a tras de ele întinzându-le spre ceafa lui, încercând, vezi bine, să-i îmbunătăţească mişcarea rotitoare a braţelor.

– E adevărat, a zis în germană Wolf, nu mai sunt în forma de altădată. Şi-a îndreptat spre mine privirea. Noi, germanii, am inventat toate mişcările majore ale secolului douăzeci. Fenomenologia a venit de la Heidegger şi Hegel, comunismul, de la Marx şi Engels. Trebuie să ne ierţi că avem mădularele puţintel înţepenite – am fost ocupaţi.

Ochii lui sumbri şi migdalaţi s-au închis iarăşi, nu înainte însă ca privirea lui sfredelitoare să se abată o clipă asupra şiragului de perle albe pe care nu-l scoteam de la gât niciodată, nici ca să fac dragoste, să scriu eseuri, să predau studenţilor ori să traversez strada.

Şi totuşi cum putea fi Wolf aceeaşi persoană cu aceea care fusese cât pe ce să mă calce? Bărbatul de pe Abbey Road fusese englez. Câţi ani ai, Soorl? Poţi

să-mi spui unde stai?

Am simțit pe la glezne, în treacăt, atingerea unui peşte.

– Mă întreb, am zis în germană, dacă nu ne-am mai întâlnit cumva, la Londra.

Ochii piezişi ai lui Wolf s-au deschis larg. Walter, în spate, îi ținea capul între braţe, pe apă.

– Nu. N-am fost niciodată la Londra.

A început să dea din picioare, iar Walter i-a lăsat capul liber.

Mai târziu, când ne croiam drum înapoi spre gară prin pădure, Walter a arătat cu degetul spre o maşină, un Trabant parcat sub pini.

– Directorul s-a oferit să ne ducă acasă cu maşina.

– Aş prefera să iau trenul.

– Păi, de ce, Saul?

– Am avut nişte experienţe urâte cu maşinile şi nu cred că situaţia s-ar putea îmbunătăţi într-un Trabi.

Paznicul de pe platforma de lemn din copac se uita acum la noi. Expresia nu-i era agresivă ori vigilentă. Arăta de parcă ar fi fost cuprins de-o reverie acolo, printre pini şi molizi. Walter mi-a dat un ghiont. Wolf se apropia, cu prosopul făcut sul sub braţ.

N-am avut încotro, a trebuit să mă întorc acasă cu Wolf şi Walter. M-am aşezat pe bancheta din spate şi m-am prefăcut că dorm, eram însă conştient că Walter îşi lăsase un braţ peste umărul lui Wolf. Wolf a ridicat capul ca să mă privească în oglindă. Conducea cu o singură mână pe volan. Nu scăpam din ochi braţul lui Walter, de parcă ar fi fost un trădător.

Buzele lui Walter s-au mișcat, apropiindu-se de urechea roz a lui Wolf. Vorbea în germană. Nu în șoaptă, ci cu voce scăzută, fără intonație.

– Nu are nici o afiliere politică. Nici măcar nu votează.

L-am auzit pe Wolf pufnind în râs, mai degrabă un soi de strănut. Și vocea lui era monotonă.

– Îngerul tău adormit în spate îți scrie scrisori compromițătoare.

– Da, a replicat Walter. Nu-i pasă de viața lui, așa că nu-i pasă nici de viețile altora.

Era adevărat că ochii lui Walter erau tot timpul pe mine, dar aveam încredere în el fiindcă și mâinile lui fuseseră pe mine, peste tot.

12

Simțeam că ceva nu era în regulă cu Jennifer și că voia să ia legătura cu mine. Am încercat de trei ori s-o sun în Anglia. Primele două dăți am sunat la apartamentul ei din Hamilton Terrace, la șase seara după ora britanică. A răspuns Claudia și, când mi-a auzit vocea, mi-a închis telefonul. A doua oară m-a întrebat ce voiam.

– Pe Jennifer o vreau.

– Ei bine, ea nu te vrea.

Telefonul a amuțit.

Știam că, dacă Jennifer nu mă voia, mă voia Claudia, însă trebuia să-i fie credincioasă lui Jennifer, care și așa n-o plăcea prea mult. Nu-i pica bine felul în care își arăta Claudia dorința pentru iubitul ei. Puteam trăi liniștit fără dorința Claudiei, dar viața e mai palpitantă când trăiești cu dorință.

Următoarea dată am sunat în zori, după ora din RDG. Telefonul a țârâit multă vreme. Jennifer și colegele de apartament dormeau, probabil. Sauna era, proabil, închisă. Și pisica dormea, probabil. Și probabil că în bucătărie se afla un bol în care fuseseră puse alge la înmuiat. Probabil un vas plin de curry vegetal rămas pe plită din seara de dinainte. Sticle goale de vin. Ambalaje de ciocolată. Poate chiar și turtițele la tigaie pe care îi plăcea Claudiei să le gătească, amestecând făina integrală cu miere sau câteodată cu un sirop gros, auriu, adesea cu stafide, dar niciodată cu nuci, fiindcă descoperise că nu-mi plăceau. Într-un târziu a răspuns Saanvi.

Părea mulțumită să-mi audă glasul, deși, după cum mi-a zis, Jennifer nu era acasă.

– Unde e?

– Nu știu. Nu mi-a transmis programul.

– La voi e șapte dimineața, nu-i așa, Saanvi?

– Ba da.

– Deci… cine mai e în apartament cu voi?

– Hei, Saul, ai prins niște șmecherii de la Stasi?

Am auzit o ușă deschizându-se cu un scârțâit. Eram obișnuit cu ușa aceea și cu ivărul ei stricat, ușa de la dormitorul lui Jennifer care dădea spre bucătărie. Se deschidea mai mereu. Eram sigur că Jennifer abia se trezise și că se oprise acum lângă Saanvi, așa că am schimbat subiectul.

– Cum merge cu infinitatea?

– Bine, mersi.

– Încă îți scrii disertația despre Georg Cantor?

– Da. Avea un complex al persecuției.

Cineva umplea cu apă ceainicul. Auzeam foșnet de hârtie și o auzeam pe Saanvi căscând.

– Ascultă aici, Saul. Matematicianul francez Henri Poincaré descrie munca lui Georg Cantor drept „o maladie, o boală perversă de care, într-o bună zi, matematica va fi lecuită“. Părea că citește din disertație. M-a informat mai departe: A murit într-un spital de boli mintale din Germania.

– Ce loc din Germania, Saanvi?

– Halle. Între Berlin și Göttingen. La Halle s-a născut și Händel. Poetul Heine la fel. Ești pe undeva prin zona aia?

– Nu.

– La Halle se extrăgea sare în secolul al zecelea. Cantor lucra la o problemă a

continuumului chiar înainte să aibă căderea nervoasă.

– Saanvi, cum e Jennifer?

– E genială.

Am auzit în receptor un țăcănit zgomotos, apoi încă două, mai puțin zgomotoase. Mi-am dat seama că apelul meu la Londra era monitorizat. Erau șanse mari ca cineva să asculte conversația despre Georg Cantor și infinitate.

– Saanvi, mai ești acolo?

– Mda.

– Spune-i, te rog, lui Jennifer să vină în RDG și să vadă singură ce a realizat țara asta. Șomaj eradicat, locuințe la preț rezonabil, salarii egale pentru femei, educație și servicii medicale gratuite. Sunt niște realizări majore care nu ar trebui niciodată șterse din istorie.

Telefonul a amuțit. Saanvi făcea probabil ceai pentru ea și Jennifer în vreme ce-l împărțea pe zero la trei.

Simțeam că mă înnebunește zgomotul mașinii de scris. Auzeam izbiturile literelor pe foaia subțire. Mă înfuria, așa că am adăugat un delict de gândire cugetărilor mele, lăsând mașina de scris să-l înregistreze. „OK“, i-am zis mașinii de scris, „să te ajut să-ți finalizezi raportul. RDG va pierde legitimitatea în fața cetățenilor săi din cauza măsurilor dure de coerciție ordonate de niște bătrâni autoritari. Bărbați ca tatăl meu, care a înălțat un zid între noi. Zidul era masculinitatea lui. Am sărit peste zid și-am aterizat pe partea cealaltă cu un bufnet, nevătămat, după ce i-am evitat dulăii, minele, paznicii, sârma ghimpată și tot ce mi-a mai pus în cale ca să mă țină sub papuc.“

Tata stătea pe un scaun, lângă telefon.

– Ai murit, am spus în șoaptă.

A răspuns cu un hohot de râs.

– Nu încă.

Îi simțeam în răsuflare un iz de macrou la conservă.

13

Am fost de acord s-o însoţesc pe Luna la cabană în weekend.

Nu voiam să fiu singur cu ea o zi şi-o noapte întreagă, dar simţeam, după ce uitasem să-i aduc ananasul la cutie, că nu puteam refuza. Se părea că, deşi Luna avea multe fobii, printre care piersicile şi jaguarii, n-o stânjenea defel sângele, fiindcă în meseria ei lucra zi de zi cu sânge. De aceea observase pata pe jacheta mea albă, în fotografia cu Abbey Road. Cât am făcut ceai pentru mine şi cafea pentru ea, mi-a ţinut o prelegere despre sânge. Sângele funcţionează, aşadar, ca o garnitură de tren cu orar precis, care transportă toţi nutrienţii şi oxigenul în celule şi totodată evacuează din celule reziduurile.

Privirea mi-a căzut pe traista cu ciupercile pe care le culeseserăm eu şi cu Walter. Nu erau prea multe, fiindcă sărutatul devenise o îndeletnicire mai plăcută decât adunatul de bureţi. Pusese traista în cui, pe un perete.

– E sigur, Saul, zicea Luna, că ai în organism aproximativ cinci litri de sânge şi că celulele albe se luptă cu infecţiile. Dacă donezi doar jumătate de litru de sânge, asta poate salva până la trei vieţi.

Îşi împletise părul lung şi şi-l prinsese în aşa fel încât îi stătea adunat în vârful capului, ca un tub spiralat. Nu-şi putea lua ochii de la ciocatele ei negre, până la gleznă, în stil Beatles, cu două numere prea mari pentru picioarele-i micuţe. Erau cadoul primit de ziua ei de la Rainer. Era înduioşător să asculţi o lecţie despre sânge furnizată de o asistentă medicală care purta imitaţii de ghete Beatles şi părul coafat ca o prim-balerină. Luase lecţii de balet de la patru ani de la o dansatoare rusoaică, bătrână acum, dar care se ocupase cândva de o şcoală de balet la Moscova. Luna nu agrea ceaiul. Adusesem pliculeţe cu mine din Anglia, dar se insinuase un reproş în felul în care sorbise din ceaşca mea, voind să guste „ceaiul englezesc“.

– Miroase a urină de cal. Dar voi beţi mereu ceai, aşa că mereu, presupun, vă

luaţi cu voi o cutie în bagaj. Pot să-i duc şi vecinei?

– Ia toată cutia, am zis şi i-am împins-o în palmă, uşor agresiv, fiindcă mă săturasem să mă simt aiurea din pricina ananasului conservat.

Luna era lunatică. Ţipa la vederea piersicilor, dar îi plăcea sângele şi iubea trupa Beatles. A pus în ceaşca ei de cafea cinci linguriţe de zahăr şi-a dat-o peste cap ca un matador.

– De-ar fi de ciocolată cabana asta, a zâmbit, aş putea s-o mănânc pe toată şi nu m-aş îngrăşa un gram.

Maică-sa încerca mereu s-o convingă să mănânce mai mult decât îi trebuia, din cauza fetiţei care nu supravieţuise.

– Dar acum, Saul, o să ascultăm Beatles.

A arătat spre un pick-up pe care nu-l observasem când fusesem acolo cu Walter. Era cocoţat pe un scaun la capătul încăperii şi cineva îl lipise pe o latură cu bandă adezivă. Luna îşi ascunsese preţiosul disc Abbey Road în sertarul din bucătărie. Era înfăşurat într-un prosop şi, când l-a scos la iveală, s-a uitat tânjind la copertă şi i-a pupat la rând pe John, Paul, Ringo şi George, apoi iarăşi pe Ringo. De două, de trei ori. Pupici mărunţi şi iuţi.

– Ringo e preferatul tău?

– Da, îmi place nasul lui. E ca al tău, Saul!

S-a strecurat spre pick-up şi, extrem de atentă, de parcă ar fi purtat ceva infinit de fragil şi nepreţuit, a tras discul de vinil dintre coperţi. Era după-amiază târziu şi soarele strălucea pe parcela lui Walter. Deocamdată jaguarii nu ieşiseră la vânat printre piticii şi gnomii de grădină care păreau populari în rândul deţinătorilor de cabane.

Am ascultat Abbey Road de la un capăt la altul. Luna a pus de două ori „Come Together“, iar „She Came In Through the Bathroom Window“ de trei

ori. Am dansat amândoi și am născocit niște fluturări prosteşti, dar incitante, ale mâinilor, ca să ne facem să râdem unul pe celălalt. Între timp suceam din șolduri și bâțâiam din cap în sincron cu ritmul tobelor lui Ringo. I-am spus că muzica îmi trezea nostalgia față de Londra.

– A, da, a zis, mi-ar plăcea să văd Londra. Dar cel mai mult aș vrea să merg la Liverpool, fiindcă vreau să văd Penny Lane cu ochii mei.

În timp ce vorbea s-a apucat să-și despletească părul, făcându-l să i se reverse până la brâu. Un pui de jaguar s-ar fi putut ascunde cu ușurință acolo. Luna se pregătea să facă ceva. Și-a aruncat din picioare ciocatele negre și mi-a cerut să-i găsesc un scaun pe care să-l așez în mijlocul încăperii. A trebuit să mut mormanul de bocanci înnoroiți de care mă împiedicasem data trecută, sticla de șnaps pe care o golisem cu Walter, ca și cutia de chibrituri cu cenușa tatălui meu, pe care nu știu de ce o pusesem pe jos, lângă bocanci, și uitasem apoi s-o mai iau cu mine. Am lăsat-o să cadă în buzunarul hainei.

– Uită-te la mine, Saul, uită-te!

Luna se cocoțase pe scaun și întinsese brațele, de parcă ar fi zburat. A tras aer în piept și, cu brațele încă desfăcute larg, a cântat „Penny Lane“ de la un capăt la altul. Avea o voce puternică, înaltă și, din cauză că intona cuvintele englezești cu accent german, scena era încă și mai emoționantă. Când a cântat unul dintre versuri în germană, traducerea nu a funcționat la fel de bine.

„Die schöne Krankenschwester verkauft Mohnblüten von ihrem Tablett.“

Cred că era cam așa: Frumoasa infirmieră vinde flori de mac din coș. Nu i-am spus Lunei că macii erau artificiali, făcuți din hârtie, și că florile din coșul infirmierei simbolizau sângele vărsat de soldații răniți și uciși pe câmpiile Flandrei. Cât cânta ea, am auzit un mârâit. Nu lângă noi, departe, însă l-am auzit. M-a făcut să mă înfior în vreme ce o ascultam cântând. Luna a sărit de pe scaun și-a făcut o plecăciune, cu brațele pe lângă corp, iar eu am aplaudat.

– Știu că mi-aș găsi de lucru la un spital din Liverpool. Mă tem de orice, a zis arătând spre ceasul de pe peretele cabanei, care ticăia. Pare să nu se mai termine, sunt mereu înspăimântată. De dimineața până seara și-apoi iarăși până dimineața. Când sunt prea multe de simțit, e mai bine să cânți. Și-a cerut

iertare pentru că mă făcuse să mă simt atât de prost în privinţa ananasului. Sinceră să fiu, mi-e poftă mai mult de sirop decât de ananasul în sine. Cu toate astea, suntem fericiţi să locuim cu tine aici, în Est. Ai adăugat un pic de savoare vieţilor noastre. Ne bucurăm mult să-ţi fim prieteni şi o să ne fie dor de tine după ce-o să pleci. Vrei să-mi vezi numărul de balet?

– Da.

Descopeream că Lunei îi place să evadeze în orice fel putea.

Şi-a căutat balerinii, aflaţi sub masă, cu panglicile desfăcute, de parcă s-ar fi oferit mereu să danseze pentru musafirii veniţi la cabană. De data asta mi-a poruncit să deplasez trei scaune, un coş conţinând două tulpini veştejite de rubarbă şi o plasă plină cu borcane goale, apoi să rulez un covoraş.

Luna şi-a legat balerinii prăfuiţi, cu vârfurile bizar de solide, şi vreme de o oră, la sfârşit de secol douăzeci, în RDG, mi-a demonstrat o artă cu originile în secolul al şaptesprezecelea, născocită pentru curţile europene ca expresie a puterii şi bogăţiei cârmuitorilor. Felul în care-şi mişca braţele exprima nostalgie şi delicateţe, însă postura îi rămânea rezervată. S-a învârtit pe loc o dată, de două, de trei, de şase ori şi mi-a dezvăluit că asta era abilitatea specială a profesoarei ei, care instruise balerini la Teatrul Bolşoi. Trupul îi era eteric şi gingaş când, spre final, s-a lansat într-un lent, sigur şi perfect arabesc en pointe.

*

Mai târziu, pe când zăcea gâfâind pe duşumea, i-am adus un pahar mare cu apă şi-am îngenuncheat să-i desfac fundele de mătase ale pantofilor de balet. Mi-a spus că, dac-aş fi ştiut şi eu să dansez, am fi putut executa un pas de deux, adică un „pas în doi“. Cu un partener care să ajute la salturi şi contrabalans ar fi putut să realizeze mai mult decât de una singură. Soarele apunea peste cabană şi parcelă; am încuiat uşa de la intrare şi-am deconectat aparatele electrice în timp ce Luna, încă suflând greu după îndelungatu-i

spectacol, mă bombarda cu informaţii despre Beatles aflate de la amicul Rainer. O interesa mai ales cum Paul şi John făcuseră autostopul de la Liverpool la Paris ca să fie tunşi de un frizer pe nume Jürgen, de la care se aleseseră cu acele tunsori emblematice.

Când am tras draperiile am văzut trei piloni de fier care ieşeau din pământ, lăsaţi poate acolo după război. Estul nu beneficiase de banii băgaţi în reconstruirea Germaniei de Vest de americani şi aliaţii lor. Luna rămăsese pe podea. Şi-a apucat călcâiul dezgolit al piciorului drept şi a început să-l rotească, în vreme ce norii îşi lăsau umbrele pe pilonii de fier.

M-a trezit un urlet de câine, ori poate de vulpe chemându-şi puii. Când m-am ridicat în capul oaselor, pe salteaua întinsă pe podea, am văzut pe cineva care mă privea de deasupra. O fantomă, o stafie înfăşurată în giulgiu alb, cu părul de culoarea arborilor argintii din pădure. Luna şi-a cerut scuze pentru că mă băgase în sperieţi, dar îi era limpede că jaguarul avea să sară din clipă în clipă pe geam şi să se arunce asupra ei. Se temea să n-o târască în vreun loc neplăcut, departe de balerini şi de preţiosul ei Abbey Road, departe de mama şi fratele ei, care n-aveau să-şi mai revină niciodată din traumă; nimeni n-avea să ştie ce păţise ea. Şi s-ar fi temut prea mult ca să pună întrebări. M-am oferit să aprind lumina şi să verific ferestrele, însă nu credea că asta l-ar fi împiedicat pe jaguar. Mai degrabă lumina avea să-l încurajeze să se apropie. S-a suit pe salteaua mea şi s-a întins pe-o parte, la oarecare distanţă de mine, în timp ce câinele urla nestingherit, ori poate doar scheuna. Am simţit-o tremurând. I-am trecut uşor braţul pe după talie, cast, atent să nu-mi ating trupul de al ei. Şi totuşi, peste noapte s-a întâmplat ceva. Ne-am apropiat unul de altul în somn până ce-am devenit conştient că piciorul mi se încolăcise printre ale ei şi că palma ei îmi mângâie braţul. Când mi-a mutat palma pe sân m-am retras, dar s-a răsucit şi s-a întors cu faţa spre mine. Tot ea a făcut următoarea mişcare. Ar fi trebuit să rezist, însă n-am făcut-o, apoi i-am văzut cămaşa de noapte albă azvârlită undeva pe podea. Nimic nu ne-ar fi putut opri. Era uşor, fiindcă ea era atât de excitată şi totul se întâmpla cu lentoare erotică, de parcă n-ar fi avut nimic de-a face cu liberul nostru arbitru. Luna nu m-a slăbit deloc, a stat tot timpul deasupra, cu buzele lipite de şiragul meu de perle. Îi vedeam ochii licărind în beznă, apoi s-a terminat. Afară, câinele încă

scâncea.

– De la Jennifer ai șiragul?

Am băgat de seamă că mâinile mi se opriseră pe gât, de parcă aș fi protejat perlele contra degetelor ei. Mă simțeam, mai presus de orice, trist.

Ajunsesem să cred că tot ce-aș fi putut spune despre perle ducea obligatoriu la o conversație neterminată, interminabilă.

– Walter spune că mama ta evreică s-a născut la Heidelberg și că tatăl ei era profesor la universitate.

– Nu vreau să vorbesc despre asta acum.

– Dar trebuie, a zis ea cu fermitate. Ești istorie.

Am închis ochii, prefăcându-mă că dorm.

E posibil ca perlele să-i fi fost dăruite mamei de mama ei, când devenise limpede că măcar un copil trebuia ajutat să scape. Altfel de ce ar fi purtat o fetiță de opt ani un colier de perle la gât când sosise în Marea Britanie cu o singură valiză? După moartea ei, tata îi dăduse fiului său perlele, fiindcă nu avea o fiică. Cât de mult ar fi durat apoi să explic că nu se așteptase ca fiul lui să și poarte perlele? Ar fi trebuit ținute într-o cutie căptușită cu catifea, ascunse într-un sertar. Eu mi le pusesem la gât, și-mi șoptiseră în fiecare dimineață fără oprire, în germană, în vreme ce tata și Matt își mâncau fulgii de porumb.

Prietenul meu Jack îmi spusese că în prezent Heidelbergul e căminul unei populații de papagali africani cu guler trandafiriu. Atât masculii, cât și femelele sunt în stare să imite vorbirea umană. În acea noapte, în cabană, m-am întrebat ce cuvinte vor fi imitat după pogromul numit Kristallnacht.

*

Soarele se înălța acum peste grădina lui Walter. Probabil că adormisem totuși, fiindcă la trezire am descoperit, cu mai multă acuitate, că Luna și cu mine eram goi și îmbrățișați în pat.

– Lasă-mă să văd cât de lung ți-e astăzi părul, Saul.

Mâinile ei îmi umblau printre bucle, adunându-le în palme și trăgând de ele, comparându-le lungimea cu umerii.

– Ai părul atât de negru… ca păsările de pe câmp.

Voiam să mă dezbar de ea. Voiam să mă lase în pace. Să dispară.

– Luna, ar fi mai bine să-i spunem lui Walter că suntem doar prieteni – îți convine așa?

Am simțit cum îi înțepenea corpul.

– O să gătesc, pentru micul dejun, ciupercile pe care le-ați cules tu și Walter.

S-a pus apoi pe prăjit ciupercile, binedispusă și afectuoasă.

Mi se părea un lucru nelalocul lui că trebuia să împart ciupercile cu ea și nu cu Walter. Se făcuse frig și, când mi-am pus haina, mi-am amintit de cutia de chibrituri cu cenușă pe care o lăsasem să cadă în buzunar cu o seară în urmă. I-am spus Lunei că aș fi vrut să îngrop în grădină cenușa tatei. O deranja cumva? I-am arătat și cutiuța. Nu a părut tulburată, expresia îi era mai degrabă binevoitoare. A fost de acord pe dată, și-a tras pe ea, peste cămașa de noapte, niște pantaloni și o jachetă și m-a însoțit afară, pe parcela de teren a familiei.

Am scobit o gropiță, cu mâinile goale, în solul Republicii Democrate Germane, am pus cutia de chibrituri cu cenușa acolo și-am acoperit-o cu pământul care constituia subiectul și frământarea mea istorică. Mă simțeam

aiurea că tocmai fratele cel de treabă al Lunei trebuise să-mi evite întrebările.

Mi-ai fi fost prieten și atunci?

Luna mi-a stat alături, amuzată de acest mic ritual personal.

– Cred că ți-ai iubit mult tatăl.

S-a întors în bucătărie și m-a lăsat singur cu o mâhnire mult mai cuprinzătoare decât mormântul însuși. Mă durea tot corpul, de parcă tocmai aș fi fost sfâșiat de un jaguar. Un vânticel sufla prin RDG, dar știam că venea din America. Un vânt din alte vremuri. Aducea mireasmă sărată de alge și stridii. Și lână. O păturică împletită. Pusă în două pe spătarul unui scaun. Timp și loc amestecate. Acum. Atunci. Acolo. Aici.

Cred că am zăbovit un timp pe afară, fiindcă atunci când m-am întors am găsit-o pe Luna îmbrăcată și tăind o felie groasă și îndesată de pâine ca să i-o ducă vecinului bolnav. Am observat că-și brodase manșetele pantalonilor.

– Îți faci singură hainele, Luna?

– Firește. Toți nădragii sunt urâți și, când apar prin magazine din cei ca lumea, se vând într-o singură după-amiază.

Până și pâinea cea negricioasă părea să aibă, în mintea Lunei, o legătură cu Beatles.

– Rainer mi-a spus că John Lennon își făcea singur pâine în perioada cât a fost cu Yoko.

A tăiat în două pâinea și a comparat apoi bucățile, măsurând să fie egale. I se părea că o bucată era mai mare. A tăiat iarăși, cu mișcări de du-te-vino, și deodată a tresărit. Se ciupise cu cuțitul la al doilea deget al mâinii drepte. Pe pâine a picurat sânge; și-a supt degetul, apoi l-a fluturat prin aer, pe deasupra capului.

– Sunt asistentă medicală, a zis.

– Da, mi-ai spus.

– Dar n-ai întrebat. Am trecut examenele cu cele mai bune note din clasa mea. Vreau să-mi continui studiile în Occident și să învăț engleza mai bine.

– Ar putea Walter să-ți dea lecții de engleză.

Am luat pâinea de lângă degetul însângerat și i-am sugerat să-l clătească cu apă rece.

– Vreau să mă pregătesc ca să ajung doctoriță în Liverpool.

– Poți să te pregătești foarte bine și aici.

A bătut din picior și s-a întors să mă înfrunte, cu ochii verzi lucitori și limpezi.

– Nu. Am nevoie să mă ajuți tu să plec. Vreau să pot călători nestingherită și să studiez ce vreau eu. Sunt iubita ta acum.

S-a apropiat și mi-a sărutat încheietura mâinii stângi de parcă am fi fost amanți, ceea ce presupun că și eram.

– Ascultă-mă, Luna, am zis simțindu-mă gata să mă desprind de corpul meu. În septembrie 1989, guvernul ungar va deschide granițele pentru refugiații est-germani dornici să fugă în Occident. După aceea, valul de oameni va fi de neoprit. În noiembrie 1989, deja, granițele se vor deschide și, în nici un an, cele două Germanii vor redeveni una.

– Mă minți, a zis și, închipuind din două degete un revolver, a mimat că se împușcă în cap. Bang! Te iubesc. Rock and roll. Eşti iubitul meu. Când a zâmbit cu dinții aceia încălecați am simțit cu adevărat că eram prada ei. Mâine, a continuat, o să completez un formular pentru emigrație, ca să mă mărit cu tine și să trăiesc în Occident.

Știam că trebuia să plec cât mai iute cu putință din RDG. Asta însemna că trebuia să-mi anulez ultimele două întâlniri cu bibliotecara care mă ajutase cu atâta reticență să navighez prin arhive și să-mi schimb viza de ieșire.

Am început să mă gândesc că Luna era mai primejdioasă decât jaguarul de care se tot temea. Când și-a strecurat degetul însângerat sub șiragul meu de perle și a tras, făcând firul să se întindă până aproape de rupere, mi-am pierdut răbdarea.

– Îl iubesc pe fratele tău.

I-am simțit șocul și furia. Luna a apucat una dintre bucățile despicate de pâine și-a aruncat-o în mine. A nimerit pe jos, lângă picioarele mele, cu un bufnet. Îi trădasem visul de plecare și-i trădasem și trupul, fiindcă nu după trupul acesta tânjeam. Și totuși ea mi-l oferise, de bunăvoie. Însă nu pe degeaba.

– Walter e însurat, a zis cu răceală. Are o nevastă și-o fetiță.

– Walter are o fiică?

– Da. Al cui crezi că e trenulețul de lemn? Mama și cu mine nu ne jucăm cu așa ceva. A cules pâinea și-a înfășurat-o într-o bucată de cârpă. Dacă iese manevra cu solicitarea de emigrare ca să mă mărit cu tine, putem face o solicitare și să ne viziteze Walter, fiindcă sunt sora lui.

Pe o bucățică de câmp, în apropierea parcelelor, doi bărbați făceau un foc de tabără. Unul turna un sac cu frunze peste flăcări. Celălalt ațâța cu un băț focul. Apoi l-a aruncat în văpaie.

– Vrei să trăiești departe de prieteni și de familie?

– Așa-i când emigrezi, mi-a răspuns Luna. Știe toată lumea. Știe și Rainer. Se ocupă de niște dube de tranzit care au compartimente sub banchete. Nu sunt oprite la graniță. Dacă nu vrei să fac cerere oficială, o să trebuiască să-l plătești ca să mă scoată din țară.

I-am spus că aveam să mă gândesc la asta. A părut să mă creadă și-a ieșit din cabană ca să-i ducă vecinului pâinea.

Îmi zvâcnea capul. Am închis ochii și mi-am atins vârful șuviței de păr. Mă scotea din sărite că fusesem folosit cu atâta șiretenie și calcul egoist. M-am îndreptat spre pick-upul ținut laolaltă de banda adezivă și-am ridicat discul pe

care Luna nu-l pusese la loc în sertar cu o seară înainte. Am dat de-a azvârlita cu Abbey Road şi l-am călcat temeinic cu bocancii. S-a fisurat, apoi s-a spart în patru bucăţi, nici una egală cu vreo alta.

Am decis să plec de îndată din RDG. Voiam să mă întorc în Occident singur, fără Luna, dar mai întâi trebuia să-mi iau rămas-bun de la Walter. Cum şi-ar fi luat rămas-bun orice om serios de la cineva la care ţine. Nu. Nu voiam să fiu despărţit de Walter. Deloc. Aveam să discut confidenţial cu Rainer, la cârciumă, şi să-l întreb cât cerea pentru plecarea lui Walter. Fiindcă mă interesa ca Walter să scape, nu Luna. Voiam să-l eliberez de existenţa trucată, de traiul cu aşa-zisa nevastă.

14

Cel puțin nouă femei plimbau cărucioare în jurul fântânii din Alexanderplatz când, în cele din urmă, mi-am luat rămas-bun de la Walter Müller. Nu vedeam, pe unde îmi aruncam privirea, decât femei cârmindu-şi bebeluşii spre porumbei. Drumul fusese trist, încordat, însă de data asta îmi cărasem singur geanta. Se părea că Walter îşi intrase fără veste în pielea de translator, tocmai acum, când părăseam Berlinul de Est. În Alexanderplatz, un basorelief din cupru de pe o clădire înaltă numită Casa Călătoriilor îmi atrăsese atenţia. Sculptura înfăţişa un astronaut cu cască pornind în necunoscut, înconjurat de planete diverse, păsări şi Soare. Walter i-a tradus titlul pentru mine.

– Omul învinge spaţiul şi timpul.

– Da, am spus atingându-mi braţul de al lui, cu asta m-am tot luptat cât am fost în RDG. Cu spaţiul şi timpul. Dar nu le-am cucerit defel. Ele, de fapt, m-au cucerit pe mine.

M-a strâns uşor de braţ.

– Nu. Eşti tu nebun, atâta tot. Abia aşteptăm studiul tău despre miracolul nostru economic, a zis aruncându-şi pe spate capul şi hohotind ca un copoi care urlă.

– Nu, Walter, noi doi o să ne vedem curând la o bere în Kreuzberg.

– Când va fi asta, prietene englez?

– Când decizi tu.

– Bun, a răspuns, în cazul ăsta aş prefera să ne vedem la Paris.

– Atunci aşa o să facem.

Walter a întins mâna şi mi-a ciufulit părul. Râdeam, însă eram nefericit şi speriat, ceea ce mă făcea să-mi pun întrebări în privinţa felului în care râdea mai mereu Walter. Poate era şi el nefericit şi speriat.

Turnul televiziunii, cu sfera lui de metal şi antena dungată, nu dispărea din nici un peisaj. Walter mi-a explicat că fusese conceput ca omagiu pentru obsesia sovietică faţă de călătoriile în spaţiu din anii ’60.

– Uită-te la ceasul nostru, Ceasul Lumii, a zis în engleză. O să vezi deasupra lui o sculptură din metal a sistemului solar.

– Aha, asteroizi şi comete, am spus.

Făceam tot ce ne stătea în puteri ca să evităm momentul în care drumurile noastre aveau să se despartă.

– La revedere, Walter, am rostit iute, cu ochii închişi, apoi am deschis ochii şi am văzut iarăşi toate femeile acelea împingând la cărucioarele cu copii.

Poate că tânăra în rochie galbenă şi pantofi albi cu toc era soţia lui?

Walter a păşit peste geanta mea de voiaj şi m-a cuprins, o clipă doar, în braţe. I-am simţit în păr mirosul de lignit. Mi-a spus că, în timp ce aveam să călătoresc cu trenul înapoi în Occident, el urma să-şi ajute o prietenă care lucra într-un chioşc mic de la capătul străzii lui. Vindea acolo dulciuri, băuturi, ţigări şi ziare. După-amiază era programat să-i înveţe engleza pe bărbaţii şi femeile cu cariere strălucite în RDG, dar care se duceau să construiască socialismul altundeva, inclusiv în Etiopia. I se părea important ca eu să ştiu ce avea să facă în timpul călătoriei mele. Şi chiar voiam să ştiu. Voiam să ştiu totul despre Walter Müller. Faptul că ţinuse secrete datele reale ale vieţii sale de familie mă făcea doar să-l iubesc şi mai mult. Fuseserăm amândoi foarte singuratici în anii adolescenţei noastre, petrecute în Berlinul de Est, respectiv nord-estul Londrei. Suferisem sub oblăduirea autoritarului meu tată după cum şi el suferise sub oblăduirea autoritară a patriei sale.

– Mulţumeşte-i, te rog, mamei tale pentru ospitalitate.

– Așa o să fac, a zis. Și îți mulțumesc, Saul, pentru discuțiile noastre și pentru tovărășia ta. Mi-a strâns mâna. Ai grijă, Saul.

– Nu, i-am spus, vreau să am grijă de tine.

Vorbeam serios.

M-am dat mai aproape de el și i-am comunicat în șoaptă informațiile pe care-mi ceruse Rainer să i le transmit. Walter a tresărit și s-a dat un pas mai încolo.

– Aici am crescut. N-aș pleca niciodată în Occident. Doar că aș vrea să-mi văd mătușa și verii din când în când.

Începea să plouă pe Ceasul Lumii și pe sistemul său solar din metal. Femeile cu cărucioare dădeau acum fuga să se adăpostească. Dădeau fuga cu toții.

Am rămas cu Walter în ploaie, lângă fântâna cu porumbeii, cât mi-a explicat monoton și cu lehamite că nimeni nu-i spune lui Rainer ce gândește. Că nimeni nu-i spune lui Rainer nimic în afară de bună dimineața ori bună seara. De unde credeam eu că are Rainer un apartament nou-nouț, cu trei camere? De ce avea o mașină nouă-nouță când ceilalți, restul, trebuiau să aștepte cincisprezece ani? De ce credeam că lui Rainer i se permite să viziteze Vestul de patru ori pe an? Toată lumea știa că nu se vorbește cu Rainer.

– Întoarce-te în lumea ta, a încheiat cu amărăciune.

Apoi s-a îndepărtat și nu s-a mai întors. N-a văzut, pășind pe stradă, că o dubă cu numele unei fabrici de mobilă scris pe latură ignora culoarea roșie a semaforului. Vehiculul a virat și a suit pe trotuar exact în locul unde se afla Walter, așteptând să traverseze. Foarte probabil că-l aștepta pedeapsa pentru încercarea de a fugi din republică și că totul era din vina mea.

II

1. Abbey Road, Londra, iunie 2016

Am păşit pe trecerea de pietoni de pe Abbey Road, faimoasa zebră cu dungi alb-negre la care toate vehiculele trebuie să se oprească pentru a ceda trecerea pietonilor. Cei de la Beatles traversaseră strada asta în şir, pe 8 august 1969, pentru coperta albumului Abbey Road. John Lennon în frunte, în costum alb, George Harrison ultimul, cu pantaloni şi cămaşă de blugi, Ringo şi Paul între ei. O maşină se îndrepta spre mine, însă n-a oprit. A trebuit să sar înapoi, am căzut pe şold, am încercat să atenuez căderea cu mâinile. Maşina a încetinit şi un bărbat a coborât geamul. Trecut de şaizeci de ani, cu pleoapele tremurând uşor. M-a întrebat dacă păţisem ceva. Văzând că nu răspundeam, a coborât în cele din urmă din maşină.

– Îmi cer scuze, a zis. Aţi pus piciorul pe trecere şi-am încetinit, eram gata să opresc, dar v-aţi răzgândit şi v-aţi retras înapoi pe bordură. Şi-apoi, fără vreun avertisment, aţi dat buzna chiar în faţa maşinii.

Am zâmbit auzindu-i reconstituirea istorică atentă, relatată din perspectivă proprie.

– N-am nimic, e în regulă.

Îmi căzuseră din geanta de piele catalogul expoziţiei de fotografie a lui Jennifer Moreau şi, spre jena mea, şi o cutiuţă cu prezervative. Am văzut că şoferul era în stare de şoc; până şi pleoapele i se zbăteau. S-a uitat lung la mâna mea dreaptă, din care sângele îmi picura printre degete. Le-am băgat în gură şi le-am supt în timp ce el privea, evident tulburat. Voiam să mă ducă undeva cu maşina, sau poate la o farmacie? Neprimind răspuns, m-a întrebat cum mă cheamă.

– Saul, am zis. Ştiţi ce, e o tăietură mică. Am pielea subţire şi mereu sângerez din belşug, nu e mare lucru.

Am ridicat privirea şi-am văzut că tremura, că i se zgâlţâiau genunchii.

L-am întrebat cum îl cheamă.

– Wolfgang, a spus repezit, de parcă n-ar fi vrut să aflu.

Își cuprindea brațul stâng cu palma dreaptă, și ochii lui ciudați, zvâcnitori, plângeau cu lacrimi de sânge. Voiam să plece, să se ducă odată.

– S-a spart oglinda, a zis. Din Milano am cumpărat-o.

Gemea, părând cuprins de durere.

– Îmi poți spune unde stai? Câți ani ai?

Nu m-a crezut când i-am spus că douăzeci și opt. Mi-am dat seama că era sticlă peste tot și că o parte din sticlă era înăuntrul capului meu. Îmi privisem imaginea în oglinda mașinii lui și oglindirea se prăbușise în mine.

Zăceam pe șosea. Lângă brațul meu se afla un telefon mobil. Din el se auzea o voce masculină, rostind vorbe furioase și insultătoare.

Du-te dracului te urăsc să nu mai calci pe-acasă.

Și pantofii mei zăceau mai încolo pe stradă. În pupile îmi străfulgerau lumini albastre. Bărbatul cu lacrimi de sânge mi-a zis că era o ambulanță. Doi paramedici m-au săltat pe targă și, în clipa aceea, am auzit în minte vocea Lunei: „Este sigur, Saul, că ai mai mult de cinci litri de sânge în corp și că celulele albe se luptă cu infecțiile“.

2

Tata, la căpătâiul meu, mesteca un sendviș. A rupt o bucățică de pâine și-a făcut o biluță din ea.

– Ai murit.

– Nu încă. Tu ești aproape mort. Îi simțeam, în răsuflare, izul de macrou la conservă. Unde ți-e placa de tencuit?

– Artrită. Nu mai pot să mișc mâna. Merg cu cadrul acum, dar l-am lăsat acasă.

– Ești cumva madam Stechler?

– Sunt un domn, fiule, nu o cucoană.

Mi-am amintit că scriam o lucrare despre Stalin. Tatăl lui, Beso, era maniac. În tinerețe fusese arătos și chefliu. Știa rusa, turca, armeana și georgiana. Când murise, la cincizeci și cinci de ani, fusese înmormântat în groapa săracilor. Fiul lui își schimbase numele în Stalin, însemnând „omul de oțel“, și ajunsese să conducă Uniunea Sovietică.

– Sunt îndrăgostit de un bărbat.

Beso a râs, în manieră georgiană. Am așteptat să-l cheme pe frate-meu să mă bată. Se căuta de ceva.

– Tocmai m-am întors din Germania de Est, din RDG. Oamenii vor să călătorească și să fie liberi.

Tata aproape că mi-a înfipt degetul în obraz.

– Intelectualii ăștia mofturoși, capitaliștii și războinicii lu’ pește ar trebui să

mai termine cu prostiile. Habar n-au ei cât de greu le era în trecut muncitorilor sau cât a suferit poporul rus. În RDG nu existau oameni fără adăpost, fiecare avea o locuinţă şi nu flămânzea nimeni. De aceea a trebuit protejată graniţa statului.

A scos la iveală o pungă de plastic.

Îmi puteam mişca amândouă mâinile. Am luat punga şi am apropiat-o de ochi. Perlele fuseseră atinse ultima oară de degetul însângerat al Lunei.

– Ţi l-au tăiat de la gât cât ai fost în operaţie, dar am pus să fie refăcut şiragul pentru tine. Sticlă în organele interne. Septicemie. Splină ruptă. Hemoragie internă. Au pus o închizătoare nouă, de argint. Plăteam şi pentru aur, dar au zis că originalul era de argint.

– Aş vrea să i-l fi dăruit Lunei. Îi plăceau perlele mele.

– Cine e Luna?

– Iubita mea.

– Credeam că eşti îndrăgostit de un bărbat.

– Aşa e.

Am ştiut că Jennifer Moreau era pe undeva prin preajmă fiindcă simţeam miros de ylang-ylang.

Am întors capul s-o privesc. Purta pălărie şi nu-i deslușeam chipul. Am încercat să mișc mâna, să-i ating părul. Am luat între degete o șuviță, însă nu din părul ei, fiindcă șuvița era argintie. Am decis să nu mă mai uit la Jennifer, dar îmi putea citi gândurile.

– Eşti în Londra.

Vocea i se schimbase. Era mai groasă. Avea un uşor accent american.

Nu ştiam dacă era cazul s-o cred, fiindcă acum îl vedeam şi pe Rainer păşind spre mine. Îşi înlocuise jacheta kaki cu un halat alb de medic. Trădătorul îşi

lepădase chitara în schimbul unui stetoscop. Am ştiut, până ce a ajuns la căpătâiul meu, ce voiam să-i spun.

– Nu eşti demn de încredere. Locuieşti într-un apartament nou-nouţ, cu trei dormitoare. Eşti informator al Stasi.

– S-ar putea să ai dreptate, a răspuns, cu toate că nu e foarte probabil.

– Rainer e doctorul tău.

Jennifer şi-a descrucişat picioarele şi am simţit iarăşi izul dulceag de ylang-ylang.

– Ascultă-mă, Jennifer, să nu-i spui nimic lui Rainer în afară de noapte bună şi bună dimineaţa.

– Bună dimineaţa, Rainer, i-a zis cu uşorul ei accent american.

Lângă patul meu era o maşinărie. Eram ataşat la ea. De dosul palmei îmi erau lipite tuburi.

I-am şoptit lui Jennifer, fără s-o privesc:

– Ai adus florile?

– Aici sunt. Nu trandafiri, floarea-soarelui.

Pe masa de lângă patul meu se afla o vază cu floarea-soarelui.

– E aşa, Jennifer Moreau: le-am cumpărat pentru tine.

– E aşa, Saul Adler: le-am cumpărat pentru tine.

– Ai primit mesajul meu, Jennifer?

– Ce mesaj?

– De la nesimţitul care te iubeşte.

– Asta a fost cu aproape treizeci de ani în urmă.

Rainer se făcuse nevăzut.

Când s-a aplecat peste fața mea am închis ochii. Nu eram gata s-o privesc. Buzele ei mi-au atins fruntea.

– Jennifer, chiar eşti aici?

– Da.

– Unde am fost ieri?

– Aici.

– Și alaltăieri?

Rainer a revenit. Cu un alt oficial Stasi în halat alb. Îl văzusem la o petrecere în Berlinul de Est și știam că-l cheamă Heiner. Discuta despre perfuzia mea. Au rostit amândoi același cuvânt pe care-l spusese și tatăl meu. Septicemie.

Rainer a dispărut iar. Heiner l-a urmat.

– Jennifer?

– Da, Saul.

– Trebuie să-ți spun ceva.

– Dă-i bătaie.

– Iubesc pe altcineva. Sunt implicat într-o relație cu un bărbat.

– Cine?

– Walter Müller. Vreau să-mi petrec cu el restul vieții.

– Astea-s ştiri răsuflate, a zis ea. De când aveai douăzeci şi opt de ani. Apropo, şi eu sunt îndrăgostită de un bărbat.

Mai era cineva lângă patul meu.

Fratele meu, Matt cel Umflat, şi nevastă-sa cea cu buze subţiri. Mi-a reamintit că o cheamă Tessa.

– Mă bucur că ţi-ai revenit, a zis, dar mi-am dat seama că nu era sinceră.

Fratele meu, Matt, se apleca peste capul meu.

– Să ţii braţele şi picioarele afară din aşternuturi. Altfel se încurcă tuburile.

– Jeg împutit, i-am şoptit lui Matt cel Umflat când s-a dat şi mai aproape.

Ochii îi erau imenşi.

– Îmi pare rău de ce s-a întâmplat, Saul. Ai fost inconştient.

Scrâşnetul unui scaun târât pe podea. Până la marginea locului în care eram acum. Adică un pat. Lângă un aparat. Eram prins cu tuburi de aparat. Matt a dat să-mi ia mâna.

Am strigat după Rainer.

– Te pricepi să faci oamenii să dispară. Spune-i să plece, altfel îi poceşti mutra.

Rainer l-a povăţuit pe fratele meu să nu se simtă ofensat.

– Încă nu e cu totul printre noi.

Am strâns din pleoape. Era cea mai simplă magie ca să-l facă să dispară.

Simte-te ofensat, a zis tare vocea din capul meu. E o ofensă.

Când am deschis iarăşi ochii, Matt tocmai era tras din încăpere de nevastă-sa cea posacă.

Am arătat cu degetul spre tatăl meu.

– Și el. Să plece și el.

Rainer i s-a adresat tatălui meu cu „domnule Adler“ când i-a spus că aveam nevoie de odihnă.

Capul mi-era ca de plumb când a rostit atât de oficial numele de familie al tatei. Era de parcă cineva mi l-ar fi ciocănit pe dinăuntru. La ce te duce asta cu gândul? Mă ducea cu gândul la pâinea moale, împletită pe care o cocea mama în fiecare dimineaţă de vineri. O challah aurie, cu seminţe de susan. Copil fiind pe-atunci, băteam ouăle și potriveam de sare, zahăr și ulei în vreme ce ea adăuga drojdia de bere făcută spumă și făina. După ce-o lăsam câteva ore în cămară, începea partea mea preferată de muncă, adică împărţirea aluatului în trei și împletitul șnururilor. După ce se cocea, întorceam cu susul în jos pâinea și-o ciocăneam ca să-mi dau seama dacă era pufoasă. Mama cocea pâinea pentru tata, care pretindea că nu-i pasă. L-am văzut pe Rainer conducându-l pe hol pe babacu’. Îşi uitase bastonul și șchiopăta.

Rainer a revenit apoi. A lipit de pieptul meu stetoscopul. Inima. Rece. Rece. Rainer cel rece. L-am întrebat dacă mai citea poeţi beatnici.

– Nu știu cine sunt ăștia.

– Dar le treceai ilegal cărţile peste graniță.

– Chiar așa?

– Presupun că autorităţile îți dădeau voie. Voiau numele tuturor celor care le citeau.

S-a apropiat de urechea mea.

– Unde ești, Saul?

– Germania. De Est. Am înotat în lacul personal al lui Honecker.

– Bun, a zis. Cele două Germanii s-au unificat. Suntem în anul 2016. Luna e

iunie, ziua, douăzeci și patru. Marea Britanie a votat ieri ieșirea din Uniunea Europeană.

– Ești o jigodie, Rainer, am spus. Câți ani aveai când te-a recrutat Stasi?

Am auzit-o pe Jennifer tușind alături.

– Ce i-au făcut lui Walter? Ce s-a ales de Luna? Haide, Rainer. Răspunde-mi.

– E un semn bun, Saul, că ești în stare să vorbești în propoziții complete și să-ți alungi familia de la căpătâi, a conchis el.

– Simt toate mirosurile. E prea de tot. Știu că abia ai mâncat un măr, Rainer.

I-am simțit mâinile pe abdomen. Părea să-mi îndrepte un bandaj sau să se uite la ceva sub bandaj.

– Știi ce, tocmai am mâncat un soi de măr. O feliuță de măr uscat din cele pe care mi le-a trimis mama de la Dresda.

– Gebackene Apfelringe, am șoptit.

– Uau, a făcut Rainer, vorbești germana?

Cred că și capul mi-era bandajat cumva, la fel ca pântecul, fiindcă am simțit, pe sub el, cum mi se prelingeau lacrimile.

– Rainer, mă tem pentru Walter. Vrei să-i transmiți un mesaj din partea mea? E translator. Iubitul meu.

– Nu știu cine e Walter.

– Ba știi. Ți-au dat pașaport ca să vizitezi de patru ori pe an Vestul. Ai o mașină nouă. Ceilalți trebuie să aștepte cincisprezece ani ca să capete una.

– Aiurează.

Tatăl meu se întorsese și-și căuta bastonul. Șoptea cu răsuflarea duhnind a macrou, jenat, ca de obicei, de lacrimile fiului.

– Te-am îngropat în RDG, am şoptit către năluca numită domnul Adler.

– Dacă-i aşa, băiete, atunci ţi-ai îngropat tatăl de viu. Nu-l ajuta nimeni să-şi găsească bastonul. Mă durea să-l văd aşa, căutându-l. M-ai vârât într-un coşciug? a vrut el să ştie.

– Nu, erai într-o cutie de chibrituri.

Părea să-şi fi găsit bastonul. Îi bâiguia ceva lui Rainer despre cum era treaba lui să-şi aducă fiul înapoi la realitate şi să nu cânte în strună delirului. L-am auzit cum îi explica medicului meu, care putea foarte bine să fie şi informator Stasi, că eram de meserie istoric. Mă specializasem pe Europa de Est comunistă şi, cumva, mă transportasem înapoi în RDG, într-o călătorie pe care o făcusem în 1988, la douăzeci şi opt de ani. Acum, cu aproape treizeci de ani mai târziu, zăcând pe spate la Spitalul University College, se părea că mă întorsesem în timp la acea călătorie a mea din tinereţe. Tatăl meu încerca dintotdeauna să mă aducă înapoi la realitate, cu toate că realitatea nu-mi plăcuse niciodată din cale-afară. L-am auzit respirând şuierat şi scrâşnind din dinţi.

Cu tact, Rainer a încercat din nou să-l facă să plece.

– E nevoie ca Saul să fie calm, l-am auzit spunând.

– Mă opreşti cumva să-mi văd propriul copil?

Rainer i-a explicat că la spital era un program strict de vizite.

– Las-o moartă, doctore, trenurile voastre poate că vin la timp, dar ştim cu toţii unde se duc.

– Da, a zis Rainer. Îmi pare rău. Nici eu nu cred în război.

Îmi plăcea tot mai mult de Rainer. Deşi încercam să rezist, din cauza trădării lui.

Am început să cuget la spinoasa chestiune a simpatiei pe care ţi-o trezesc unele persoane pe care n-ar trebui să le placi; până la urmă te trezeşti ataşat de ele. O infirmieră îmi freca braţul cu ceva rece. Un ac mi-a străpuns pielea.

Am deschis ochii. Am văzut o femeie care-l vizita pe pacientul de lângă mine. Avea un copil în brațe.

Mă durea să-i privesc copilul. Voiam să ducă de acolo bebelușul.

L-am strigat pe Rainer, care dispăruse iarăși.

– Ce vrei? m-a întrebat Jennifer.

– Luați bebelușul de aici.

– Nu se poate, mi-a spus. Dar într-o zi va trebui să vorbim despre America.

Tot nu mă puteam uita la ea.

– Ce s-a întâmplat în America?

A păstrat tăcerea.

– Câți ani ai, Jennifer?

– Cincizeci și unu.

– Și eu câți am?

– Cincizeci și șase.

– Unde ne-am dus?

– Eu sunt aici. Tu unde ești?

– În Alexanderplatz. Lângă Ceasul Lumii. Sunt acolo cu Walter.

– A, stai așa, a zis ea. Chestia asta a fost demult.

– Nu m-ai întrebat niciodată.

– Ce să te întreb, Saul?

– Dacă mi-a păsat.

– De ce să-ți pese?

– Unde e Rainer?

– Nu ești singurul lui pacient, să știi.

– Trebuie să aflu ce s-a întâmplat cu Luna.

– Cine e Luna?

– Sora lui Walter.

– Uite-l pe Rainer.

I-a făcut semn doctorului și s-a îndreptat spre el. Am văzut mâna lui atingându-i dosul palmei. Nu-mi venea să cred că am cincizeci și șase de ani. Puteam însă crede că Jennifer are cincizeci și unu, deși nu-i privisem deocamdată chipul. Era mai dolofană și mai prosperă, hainele, pantofii. Bărbatul întins în patul de lângă mine îi ceruse un autograf. Îi semnase ghipsul de pe piciorul stâng ca și cum ar fi fost celebră, dar poate că asta făceau oricum oamenii pe ghips. Cu excepția faptului că, după ce ea schițase acolo o capră sau ceva asemănător, el spusese că va trebui să păstreze ghipsul după ce-o să i-l taie, fiindcă desenul ei valora mai mult decât apartamentul lui. Rochia lui Jennifer era făcută din ceva subțirel, cu buline, o rochie pe care o Jennifer mai tânără n-ar fi purtat-o în veci.

Vecinul meu mi-a arătat după aceea ce scrisese.

Ia-o la picior

J.M.

– De unde o știți pe Jennifer Moreau?

– E iubita mea.

A râs, apoi s-a oprit fără veste.

– E un bărbat care vine și vă stă la căpătâi nopțile. Spune că-l cheamă

Wolfgang. Vrea să vă vorbească, dar mereu, când sosește, ați adormit deja.

3

Treaz, în nopțile lungi din spital, cu gemetele și șoaptele sale nocturne, m-am gândit la astronautul de pe clădirea aceea înaltă din Berlinul de Est, rotindu-se prin spațiu și timp cu planetele și păsările.

Și totuși aici, pe Euston Road, nu mă găseam în spațiul și timpul RDG, ci levitam undeva pe deasupra Americii. Auzeam sunetul valurilor spărgându-se de coastele nisipoase ale unei plaje numite Marconi, pe când la Londra funcționarii beau bere în puburi și producătorii de filme se adunau prin barurile locale cu tapas. În vreme ce pacienții sforăiau sau strigau după ajutor, un ocean întreg curgea prin salonul luminat de crepuscul. Afară oprea o autoutilitară ca să colecteze sacii cu deșeuri de pe străzile Londrei, în timp ce eu stăteam singur, în picioare, pe plaja Marconi. În ocean erau foci. Un far, în apropiere. Un spațiu al neliniștii. Voiam să mă mut altundeva, cu pescărușii și planetele. Și chiar mă mutam, însă nu departe, poate la doar câteva mile mai încolo, pe coastă. Sunt acolo bălți, case de lemn și colibe unde se vând homari. Jennifer pășește pe o cărare de nisip, pe lângă mlaștinile sărate din apropierea unei localități de coastă numite Wellfleet, New England. Stă pe burtă, în păpurișul înalt, și e de neconsolat. La răsăritul soarelui, Jennifer se apleacă peste ușa unei case de lemn și plânge. Știu că și-a irosit toată puterea pe lucrul care se află dincolo de ușă. În grădină e un cireș. Când bate vântul, florile cad, ca o ploaie roz, peste întreg universul.

Eram conștient că, în cursul după-amiezii, bărbatul care dăduse peste mine venea uneori și se așeza lângă patul meu, un spectru al judecății și vinovăției. Îi recunoșteam ochii ciudați, cu pleoape tremurătoare. Știam că era rușinat și că asta avea ceva de-a face cu obiectul pe care-l găsisem pe stradă.

– Pleacă, Wolfgang, șopteam. Asigură-te că de data asta îți funcționează frânele.

Avea chef de vorbă, deşi nu eram disponibil. Flecărea până şi despre Crăciun. Mi-a spus că părinţii lui erau de loc din Austria, dintr-un loc numit Spitz, districtul Wachau, la nouăzeci de minute distanţă de aeroportul din Viena. Regiune producătoare de vinuri. Viţă-de-vie. Dunărea. Cătune. O mănăstire. El şi soţul lui îşi cumpărau toate ornamentele de Crăciun de la Spitz, inclusiv bomboanele cu lichior de cireşe de pus în pom. Găsiseră la un târg o capră de paie şi-o decoraseră cu struguri care aveau să se usuce şi să devină stafide. Avea un frate adoptat care era de fel din Bucureşti, însă acum locuia la Zürich.

– Ai un soţ?

– Da, am.

Aeroportul din City fusese, din câte părea, închis în acea dimineaţă, fiindcă descoperiseră în Tamisa un obuz neexplodat din al Doilea Război Mondial. Nu mai putea să şofeze, aşa că luase trenul şi un metrou până la spital. Staţia de metrou din Warren Street era aproape. Era pe magistrala Victoria, reprezentată printr-o linie albastră pe hartă. Nuanţa aceea de albastru era pentru mine prea veselă, însă nimeni, în afară de Wolfgang, nu ştia asta. Am întins mâna să prind floarea de cireş căzută din America.

4

Rainer era întotdeauna îngerul păzitor când apăreau în vizită tatăl sau fratele meu. Avea grijă să-i invite politicos afară, insista ca ei să păstreze distanța. Din punctul lui de vedere, prezența lor interfera cu convalescența mea. Rainer era de fel din Dresda, numită cândva Florența de pe Elba. Da, Rainer se născuse în apropierea frontierei cu Cehia. L-am întrebat dacă auzise de prăjiturile care-i plăcuseră lui Walter la Praga, cele numite „sicriașe“.

– Nu, nu cred c-am văzut vreun sicriaș vreodată.

– Știi ce, Rainer, aș vrea să te fi avut prin preajmă în copilărie.

M-a îndemnat să dorm. Am auzit, la câteva minute după plecarea lui, zdrăngănitul unei oglinzi sparte. Era un ecou a ceva ce se petrecuse pe trecerea de pe Abbey Road. Îmi privisem imaginea reflectată în oglinda laterală a mașinii, a mașinii lui Wolfgang, și aceasta explodase într-o puzderie de cioburi reflectorizante. Pe unele le aveam în țeastă și acum.

Nopțile erau stăpânite în totalitate de fantomele din America. Peste zi, întins pe spate în patul meu de spital de pe Euston Road, mă aflam îndeobște pe undeva prin RDG.

Simțeam mirosul de clei din apartamentul Ursulei din Berlinul de Est. Cleiul se făcea din oase de animale, și Walter îl folosise ca să dreagă trenulețul de lemn cu roți roșii.

– Luminile sunt tare strălucitoare acolo, i-am spus lui Rainer. Nu ca lumina Lunii, care e luminația nocturnă a Pământului.

– Corect, mi-a zis Rainer încurajator.

– Sunt ca becurile de la interogatoriu.

– Ai fost interogat vreodată, Saul?

– Nu. Dar Walter a fost, și e vina mea.

Transpiram. Transpiram de-o noapte și-o zi și eram convins că avea de-a face mai mult cu frica decât cu septicemia.

– Mă bucur să te aud vorbind iarăși, a spus Rainer și a potrivit mai bine perfuzia care-mi fusese introdusă în dosul palmei. Cu toate că vorbești despre evenimente triste din altă epocă. E adevărat că prietenul tău ar fi putut fi interogat?

– Cred că sunt șanse mari să fie adevărat.

Rainer a încuviințat din cap, de parcă ar fi fost de acord că acesta era probabil adevărul, lucru care m-a făcut să mă simt și mai prost.

– Vreau să te faci bine și să duci o viață normală.

– Ce-i aia viață normală, Rainer?

– Pot să-ți răspund cumva din punct de vedere medical. Dar nu cred că asta ai întrebat.

M-am întrebat dacă vorbise cu Wolfgang.

– Știi că ești norocos? a continuat el. Ți-ai rupt splina. Hemoragie internă. Nu foarte gravă, dat fiind contextul.

– Ce e splina?

– Un organ în partea superioară a abdomenului, la stânga stomacului. Are forma unui pumn și o lungime de vreo doisprezece centimetri. Ți s-a eliminat chirurgical o parte din splină, nu toată. Chirurgul a vrut să evite riscul infecției, însă tot s-a infectat.

Oficiali Stasi, deghizați în medici, îmi scanau și creierul. Imaginile erau

trimise la radiolog, care scria rapoarte menite să fie citite de Rainer. Existau oameni care se uitau la imagini detaliate cu ceea ce se afla în interiorul capului meu. Când l-am întrebat pe Rainer, încă o dată, cum de ajunsese informator, a tras un scaun lângă latura dreaptă a patului meu şi s-a aplecat mai aproape de urechea mea dreaptă, cu care îl puteam auzi cel mai bine. Asta însemna că era nevoit să-mi vorbească dintr-o poziţie ciudată, cu buzele aproape lipite de urechea mea. Am apreciat silinţa pe care şi-o dădea. Voia să înţeleg că era important să-mi aşez bine în minte nişte chestiuni. Că e doctor, nu spion Stasi. Că ne aflăm în Marea Britanie, în 2016.

– Dar când am traversat Abbey Road?

– Ai traversat Abbey Road de multe ori, a intervenit Jennifer.

Câteodată uitam că era acolo şi ea.

– De ce am traversat de atâtea ori?

– Ca să faci sex cu mine, evident.

– Dar când m-a lovit maşina?

– Se fac zece zile.

– Am amestecat atunci şi acum.

Îngăimam vorbele, ca şi cum aş fi fost beat.

– Asta fac şi eu în fotografii.

Jennifer şi-a pus haina şi mi-a apăsat uşor nasul cu, credea ea, afecţiune, însă m-a durut.

Rainer părea blând şi de încredere. Era foarte puţin probabil să merite această încredere. Situaţia se încurca şi mai tare fiindcă era din Germania, unde făcuse medicina. N-aveam de gând să-l slăbesc.

– Ai dat declaraţii despre preot şi cei din grupul tău de la biserică, Rainer?

– Nicidecum.

– Nu ai fost singurul. Au existat optzeci şi cinci de mii de angajaţi ai Stasi cu normă întreagă şi şaizeci de mii de colaboratori neoficiali, o sută zece mii de informatori standard şi jumătate de milion de turnători cu jumătate de normă.

Rainer a bătut din palme, ca şi cum ar fi aplaudat la operă.

– Saul, ţi s-a conectat iarăşi creierul!

M-am simţit şocat să aflu că fusese cândva deconectat. I-am explicat că sunt de profesie istoric. Mă întrebam dacă studenţii aşteptau să descui amfiteatrul şi să mă pun pe conferenţiat.

– Cred că fratele tău se ocupă de concediul tău medical, la universitate.

– Câtă vreme nu le predă studenţilor, e în regulă.

Probabil că zâmbeam, deoarece colţurile gurii mi se ridicaseră.

Rainer mi-a povestit cum un informator din RDG îşi turnase un coleg care, după ce se întrecuse cu băutura, se apucase să critice strategiile educaţionale ale statului. Erau lucruri cunoscute. Dar întrebarea mea, despre ce anume e o viaţă normală, îl interesa. Credea că ar trebui să lăsăm deoparte aspectul medical şi să ne concentrăm asupra restului.

– Spune-mi, Saul, cum crezi că ar fi o viaţă normală?

S-a apucat apoi să răspundă la propria-i întrebare. Locuinţă. Hrană. Serviciu. Sănătate.

– Lucrurile astea nu erau de ajuns pentru Luna.

Plângeam şi asudam. Ce mai era? Să trăieşti fără frică. Nu, asta era cu neputinţă. „Să trăieşti cu mai puţină frică“, i-am şoptit Lunei. „Să trăieşti cu mai multă speranţă. Să nu te simţi mereu deznădăjduit.“ Nu-mi dădeam seama de unde se tot iveau lacrimile. Viaţa e şocantă. Şocul însă părea să

meargă mult în urmă, până la accidentul de maşină al mamei. Până în America. Până în Berlinul de Est. Şi înainte şi înapoi şi în toate direcţiile, la dorul de Walter Müller. Poate că o viaţă normală însemna să bei o bere cu Walter, într-un bar. Încă nu mă puteam gândi la faptul că aveam cincizeci şi cinci de ani. Nu-mi văzusem faţa în oglindă de la accident. Oglinda era în interiorul meu. Jennifer îmi revenise alături. Mânca brânză. Brânză sărată de capră. Cred că-i dăduse o bucată şi lui Rainer, care avea un şerveţel de hârtie în mână. Doctorii îşi luau masa de prânz în salon? Încă-l suspectam pe Rainer.

Le-am spus amândurora, după un timp, că aş vrea s-o văd iarăşi pe mama.

– Atunci poate că ar trebui s-o vizitezi, a zis Jennifer, care se ştergea acum pe degete cu şervețelul pe care i-l trecuse lui Rainer.

– E moartă.

Mi-am dus degetele către cap.

– Jennifer, unde mi-e părul?

– Nu te gândi la asta. Vizitează-ţi mama.

Era jocul nostru de odinioară. Îl jucaserăm de multe ori în vremea când încă ne iubeam. Jennifer purta o cămaşă neagră de mătase. Din buzunar i se iţea capătul unui creion. I-am simţit izul de piele al genţii când a scos de acolo un caiet. Piele şi mătase. Asta era Jennifer cea vârstnică. Brânza de capră aducea mai mult cu Jennifer cea tânără, din vremea când era vegetariană, gătea curry de cartofi dulci cu Saanvi şi discuta despre infinitate cu orele, în saună, în vreme ce Claudia îşi repeta poziţiile de tai chi.

Creionul se afla acum între degetele ei.

– Văd o alee pietruită şi un castel, am zis.

– Nu aduce a Bethnal Green.

– Heidelberg. O universitate gotică, pe un deal, înconjurată de pădure.

Mâna nu i s-a mişcat peste pagina deschisă în poală.

– E una dintre cele mai vechi universităţi încă în picioare.

Mâna îi era molatică, nemişcată. Îmi venea s-o sărut, dar mă temeam să nu plece.

– Credeam că te apuci de desenat…

– Nu-mi place să desenez clădiri, mi-a spus. N-am avut ocazia s-o întâlnesc pe mama ta.

Mi-am atins iarăşi capul. Şi iarăşi.

– Jennifer, sunt urât acum?

Nu mi-a răspuns. Tot nu puteam îndura s-o privesc, dar ştiam că era Jennifer cea adevărată din cauza parfumului de ylang-ylang care o însoţea pretutindeni. Rainer se aşezase pe scaunul vizitatorilor, lângă noua Jennifer cea în etate, ale cărei degete bătrâne strângeau creionul, aşteptând să spun ceva care s-o intereseze. Am aruncat o privire spre picioarele ei. Purta pantofi argintii, cu trei catarame argintii curbate peste laba piciorului. Botul pantofului drept se odihnea pe botul negru şi lustruit al pantofului lui Rainer.

M-am auzit vorbind pentru creionul lui Jennifer, orice ca s-o fac să-şi mute vârful sandalei de pe pantoful lui Rainer.

Păşesc pe caldarâmul străzii principale din Heidelberg. Un bărbat a întins peste pietre o pătură. Stă pe pătură şi cântă la chitară. La picioare îi dorm trei câini. Chitara pare să atragă şi alţi câini din oraş: îi văd cum îşi croiesc drum spre pătură. Nu cântă decât trei acorduri, dar animalelor le place. Închid ochii, calmate de muzica asta atât de simplă.

– Şi mie îmi place muzica simplă.

Jennifer părea voioasă de-a binelea, deci probabil că n-o mai plictiseam. De ce era mereu acolo, la marginea patului?

„Te rog“, îi spun bărbatului cu chitara, „știi cumva unde pot s-o găsesc pe mama?“ Clatină din cap și-mi cere, în șoaptă, să nu aduc în Germania tristețea mea și să nu trezesc câinii.

– Jennifer, unde mi-e părul?

Îi vedeam mâna mișcând peste pagină. Era nespus de greu să ai o relație cu cineva precum Jennifer Moreau. Până și bolnav, la pat, era de datoria mea s-o distrez.

– Cel puțin am trecut pe lângă măcelăria din Bethnal Green, a zis.

Mi-am lăsat privirea pe caietul ei cu schițe. Jennifer îl desenase pe bărbatul acela, cu câinii dormind la picioare. Scrisese în creion: „Nu treziți câinii adormiți“. Numai că unul dintre câini avea ochii deschiși.

La fel erau și ai mei. Acum, pantoful argintiu îi căzuse lui Jennifer din picior. Cineva trebuie să-i fi desfăcut cele trei catarame.

Rainer dispăruse. Locuia într-un birou, undeva între ziduri.

– Dar n-ai fost s-o vezi pe mama ta, a zis Jennifer și a rupt pagina din caiet.

– Dumnezeule, Jennifer, e adevărat că erai însărcinată când m-am întors de la Berlin?

A strecurat creionul înapoi în buzunarul cămășii negre de mătase.

– Să vorbim despre ce s-a întâmplat când te-ai întors din RDG?

– Da, aș vrea. Orice, numai să scap de câinii adormiți din Heidelberg.

5

Pe la sfârşitul lui ianuarie 1989, eu şi Jennifer ne aflam într-un restaurant italienesc ieftin, pe nume Pollo, în Old Compton Street, Soho. Era deja plin de studenţi de la şcoala de arte St. Martins, aflată la doi paşi, fiindcă oferea clienţilor permanenţi, dar strâmtoraţi, un prânz complet la doar cinci lire. Jennifer mă dusese la Pollo de la prima noastră întâlnire. Felurile precum spaghetti vongole şi penne arrabbiata ne dădeau impresia că ne bălăceam în Mediterana, deşi era în ianuarie şi degetele, sub mănuşi, ne amorţiseră de frig. Jennifer era însărcinată. Mi-a zis că eu eram tatăl. Ne vedeam pentru prima oară de când mă întorsesem din Berlinul de Est. Mi-a zis că voia să păstreze copilul, chiar dacă absolvise facultatea de arte cu calificative excelente. Pleca din Anglia cu intenţia de a se stabili în America. Nu mă gândisem că, la patru luni de sarcină, burta avea să-i crească atât. Poate că era ceva relativ, fiindcă de obicei arăta subţire ca un creion. Cu tot frigul, purta o rochie de un galben pal, fără spate, pe sub un cardigan gros, fiindcă nimic altceva nu-i mai venea. A devorat o farfurie de spaghete bologneze, cu toate că, în principiu, era vegetariană. Cât a sorbit ea din paharul cu apă, am izbutit să dau gata o carafă de vin roşu şi am mai comandat una.

– E aşa, Saul Adler: ne-am despărţit, prin urmare, o să-mi aduc pe lume copilul fără tine.

– E aşa, Jennifer Moreau: mă bucur să abolesc toate tradiţiile. Ţin cu poeţii, cu ereticii şi disidenţii. E corpul tău şi poţi face cu el ce doreşti.

Era o tactică de şoc, fiindcă voiam de fapt ca Jennifer să se mărite cu mine, să trăim şi să ne creştem împreună copilul, însă mă gândisem că mă va respinge (iarăşi) dacă-mi rosteam cu voce tare dorinţele. Am întrebat-o, în schimb, dacă nu voia geaca mea.

– Nu mi-e frig.

Înăuntru la Pollo era, ce-i drept, cald. Toată lumea fuma şi răcnea în vreme ce ospătarii lepădau platouri cu paste aburinde pe mesele de plastic. Un tânăr cu ciuf albastru de mohican îşi stingea ţigara într-un avocado sosit pe farfurie. Era umplut cu ceva roz.

– Ăla-i Otto, a şoptit Jennifer. E un geniu, m-a învăţat o grămadă de chestii.

Otto părea de cam cincisprezece ani, însă avea, potrivit lui Jennifer, douăzeci şi trei. I-a făcut cu mâna. El i-a răspuns şi-a indicat cu un gest disprețuitor către cocktailul de creveţi din faţă.

– E nevoie de-un bucătar ca lumea! a urlat peste mese.

Jennifer mi-a spus că Otto avea s-o ajute să-şi care la aeroport valiza, peste zece zile.

– Nu pleca, te rog să nu pleci, dar dacă pleci, te ajut eu cu bagajul. Nici măcar nu mi-ai dat adresa ta sau numărul de telefon.

Era de parcă nu mă auzea.

După un timp m-a întrebat despre sejurul în RDG.

Nu s-a arătat din cale-afară de surprinsă când i-am povestit despre relaţia cu Walter Müller. A ascultat fără să mă întrerupă. Cât vorbeam, o femeie care aştepta, într-un grup de studenţi, să se elibereze o masă a vărsat paharul de vin întins de Otto pe rochia galbenă fără spate a lui Jennifer. Accidentul acesta m-a îndemnat să-i istorisesc cum vărsasem cafea pe unica pereche de blugi a lui Walter.

– Pare un tip interesant. Şi cum a încăput în blugii tăi?

– Cu greu.

– Cum ţi se pare faptul că are nevastă şi copil?

– E nevoit să ducă o viaţă dublă.

– Tu duci o viaţă dublă?

– Nu, am zis tamponându-i cu un șervețel pata de vin de pe rochie. Mereu am fost deschis cu tine în privința sexualității mele.

Despre Luna n-am suflat o vorbă.

Era o seară rece și uscată de iarnă, în Soho. Noi eram furioși și buimaci, însă nu ne puteam opri să nu ne atingem. Am pornit pe Frith Street cu brațul trecut peste umerii ei, și după un timp am băgat de seamă că brațul ei mă cuprinsese de talie. Avea douăzeci și patru de ani și era gravidă. Tremura, cu tot cardiganul de lână groasă pe care i-l împletise Saanvi, dar buzele îi rămâneau moi. Fără să-i mai cer permisiunea de data asta, m-am dezbrăcat de geacă și i-am așezat-o pe umeri.

– Știi, Saul, ai fi un tată bun.

Ne-am trezit, din una în alta, că ne sărutam lângă Ronnie Scott's. Cu poftă. Cu sărutul acela încercam să-mi torn în ea toată dragostea. Ochii mei erau deschiși, ai ei, închiși, gene date cu albastru. Am observat că-și pusese un cerceluș în nas pe parcursul lunilor în care fuseserăm separați. Nu mi-a venit a crede că nu zărisem mica verigă de aur licărindu-i în nara dreaptă cât stătuserăm la Pollo.

– Înfloreşti, i-am zis. Părul și ochii îți lucesc, sânii ți s-au îngreunat.

– Te-am avertizat, parcă, să nu-mi descrii niciodată corpul, mie sau altcuiva.

Nădăjduisem că sarcina ei mă va scuti de înțelegerea noastră, dar se părea că nu.

Ne-am sărutat iarăși. Când am coborât ochii, am văzut un cerşetor, un bărbat așezat cu câinele lui pe trotuar. Cam de treizeci de ani. Cu un an mai în vârstă decât mine. Mi-a prins privirea și mi-a răspuns cu o ridicare a degetului mare. În momentul în care mi-am așezat palma pe pântecul lui Jennifer, mi-a împins-o cât colo. Am continuat să ne sărutăm.

– Voi fi un tată bun, i-am șoptit în urechea rebegită de frig.

– Da. Numai că ai fi un soț groaznic.

– Nu trebuie să ne căsătorim.

– Ești deja un iubit groaznic.

Când am început să-i spun că o iubesc și că vreau să-i fiu alături la nașterea copilului, a ridicat brusc mâna.

M-am gândit că voia să-mi dea un brânci în șanț, cu cerșetor cu tot, însă făcea semn unui taxi.

*

– Da, a zis versiunea vârstnică a lui Jennifer, știam că trebuie să mă îndepărtez de iubirea ta cât mai rapid cu putință.

Pantofii îi zăceau lepădați pe podea.

– Nu cred că vreunul dintre noi știa ce face.

– Foarte probabil, a încuviințat ea, însă mi-am dat seama că vorbea la telefon. Vocea îi era de nerecunoscut, poate fiindcă vorbea cu o persoană la care ținea. Dragă, dacă ți-ai pierdut cardul, s-ar putea să fie la un loc cu cheile, a spus. Uită-te prin toate buzunarele.

După ce a terminat cu telefonul, i-am cerut voie să-i închid cataramele la pantofi. Jennifer a cules de pe jos pantofii argintii și și-a săltat pe pat picioarele. Am încercat să fac ceva normal, ca, de pildă, să trec o curelușă prin cataramă. Dar era o sarcină greu de executat cu perfuzia în braț.

– Nu din cauză că nu voiam iubirea ta, a zis brusc, e mai degrabă fiindcă n-o simțeam.

– Nu e adevărat, am șoptit, știu că o simțeai.

– Așa e. Mai degrabă era ca și cum voiam toată iubirea ta, numai că asta n-avea să se întâmple în veci.

Mi-am amintit de portretul meu pus pe peretele din dormitorul ei. Cum îmi înroșise cu carioca buzele și scrisese dedesubt trei cuvinte.

NU MĂ SĂRUTA.

– Ai șters-o cu fiul meu, i-am reamintit în vreme ce încercam să vâr acul cataramei în locașul lui de piele.

– Tu te-ai îndrăgostit de Walter Müller.

O infirmieră își făcea turul prin salon. Sunetul unei perdele de plastic fâșâind împrejurul patului. Întrebări și răspunsuri șoptite. Uneori gemete de durere sau râsete stoice.

– E așa, Jennifer Moreau: l-ai luat pe fiul nostru și ai tulit-o în America.

– E așa, Saul Adler: acolo era de lucru. Trebuia să încep de undeva. Abia ieșisem din școală. Cum să-mi întreţin copilul?

– M-ai fi putut ruga pe mine.

– Ar fi trebuit să te oferi.

– Am fost prezent la naștere?

– Nu.

Pantoful drept era mai mult sau mai puțin încătărămat acum, trei fâșii argintii peste gleznă.

– Numele fiului nostru este Isaac. E corect?

– Da.

I-am întors spatele și mi-am tras peste cap cearșaful alb.

Telefonul a început să-i sune iarăși. Cel care-o suna găsise cheile, nu și cardul. Jennifer râdea, însă vocea îi devenise disperată.

– Dragule, de ce nu-l întrebi pe taică-tău?

Habar nu aveam ce se petrece. Era soiul de iubire despre care nu știam nimic. Mi-am atins urechile, încercând parcă să închid toate căile de acces către soiul de iubire pe care-l auzeam în glasul lui Jennifer.

6

Unul dintre spectrele care mă bântuiau pe Euston Road era Luna Müller. Nu avea formă fizică, dar o simțeam pe aproape. Poate se temea de lupi și de jaguari și avea nevoie de tovărășie. Luna respira aproape întotdeauna cu o anume precipitare, de parcă ar fi dansat sau ar fi alergat. Am întrebat-o dacă venise să-mi spună că reușise să ajungă la Liverpool. Descoperise că Penny Lane făcea parte din zona urbană cunoscută drept Mossley Hill, unde crescuseră John și Paul? Sau că Penny Lane își căpătase numele după James Penny, negustor și proprietar de sclavi, care luase apărarea comerțului cu sclavi în parlamentul britanic? Ce credea Luna din RDG despre asta?

Nu mi-a răspuns, și am început să mă îngrijorez de faptul că respira mereu atât de întretăiat. Pe de altă parte, mă liniștea s-o simt uneori prin apropiere. Îmi era dragă, în ciuda felului în care ne despărțiserăm, dar nu voiam să mă gândesc la asta. Am rostit cu voce tare: „Mi-e dragă“. Am încercat să mă alipesc de bărbatul care rostea asta, însă nu eram convins că era vorba cu adevărat despre mine. Năluca a fost apoi înlocuită de cealaltă, adică de Wolfgang, dar eram prea ostenit ca să țin ochii deschiși pentru el. Preferam imaginile din spatele pleoapelor, în special pe cele cu Luna, părul ei lucitor șerpuind împrejurul capului. Arăta ca o lebădă. O lebădă pe Spree. Sânii și șoldurile îi erau mai mari în aceste amintiri noi pe care le născoceam despre ea.

Într-o noapte, când eram cu Luna, am făcut greșeala de a-mi deschide mintea către Wolfgang. Cămașa lui albă era călcată și apretată, cu gulerul prins într-un topaz albastru de forma unui trandafir. Poate că era albastru fiindcă mă uitam la el. Era negru și albastru peste tot. Părul meu era negru, iar pe dinăuntru eram albastru.

Venise să-mi dea niște informații privitoare la Luna. Buzele îi erau subțiri,

uscate, și vorbind își trecea limba peste ele.

– Mi s-a spus că nu mai eşti conştient, dar nu sunt atât de sigur. Capul tău a lovit felina de argint de pe capota Jaguarului meu.

Voiam să plece. Luna ar fi fost de acord. Voia şi ea să scape de o realitate atât de raţională, încât devenea un pic înnebunitoare. Fratele şi tatăl meu erau nebunesc de raţionali. Le plăcea să arate, cu degetele lor bărbătoase, defectele altora. Ale mele. De parcă ar fi ştiut întotdeauna ce voiau să zică. De parcă ar fi ştiut mereu de ce, cum şi ce. De parcă ar fi vorbit mereu fără ocolişuri. De parcă gândurile nu li s-ar fi deformat nicicând. Bărbatul care dăduse peste mine a început să-mi povestească despre automobilul său. Era, se pare, un Jaguar din seria E, de epocă, prezentat pentru întâia oară lumii la Geneva, în 1961. Banchetele erau făcute din piele marmorată de căprioară. Oglinzile laterale şi le cumpărase din Milano. Volanul fusese sculptat în lemn. Cel mai mândru era de ornamentul de pe capotă, înfăţişând un jaguar în plin salt. Nu aparţinuse concepţiei originale a seriei E, dar, vai!, se făcuse bucăţi.

Mi-am închis mintea şi l-am dat afară. Ştiam totuşi că se va întoarce, tocmai fiindcă nu voiam s-o facă. Nişte cioburi din oglinzile lui cumpărate la Milano se aflau în mine. Eram conectat la Jaguar. Se afla în capul meu bandajat.

Primisem de la femeia care aducea căruţul cu masa de prânz un castronel de plastic cu rondele de ananas în sirop. Îl păstram pentru Luna.

Asistenta din tura de noapte nu părea deranjată că-i povesteam despre asistenta pe care o cunoscusem în RDG în 1988. I-am spus de dorinţa lui Katrin Müller de a vedea cu ochii ei Penny Lane.

– Ţi-a fost iubită?

– Nu.

– Dar vorbeşti o grămadă despre ea.

– Mă preocupă soarta ei. Are un prieten trădător care i-a oferit o ocazie să

evadeze.

– Ce crezi că s-a ales de ea?

– Nu știu. Se temea de lupi și de jaguari. Luna e prescurtarea de la lunatică, am zis și am început să plâng. Tot timpul se temea. Nu se mai termina cu frica.

Un fragment dintr-un poem pe care nu știam că-l știu mi s-a ivit în minte. I l-am recitat cu voce tare asistentei din schimbul de noapte.

– „Noi suntem Morții. Acum puține zile

Trăiam și noi, iubeam și noi, copile…“

A încuviințat din cap de parcă m-aș fi purtat normal, ceea ce nu era cazul.

– E de John McCrae, am zis. Un doctor canadian care s-a înrolat voluntar ca mitralior în Primul Război Mondial.

Asistenta m-a înștiințat că făceam progrese. Am întrebat-o dacă aveau să mă externeze curând. Nu-mi putea spune, dar în opinia ei asta avea să se întâmple, probabil, când eram capabil să pășesc și să pun ceainicul la fiert fără ajutorul altcuiva. O dată mi-a adus o ceașcă de ceai „în afara programului“ și a întrebat despre Jennifer. Am observat, pentru prima oară, că accentul îi era irlandez. Mi-a vârât în gură un termometru, în timp ce ceaiul se răcea pe măsuța de lângă pat.

– Știi că fosta ta e mai mereu aici, alături de tine? Vorbim toți despre asta.

A tăcut, atentă, cât mi-a luat pulsul.

Mi-am smuls termometrul din gură.

– Nu e fosta.

– Aa, scuze, dar mi-a zis că ți-a fost iubită în trecut.

– Ne iubim foarte mult.

– Chiar așa? a zis și mi-a vârât la loc în gură termometrul. Fosta ta iubită se dă cu o esență foarte puternică.

Mi-am tras iarăși termometrul din gură.

– Ylang-ylang.

– Ai putea să nu mai faci asta?

Mi-a desfăcut degetele de pe termometru și mi-a zis că septicemia era mai mult sau mai puțin învinsă. Castronul cu ananas se afla lângă ceașca de ceai. Un mucegai subțire, verde, se întindea peste rondele.

– Să ți-l iau de aici?

Am clătinat din cap.

– Ce ochi albaștri ai, ca pisica mea siameză! Noapte bună, Saul.

Felul în care o spusese. De parcă nu s-ar fi așteptat să mă mai vadă de dimineață.

7

Două dintre colegele de la universitate făcuseră efortul de a mă vizita. M-am simțit mișcat la gândul că li se păruse că merită lungul drum din Berlinul de Est încoace. Păreau totuși să-și fi păstrat proastele păreri despre mine. Vorbeam ori prea tare, ori prea încet, prea repede ori nu îndeajuns de repede. De data asta ochii nu-mi mai erau Oceanici.

Le-am mulțumit pentru ajutorul pe care mi-l dăduseră în cercetarea despre mișcările de tineret începute în Valea Rinului, ca alternativă la cultura Tineretului Hitlerist. Colegele mi-au spus că erau de la universitatea de lângă Hendon, în nord-vestul Londrei. Era aproape de centura de nord și de autostrada A41, însă centrul Londrei se afla la numai jumătate de oră de drum pe linia ferată Thameslink și apoi pe Traseul Nordic. Universitatea se dedicase unei agende ecologice, așa că luaseră trenul.

Studenții mei îmi trimiseseră o vedere semnată de toți și făcuseră chetă ca să-mi cumpere un buchet de trandafiri de la Asda, de pe Edgware Road. Pe cartea poștală era Lenin, desfăcând grandiosul drapel roșu în bătaia vântului. Cineva îi desenase un șirag de perle la gât, cu un marker negru. Colegele mi-au povestit despre noul prorector al unei alte universități de undeva din Anglia, care-și punea subordonații să-i aducă gustarea la tavă, în birou. Pe tavă trebuiau puse trei macrameuri albe, unul pentru paharul cu apă și gheață, unul pentru platoul cu fructe, de obicei struguri și pere, și încă unul pentru paharul suplimentar în care-și bea cola. La ora ceaiului, cam pe la cinci după-amiază, preferința sa, pe lângă ceașca de Earl Grey, consta într-un mix de biscuiți scoțieni, biscuiți italieni cu alune, biscuiți englezești lipiți doi câte doi cu gem de zmeură, o feliuță de pandișpan cu migdale și glazură de ciocolată (nu mai auzise nimeni de așa ceva înainte de apariția lui, dar se părea că numele prăjiturii ar fi Corn de Gazelă) și un singur rulou crocant, servit cu cremă de vanilie. Gustarea asta de la ora ceaiului compensa pentru austeritatea prânzului său și-i băga în sperieți angajații. Deținea un elicopter, glumeau aceștia, și o casă de vacanță lângă stațiunea Bath, cumpărată de la

un oligarh rus. Mulți dintre membrii catedrei se băteau pentru slujba extrem de avantajoasă de a-i aduce cola și sushi, întrebându-se însă dacă nu trebuiau cumva să ceară o mărire de salariu pentru că-i pregăteau și gustarea de la ora ceaiului. Umorul lor era similar cu glumele pe care le auzisem prin RDG.

După ce-au plecat, am aruncat la coș trandafirii.

Cineva i-a cules din coș.

Spre oroarea mea, taică-meu părea să fie bun la suflet. Îmi lăsa lângă pat mici daruri. Un bidonaș cu supă făcută chiar de el. Cu prazul și cartofii tăiați atât de grosolan, că n-am izbutit să extrag pic de lichid din recipient. Într-o zi mi-a lăsat o cutie cu o ciocolată de casă numită Cornish Clotted Cream. Am luat în palme cutia, înțelegând că-și amintise că marca asta îmi plăcuse când eram copil. Am simțit, ținând-o așa, că începeam să picotesc. M-a luat somnul și mi-a căzut din mână.

Rainer mi-a spus că tatălui meu, om în vârstă, îi venea greu să bată drumul până la spital, însă nu voiam să-l văd. Nici pe Matt. Și totuși Rainer cedase probabil și le îngăduise să mai vină. Dinții îi erau foarte albi și drepți, deloc britanici, poate mai degrabă nemțești. Nu-i puteam spune lui Matt că încercasem s-o vizitez pe mama la Heidelberg, fiindcă m-ar fi luat în râs, îndată, pentru genul ăsta de călătorie. Rainer m-a povățuit să-i mai dau o șansă tatălui meu, dar tot nu voiam să-l văd. Mă simțeam trădat că-i îngăduia tatei să intre șchiopătând în salon, la diverse intervale de timp. Deși Rainer era un trădător, se arăta și el bun la suflet. Ca Walter.

M-am lăsat pe perne, gândindu-mă la bunătatea oamenilor.

Eram tratat ca un copil de niște bărbați de o blândețe infinită, cu toate că mă apropiam de șaizeci de ani. Ce se întâmplase între treizeci și cincizeci și șase? Erau ani împâcliți de morfină. Matt a adus o fotografie alb-negru. Era cu „noi, băieții“, în niște leagăne din curtea casei noastre din Bethnal Green. Eu aveam doisprezece ani, el, zece. Părul lui era blond, al meu, negru. Îl chema Matthew fiindcă așa-l chema pe cel mai bun prieten al tatei din gimnaziu. Prietenul ăsta provenea dintr-o familie de quakeri. Potrivit tatei, familia lui

Matthew-colegul fusese o extra-familie pentru el, deoarece credeau în valorile solidarității și demnității umane. Îi îmbogățeau viața. Mama lui Matthew îl învățase pe tata să citească și, ciudat lucru, cum să facă cremă de lămâie. Cred că această extra-realizare, învățată de la extra-familia lui, îl făcea pe tata să se simtă sofisticat. Făcuse cremă de lămâie pe tot parcursul copilăriei noastre. Obișnuiam să-l privim cu încântare cum rădea coaja de lămâie pe răzătoarea de morcovi. Fratele meu, Matt cel Umflat, numit și Matty de mama noastră, avusese parte de multe așteptări la înălțimea cărora să se ridice. Solidaritate socială și demnitate umană, asta, doar pentru început. În fotografie zâmbeam amândoi, dar zâmbeam fals. Mama abia murise. O nălucă bântuia casa noastră din Bethnal Green, furișându-se în bucătărie printre ouă împuțite și oase de pui.

– Arătai ca o fată frumoasă, a zis Matt. Iote ce gene lungi.

Am ațipit o clipă, cât să descopăr că și tatăl meu era acolo.

– Tata a făcut leagănele alea pentru noi.

M-am uitat iarăși la fotografia cu leagănele pe care Matt mi-o ținea nerușinat sub ochi.

Leagănele se mișcau înainte și înapoi. Încălțările ni se târau pe pământ. Ușa din dos a casei din Bethnal Green era deschisă. Urma să intrăm curând. Hainele mamei noastre erau încă în șifonier. O pereche de pantofi de-ai ei zăceau sub masa din bucătărie. Purtam șiragul ei de perle pe sub tricou. Matt a săltat din leagăn, apoi m-a împins pe mine până ce m-am ridicat în aer, sus. A început să urle ca un dement, îndemnându-mă să sar din scrânciob de la doi metri înălțime. Nu voiam s-o fac. Nu voiam să mă desprind de leagănul acela. Sari. Sari. Sari. Obrajii lui roșii. Ochii morți. Gura care răcnea. Mâinile lui mari. Sari. Sari.

Tata a intrat în curte. Umerii îi erau lăsați. Părul, nepieptănat. Pe mâini avea coji de ipsos uscat. Lucrase toată ziua cu gletiera și mistria. Matt îmi dădea câte un șut peste dosul gambelor ori de câte ori leagănul venea spre el. Și totodată împingea cu atâta forță, că amenința să scoată leagănul din balamale.

Sari. Sari. Tata s-a oprit să se uite. Nu era atent la siguranţa mea, ci agresiv în nemişcarea lui pasivă, printre ghivecele de muşcate şi narcise. Tata a stat şi s-a uitat în gol, în vreme ce fratele meu mă lovea şi totodată mă împingea. Îmi amintea de paznicul de lângă lac din RDG. Omul cocoţat pe platforma dintre copaci, pasiv în vigilenţa sa agresivă de apărător al regimului. Sari. Sari. Fusese cât pe ce să sar, ca să mă salvez din leagănul pe cale să se prăbuşească. Până la urmă a trebuit să intervină o vecină. Ştia că abia ne pierduserăm mama şi că tata îşi pierduse soţia. L-a tras pe Matt de lângă leagăn. S-a împotrivit, însă ea l-a ţinut bine, în vreme ce tatăl meu privea în tăcere. Am coborât din scrânciob şi-am fugit în casă, unde mama nu mai era ca să mă ferească de prădători, de bărbaţii ruşinaţi până în străfunduri de neobişnuita mea frumuseţe. Eram unul dintre ei, ori nu? Fratele meu şi-a amânat pentru mai târziu răzbunarea.

M-am întors spre Matt.

– Unde eram când aveam patruzeci de ani?

A stat un pic pe gânduri.

– Nu te prea vedeam pe atunci. Ne mai trimiteai câte o vedere din vacanţe.

– Da, a gâfâit tata, îţi plăceau prăjiturile din Lisabona şi muzeele din Paris.

A preluat Matt.

– Ne-ai trimis o carte poştală cu cerul înstelat al lui Van Gogh când erai în Arles cu Claudia.

M-am uitat spre marginea patului, să văd dacă Jennifer era şi ea acolo. Spre uşurarea mea, singurul semn că-mi stătuse la căpătâi era pagina ruptă din caietul ei, desenul cu câinii adormiţi în Heidelberg. Doar că toţi câinii aveau ochii deschişi.

Tata şi fratele meu au început să numească ţările pe care le vizitasem. Matt colecţiona timbrele de pe cărţile poştale trimise de mine. Avea doi copii de întreţinut, şi toţi banii şi-i băgase în casa lor din Anglia. Timbrul preferat era din Bombay, dar îi plăceau şi mărcile poştale greceşti. Mi-am dat seama că

încercau cu disperare să nu menţioneze cartea poştală pe care le-o trimisesem din Cape Cod, Massachusetts.

– După aia ai făcut un pic de burtă, a zis Matt. Ai început să stai mai mult la fermă, în Suffolk, şi te-ai apucat să cultivi două soiuri de roşii.

Am fluturat din degete.

– Trei.

– Da, a confirmat Matt. Prunişoarele obişnuite, apoi San Marzano şi cele mari, cum le zice…Cost-ol-uto Fior-ent-ino.

Auzeam răsuflarea şuierătoare a tatălui meu.

– Da, acelea. Mereu ai fost burghezul familiei şi Matt, bolşevicul.

Încă se chinuiau să nu ajungă la Cape Cod.

Tata a bătut cu buricul degetului în dinţii săi falşi.

– Şi mai e şi Jack, evident.

Am ridicat braţul spre ochi. Unde era Jack? Aveam în jur o sumedenie de oameni care mă păzeau să nu alunec din lumea asta. Jack ar fi înţeles că nu-mi ceruse nimeni părerea în privinţa acestei corvezi.

Tata a coborât vocea.

– Fiule, ai zis ceva… că m-ai îngropat într-o cutie de chibrituri.

Am încuviinţat din cap.

– Cred că-ţi aminteai un sicriu foarte mic.

Bătrâna lui mână a luat-o pe a mea şi a strâns-o.

În cele din urmă ajunseserăm în Cape Cod, Massachusetts.

După un timp, fratele meu l-a condus afară pe tata.

8

Deşi îmi mai aruncam privirea asupra lui Jennifer, când şi când, nu mă uitam la ea în adevăratul înţeles al cuvântului. Era ceva dureros de aflat, însă deja mă durea îndeajuns. Fusesem mutat într-o rezervă, departe de urletele de suferinţă ale pacienţilor mai în vârstă, cu demenţă. Propriile mele urlete, în orice caz, mă ţineau treaz nopţile. Jennifer stătea lângă marginea patului, în noua mea cameră single. Un buchet proaspăt de floarea-soarelui se ridica într-o vază la piciorul patului. Purtam acum hainele mele, dar tot nu mă privisem încă în oglindă. Jennifer şi-a luat de pe cap pălăria. Simţeam mirosul de ylang-ylang şi ştiam că-şi dorea să miroasă ca o floare pentru Rainer, nu pentru mine. Stătea lângă mine şi citea o carte.

Am decis să mă uit temeinic la Jennifer. Nu ştiu ce anume voiam să descopăr. M-am uitat mult la femei pe furiş, evident, mama mi-e îngheţată în minte la vârsta morţii ei şi am avut, în viaţă, parte de multă atenţie din partea femeilor, însă niciodată nu mi-am spus: „Gata, acum o să te uiţi la o femeie“. Mai ales la una pe care-mi era interzis să o descriu.

– Arată-mi faţa, Jennifer.

– Asta mi-e faţa.

Când am privit-o într-un târziu, am icnit şi mi-am ascuns capul sub cearşaf. Chiar avea o altă faţă. O faţă mai tristă şi mai molatică. Riduri sub ochi şi în jurul buzelor. Faţa alungită i se mai rotunjise. Din bărbie îi ieşeau două fire de păr argintiu.

„Nu eşti Jennifer“, am şoptit în pernă. Spectrul ylang-ylangului stăruia în aer. Când mi-am ridicat mâna în faţa ochilor, am contemplat-o îndelung şi mi-am dat seama că, şi ea, era o mână pe care n-o recunoşteam. Când am pus-o pe abdomenul cusut şi bandajat, am dat peste pliuri de carne unde altcândva fusese o zonă plată. Pântecul mi se preschimbase în burdihan. Voiam să-mi

ajung corpul din urmă. Am băgat sub pijama braţul cel nou şi mi-am atins penisul, pe care mi s-a părut că-l recunosc, la fel şi testiculele. Mi se părea familiar şi părul pubian. Am ridicat mâna spre piept şi am simţit părul de acolo, moale şi plăcut la atingere. Mi-am atins sfârcurile, pe stângul şi pe dreptul, apoi am închis ochii.

– Jennifer?

– Da.

– Mai spune-mi o dată câţi ani ai.

– Cincizeci şi unu.

– Şi câţi am eu?

– Cincizeci şi şase.

Am ridicat aşternutul de pe cap şi m-am uitat fix în ochii ei, care nu mai erau ochii femeii pe care o ştiusem cândva. Toată frumuseţea ei, pe care nu mi se îngăduise s-o descriu, se făcuse praf şi pulbere în spaţiu şi timp.

Încă citea.

– Ce s-a întâmplat cu tinereţea noastră, Jennifer?

Am auzit-o cum întorcea paginile.

– Asta e o întrebare bună, Saul. Ce vârstă crezi că ai?

– Douăzeci şi opt.

– Atâta aveai când eram împreună.

– Ce făceam atunci?

– Te pregăteai să te duci în Berlinul de Est.

– Jennifer… unde te-ai dus?

– Cum adică? Am făcut şcoala de arte, m-am mutat în America, munca mea m-a dus peste tot prin lume, apoi m-am întors acasă.

– În Hamilton Terrace?

– Nu. Acolo am locuit în studenţie.

M-a cuprins un fior.

– Am risipit atâta timp, Jennifer.

– Poate tu, a zis şi a întors încă o pagină.

– Unde ai fost, în America?

– Ştii unde.

– Împreună cu mine?

– Nu. Asta s-a întâmplat mai târziu.

– Ai zis noi.

– Da. Am fost în Cape Cod, cu fiul nostru.

– Ce drăgălaşă erai, Jennifer. Purtai sandale făcute din cauciucuri de maşină. Şi un chimono cu un dragon brodat pe spate.

– Da, a zis ea, îmi amintesc de sandale şi de chimono. Îmi amintesc şi de tine, Saul. De părul tău lung, negru, de pielea măslinie, de pomeţi şi de buze. Tare ne era poftă unul de altul.

Am întins spre braţul ei nou, îmbătrânit, braţul meu nou, îmbătrânit.

– Dar spune-mi, Jennifer, de ce m-ai refuzat când te-am cerut în căsătorie? Fiindcă ştiai că sunt atras de bărbaţi?

– Nu. Deloc. Ştiam că-ţi place şi de mine.

– Atunci de ce?

– Știi de ce.

9

Când am cerut-o pe Jennifer în căsătorie mă uitam pe uşa dormitorului, care se deschisese cumva de capul ei cât făcuserăm dragoste.

Colega ei de apartament, Claudia, tocmai ieşise din saună ca să oprească ceainicul care forfotea în bucătărie. Era goală, în afara unui prosop roz înfăşurat peste cap. Abdomenul îi era plat şi bronzat. La ea mă uitam când am cerut-o de nevastă pe Jennifer. Voiam să nu rămân în pană de opţiuni, chiar dacă vorbele pe care le rosteam ar fi trebuit să elimine opţiunile. Jennifer nu voia nici ea să renunțe la opţiuni. Exista o scrisoare, o invitaţie cu aspect oficial din America, împăturită între filele paşaportului ei. Ştia ce valoare aveau lucrările pe care le pregătea pentru expoziţia de absolvire şi că acestea aveau s-o poarte departe de Marea Britanie şi de mine. Avusesem de gând să-i stopez imensa ascensiune în carieră atât de timpuriu? Poate, dar atunci de ce mă asigurasem că mă vede uitându-mă la Claudia? Aş fi vrut să-i spun că şi eu am ochi. Jennifer mă privea întotdeauna prin lentilele aparatului de fotografiat. Mă trezeam adesea cu buzele lipite de genunchii ei, fiindcă dormea ciudat, oblic, cu camera foto în mâini. Câteodată mă prefăceam că dorm, apoi deschideam ochii fără veste, ca s-o surprind. Jennifer îşi făcea o carieră din uitat. La mine.

– Nu doar la tine, a zis Jennifer cea vârstnică, mă uitam mai mult la prietena mea, Saanvi. Fotografiile cu ea mi-au asigurat rezidenţa în State. De ce nu mă întrebi ce aparat foloseam pe atunci?

– Spune-mi.

– Lucram cu un Leica M2, cel mai bun la vremea aceea. Era al tatei.

– De ce eşti aici, cu mine, Jennifer?

– De ce crezi, Saul?

– Chiar nu știu.

– Ba știi.

– Mai spune-mi o dată.

– Fiindcă ești tatăl copilului meu. Isaac a murit în America, la patru ani.

– Știu, știu că a murit. Dar cum s-a întâmplat?

– N-a știut nimeni că are meningită. Nici doctorul. Nici eu. S-a întâmplat foarte repede. Ne-am înmormântat împreună fiul.

– Of, Jennifer. Vino mai aproape.

I-am luat mâna. I-am sărutat-o. Apoi i-am pus palma sub tricou, pe piept, cu mâna mea deasupra.

– Serios, am zis, n-aveam nici cea mai vagă idee cum să fiu bărbatul pe care-l doreai tu. Abia am început să simt lucruri, și nici măcar nu știu în ce an sunt.

I-am cuprins degetele noi, îmbătrânite, între degetele mele noi, îmbătrânite. Simțeam amândoi cum îmi bătea inima, nebunește. Am stat așa o noapte întreagă, cu palma ei pe pieptul meu, aproape de inimă, cu palma mea deasupra, cu părul ei argintiu căzându-mi pe obraji. Era nespus de alinător să nu fiu lăsat singur cu spectrele pe timpul nopții.

– L-ai luat în America pe fiul nostru, am strigat fără veste. L-ai răpit, mai mult sau mai puțin, pe băiatul nostru.

Soarele se ridica peste Euston Road. Vedeam amândoi fâșii de portocaliu printre jaluzele.

– E așa, Jennifer Moreau – vocea îmi era surprinzător de puternică: Nu te-am iertat.

– Nici eu nu te-am iertat, Saul Adler.

Mâinile noastre erau încă împreunate. În ce mă privea, aş fi putut să şi mor în clipa aceea.

– Nu mi-l amintesc pe Isaac. Nu-i văd faţa.

– O să se întoarcă.

– Nu cred că aş putea îndura.

– O să supravieţuieşti.

Am privit-o în ochi. Vreme îndelungată. Am văzut că ea supravieţuise, dar era diferită acum.

– Spune-mi despre ylang-ylang.

– E o floare, un fel de antidepresiv şi afrodiziac. Creşte în pădurile tropicale din Indonezia şi Java.

Probabil că am dormit amândoi o bucată bună de timp. E adevărat că mi-a revenit în memorie chipul fiului meu. I l-am descris, iar ea a spus:

– Da. Da, aşa e. Să continuăm cu discuţia despre America?

– Promiţi că n-o să pleci?

– Promit, a zis. N-ar fi cinstit, fiindcă tu nu poţi pleca nicăieri.

10

Jennifer are douăzeci şi opt de ani, iar eu, treizeci şi trei. Fiul nostru e bolnav. Suntem în anul 1993. Îi mai rămân câteva zile de trăit, însă noi nu ştim asta. Am luat primul avion disponibil până la Boston, apoi feribotul. Mă aşteaptă o maşină în portul Provincetown. Mi-am ţinut în braţe fiul bolnav, într-o odaie din casa de lemn aflată în Wellfleet, Cape Cod, vreme de cinci ore. E aproape seară şi Jennifer îmi sugerează să ies în grădină, la o gură de aer proaspăt. Mă întind sub un cireş, în grădina casei din Cape Cod. În grădina alăturată e o femeie, are cam douăzeci şi şase de ani. Cântă la violoncel pe platforma de lemn. Aceeaşi bucată, iarăşi şi iarăşi. E o plăcere să-i ascult încercările de a învăţa limbajul muzicii. Zumzăie de viaţă şi de speranţă. Femeia ridică ochii de pe instrumentul gigantic, cu arcuşul în mână, spinarea foarte dreaptă şi încordată, şi mă vede întins sub copac. Flutur alene din mână. Îi spun c-o să mă duc să înot în golf. E ora fluxului. N-ar vrea să înoate cu mine?

Ba da, ar vrea. Vrea să înoate cu mine. Se ridică, mâna i se sprijină uşor pe corpul violoncelului, care pare singuratic acum de la absenţa corpului ei.

Aştept să apară iar, necrezând că va reveni, însă revine. Părul arămiu îi luceşte în soare, ochii verzi îi scânteiază, parcă ar fi fosforescentă, ca un licurici sau muşchi de copac în stare să licărească în bezna nopţii. Delirez de epuizare şi mi-e teamă. Nimeni nu pare să ştie ce nu e în regulă cu fiul meu. Femeia păşeşte prin boschetele în care a fost tăiată o arcadă şi, intrând în partea noastră de grădină, se opreşte şi tresare puternic. Întorc capul ca să văd încotro se uită. Jennifer e în spatele meu, sub cireş. S-a iscat vântul. Florile cad ca o ploaie roz.

– Da, a zis Jennifer cea vârstnică. V-am văzut pe amândoi cum aţi apucat-o spre plajă.

– Îmi ieşisem din minţi, am şoptit din patul meu de spital de pe Euston Road.

Femeia fosforescentă, cu păr arămiu, m-a luat de mână şi am intrat în apa puţin adâncă a golfului, cu crabii săi micuţi şi ierburile plutitoare. S-a apucat să-mi povestească totul despre ea. N-am scos o vorbă. Eram mulţumit că nu trebuia să vorbesc despre fiul meu bolnav. Femeia era în vacanţă şi închiriase casa de alături. Studia literatura la Harvard şi cânta la violoncel într-o orchestră. Principala ei sarcină, în acea vară, era să înveţe bucata muzicală pe care o auzisem repetată în grădină. În câteva săptămâni urma să aibă un concert în Boston. Era deschisă la minte, interesantă şi aprecia atenţia şi tovărăşia bărbatului care o asculta. După toate aparenţele, bărbatul avea tot timpul din lume să fie cu ea, să înoate, să adune scoici şi să se bălăcească în apa călduţă. Soarele îi strălucea în părul de aramă. Ne-am pus pe burtă în apă, cu umerii atingându-ni-se, uitându-ne de acolo la coastele nisipoase, la stuful alb şi la familiile care-şi întindeau merindele pentru picnic. Parcă era un piton demonic cu ochii ei scânteietori şi picioarele lungi, bronzate, cu mâinile delicate, dar de o forţă înşelătoare întinzându-se spre mine sub cerul imens, american. Abia ce sosise în Wellfleet, Cape Cod şi nu ştia nimic despre fiul meu, Isaac, care nu se simţea bine şi n-avea să supravieţuiască, deşi pe atunci nu ştiam asta. Îmi plăcea că trăia într-o altă realitate cumva, una alcătuită din cărţi, muzică, primele zile de vacanţă şi un concert care aştepta în viitor.

Era mult diferită de propria-mi realitate, deoarece curând, foarte curând, aveam să trecem prin riturile funerare ale fiului nostru.

– Nu, a zis Jennifer cea vârstnică, aşezată alături, nu era nici un piton, n-o face pe ea ce erai de fapt tu. Erai şarpele din bălării. Ai plecat când aveam mai multă nevoie de tine.

– Erai anti-nevoie, i-am replicat cu răceală. Era chestia ta, că n-ai nevoie de mine.

– N-avea nici un sens să fiu dependentă de tine, a spus retrăgându-şi mâna. Ai fost anti-dependenţă de la început.

– E așa, Jennifer Moreau: de aceea ai și fost atrasă din primul moment de mine.

Jennifer și-a dat peste umăr o șuviță de păr argintiu. În întuneric i-am zărit frumusețea, armonia și grația.

– E așa, Saul Adler: am făcut un copil la douăzeci și patru de ani. Isaac a fost zi de zi cu mine, cât am lucrat. Eram fericiți. Ne iubeam. Îl iubeau mulți alții. A murit în brațele mele și tu erai la zece minute distanță, însă nu ai fost acolo.

Telefonul îi bipăia.

– Nu răspunde, am rostit, acum cu vocea dură ca oțelul. Abia am început. Suntem pe cale să descoperim ceva interesant. I-am smuls din mână telefonul țiuitor și am continuat țipând iarăși: L-ai luat în America pe fiul nostru!

S-a ridicat și-a dat să plece. Ușa era deschisă, și-am văzut-o cum își croia drum pe coridorul lung și nepământean către ieșire. Tocurile îi țăcăneau pe podea.

– Se poate spune că mi-ai răpit fiul, am strigat după ea. Ar fi trebuit să rămânem împreună, știi că-i așa.

Jennifer și-a văzut de drum.

– Suntem legați, am răcnit, surprins de volumul vocii mele.

S-a întors pe călcâie și-a luat-o brusc la fugă înapoi spre mine, cu atâta forță și hotărâre, că m-a îngrozit.

– Tu, a zis, nu știi nimic. Nimic. Nimic. Nimic despre mine și nimic despre tine.

Suspina acum. S-a aplecat și m-a plesnit peste mână până ce i-a căzut telefonul. Când s-a oprit ca să-l ridice, am știut în momentul în care mă cuprindea picoteala, care se ivea adesea când situația devenea copleșitoare, că Wolfgang plătise pentru rezervă. Avea ceva de-a face cu telefonul.

Rainer a apărut, venind din bârlogul lui din străfundurile spitalului. A tras-o

pe Jennifer de lângă pat şi a dat-o afară din lumea mea. Vorbea la telefon acum, în lumina stranie a coridorului. I-am auzit zăngănitul brăţărilor de la încheietură. Părea să vorbească cu un adolescent.

– Dacă ţi-ai pierdut cardul, trebuie să te duci la bancă cu paşaportul şi să scoţi nişte bani.

După ce mă bălăcisem în golf cu acea tânără cu părul de aramă, îmi povestise despre melodia pe care o învăţa pentru concert. S-a dovedit a fi un cântec popular scoţian. Repeta versiunea Ninei Simone, urmând să-l acompanieze pe pianist la violoncel. Mi l-a cântat pe drumul de întoarcere prin stufăriş. Primul vers era „Negru e părul iubitului meu drag“. În acea zi, când o trădasem pe Jennifer sub cireş, descoperisem în mine o cruzime teribilă. M-am uitat la ea acum, sprijinită de perete pe coridor, cu brăţările scânteindu-i pe braţ.

– Nu, să nu faci asta, a zis Jennifer în telefon, cu voce domoală. Cere-i nişte bani lui taică-tău până rezolvi.

11

Wolfgang aştepta încă să stăm de vorbă. Am ştiut că trebuia să-mi fac timp pentru el auzindu-i oftatul de după vaza cu floarea-soarelui. Coama lui de păr cărunt, ca de lup, ar fi băgat-o în sperieţi pe Luna. Stătea lângă pat, cu un pardesiu cafeniu pe umeri şi pleoapele zvâcnind, îngânându-mi numele.

Soorl. Soorl. Soorl.

Era agitat, iar vulnerabilitatea lui mă făcea pe mine mai îndrăzneţ.

– Da, ne-am mai întâlnit, Wolfgang. Te scăldai în lacul lui Erich Honecker.

Ştiam că prefera să înoate pe spate şi că era extenuat din cauză că inventase fenomenologia, alături de Husserl şi Heidegger.

– Nu mai eşti directorul universităţii?

– N-am fost niciodată aşa ceva. Mă ocup de nişte fonduri de investiţii.

Tăcere şi oftaturi dinspre Wolfgang.

Jaguarul lui mă izbise în cap pe Abbey Road şi călătorise cu mine în Berlinul de Est, însă se afla deja în capul Lunei. Acolo voia regimul să se afle jaguarul ei. Înăuntrul minţii ei. Şi noaptea ameninţa s-o târască afară şi s-o pedepsească pentru gânduri. Simţeam, foarte aproape, răsuflarea Lunei: era prin preajmă. Voiam s-o liniştesc, fiindcă aveam impresia că ştiu cum, dar nu mă asculta. Voia să dea râul Spree pe fluviul Mersey şi-ar fi făcut orice ca să ajungă acolo. „Bang. Te iubesc. Rock and roll. Eşti iubitul meu acum. Ah, dacă ai şti şi tu să dansezi“, îmi spusese, „am putea încerca un pas de deux, adică «pas în doi».“ Cu ajutorul altcuiva, care s-o ajute ridicând-o, ar fi putut realiza mai multe decât singură.

Nu ascultasem.

Wolfgang se scotocea prin buzunarul pardesiului. A găsit ce căuta. O batistă. O batistă cu pătrățele alb-albastre, împăturită frumos sub formă de pătrat. Mi-a întins-o mie, dar nu știu de ce. „Are un secret“, i-am șoptit Lunei, care era cu siguranță prin preajmă. Mi-am șters ochii cu batista, în vreme ce el cădea pe gânduri. Gânduri grele. Atât de grele, că și-a coborât în piept capul argintiu.

– Dar, Soorl.

Unde era infirmiera cu morfina?

A ridicat capul.

– Vreau să vorbim despre felul în care ai trecut strada. Nu e ca să mă dezvinovățesc pe mine sau ca să te cert. E altceva.

I-am înapoiat batista. A băgat-o la loc după un timp, un proces de o încetineală agonizantă. A aruncat o privire în jos, spre pantofi, apoi a săltat capul și m-a privit.

– Da, Wolfgang, o să-mi spui că am fost neatent.

Îi vedeam ochii lucind în întuneric.

– Nu. A fost o acțiune deliberată din partea ta. Nu ai fost deloc neatent. Ai avut multă grijă, de fapt, să te lași călcat.

I-am spus cu răceală că asigurarea va acoperi costul reparațiilor la mașină.

– Dar reparațiile la mine însumi?

A ridicat brațul drept ca să arate spre brațul stâng, pe sub pardesiul pus pe umeri. Era pus în ghips până sus, la umăr. S-a aplecat în față ca să mă pot uita mai îndeaproape. Ochii îi zvâcneau fiindcă avea o tăietură mică în susul pleoapei, care-i fusese cusută, și mai avea alte cicatrice, înroșite și recente.

Mi l-am amintit pe Walter trăgând de brațele lui Wolf în lac. Cum ne dusese Wolf acasă cu mașina, cu o singură mână pe volan, șoptindu-și amândoi în timp ce mă prefăceam adormit.

Nu-i pasă de viața lui, așa că nu-i pasă de viețile altora.

Wolfgang stătea neclintit pe podeaua lustruită a rezervei mele de spital.

Încă o auzeam pe Jennifer vorbind la telefon. Negru e părul iubitului meu drag. Cred că auzise cântecul în vreme ce mă întorceam la cabana de lemn.

– Felul în care ai traversat… aproape că ai reușit. Ai supraviețuit numai fiindcă a donat cineva sânge pentru tine.

Îmbujorarea fatală începea să-mi palpite în corp. Mă îmbujoram cu ajutorul adrenalinei și al sângelui unui străin. Venele dilatate din obrajii mei îi transmiteau lui Wolfgang că-mi venea să intru în pământ de rușine. Am încercat să respir. Am simțit gust de cocleală în gură. Accidentul mamei și accidentul meu îmi erau încă nedesluşite în minte, la fel ca moartea lui Isaac, pe care n-o puteam încă simți. Voiam să mor de rușine, și totuși insistau să mă țină în viață. Trebuia să trăiesc. Trebuia să trăiesc acest moment acum, cu Wolfgang. Nu cred că dusesem o existență normală de la moartea lui Isaac, sau de când îl cunoscusem pe Walter și familia sa. În ziua aceea, când trecusem pe zebră, fusesem un om făcut bucăți.

Probabil că am rostit asta cu voce tare.

– Eram un om făcut bucăți.

– Da, a zis Wolfgang, dețin fotografia aceea.

12

La trei ani după moartea lui Isaac şi după ce eu şi Jennifer ne despărţiserăm cu adevărat, am făcut un pelerinaj ca să văd prima expoziţie personală a lui Jennifer, la o galerie din Chelsea, Londra. Era noaptea vernisajului şi nu fusesem invitat. Când Jack îmi trimisese un articol decupat din ziar despre expoziţie, decisesem să pătrund nepoftit. S-a oferit să mă însoţească, însă i-am respins tovărăşia.

Pretextasem că, dacă Jennifer Moreau şi cu mine ne-am fi ucis unul pe celălalt, era mai bine să nu pară complice.

Jennifer purta o rochie lungă, albă. Avea treizeci şi unu de ani, eu, treizeci şi şase. Părul îmi era încă negru, al ei, acum, argintiu. A fost fericită în noaptea aceea. Jennifer stătea în dreapta fotografiei celei mai mari, alb-negru, care mă înfăţişa pe mine la douăzeci şi opt de ani. El ocupa întregul perete. Buzele îi erau uşor desfăcute. Chipul impasibil, rece, detaşat. Imaginea se oprea la talia subţire, la primele fire de păr pubian. Un triptic, pe peretele din stânga, era intitulat Un om făcut bucăţi. Subsuorile, sfârcurile, degetele, penisul, labele picioarelor, buzele, urechile. Levitând în spaţiu şi în timp. De unde eram, în fundul sălii, am ascultat-o pe Jennifer vorbind. Nu mi-a menţionat nici măcar o dată numele, nici nu m-a dezvăluit a fi subiectul interogaţiei ei vizuale. Omul făcut bucăţi avea ochi morţi. Curatoarea a ţinut, la rându-i, un discurs. Ceva despre înceţoşarea din triptic, despre chipul surprins în profil, despre expunerea îndelungată a cadrului, deschiderea diafragmei şi aşezarea subiectului spre marginea paginii, făcând ochiul să fie atras într-acolo. Şi cuvintele ei erau înceţoşate pentru mine. Ceva cu singurătate, dragoste, tinereţe, frumuseţe. Când Jennifer era studentă şi picta în ulei, căuta mereu un studio cu suficientă lumină. După ce se apucase de fotografiat ajunsese practic să trăiască în laborator. Acolo descoperise că developarea unei fotografii era asemănătoare cu pictatul.

E câte o nălucă în fiecare fotografie.

Fel de fel de cucoane şi de domni bine îmbrăcaţi i s-au adunat în jur. Un bărbat înalt se ţinea mereu aproape de Jennifer. Îmbrăcat complet în negru. Când şi când, îi şoptea ceva la ureche sau îi aducea câte un pahar cu şampanie. Am observat că-i ducea şi geanta de mână. Când a fost purtată de vârtejul invitaţilor spre un capăt al galeriei, iar el a rămas naufragiat la celălalt, a ridicat paharul ca să răspundă la fluturarea mâinii ei. M-am bucurat că nu eram în pielea lui.

Am privit mulţimea cum studia fotografiile, în vreme ce eu, nechematul, nepoftitul, mă holbam la rându-mi la sinele mai tânăr, adormit în apartamentul din Hamilton Terrace, înfăţişat de Jennifer, cea care-mi interzisese să folosesc cuvinte ca s-o descriu.

Eram de un calm glacial. Aşteptam să fiu recunoscut. Însă nu mi-a vorbit nimeni. Nimeni care să zică: „Dumneata eşti acela?“

Am luat, la un moment dat, trei pahare de şampanie de pe o tavă de argint şi le-am dat peste cap în cinci secunde. Nu mi-a remarcat nimeni prezenţa. După un timp m-am desprins de aglomeraţie şi m-am refugiat în toaleta bărbaţilor. Cum stăteam aşa pe vasul de toaletă, cu blugii în vine, mi-a căzut din buzunar un marker. L-am cules şi am scris pe peretele toaletei, cu litere mărunte. M-am uitat apoi la ce scrisesem şi mi-am dat seama că eram beat.

un om făcut bucăţ a fos aic

Mă clătinam deja când m-am întors la expoziţie. Nimeni nu a onorat măcar cu o privire năluca beată care o bântuia. Dădusem pe gât deja două halbe de bere Guinness într-un pub irlandez de lângă galerie, înainte să vin. Să fii atât de neînsemnat şi totuşi să fii subiectul artei lui Jennifer era greu de îndurat. În acelaşi timp, nu înţelegeam ce fel de semnificaţie căutam. Nu voiam să fiu tipul care-i duce poşeta. Nu eram decât modelul unui artist; la ce mă aşteptam, să fiu băgat în seamă, ridicat în slăvi, să mi se mulţumească public? Pe de altă parte, fuseserăm iubiţi. Eram conectaţi, intim şi tragic. Ce cutam aici, singur? Asta mă întrebase şi Jack. „De ce să te duci singur?“ Îmi oferise

sprijinul său și îl refuzasem. Însă, cel puțin, nu mă putea vedea acum, neinvitat, invidios și întărâtat. Eram pe toți pereții, și totuși numele nu-mi fusese trecut pe lista cu invitați.

*

Apoi m-a văzut. Totul a devenit lent și bizar. Îi simțeam bătaia inimii și știam că o putea simți pe a mea. A păşit, în rochia ei albă, spre mine. Mulțimea s-a desfăcut în calea ei când s-a îndreptat spre locul unde mă oprisem. Era muritoare, eram muritor, Isaac era muritor și el (Dumnezeule!), însă arta ei era nemuritoare și acoperea toți pereții din sală. Știam că în viziunea ei arta în sine era mai mare decât eu însumi și decât ea, dar arta nu mă interesa chiar atât de mult. A ajuns față în față cu mine și totul s-a făcut liniște, greață și nemișcare. O auzeam cum inspiră și expiră și am văzut-o aievea (iarăși) în prag, după ce mă alungase din apartamentul ei, cu aparatul de fotografiat în mână. Rămas-bun, Saul. O să fii mereu muza mea.

Tremuram din tot corpul.

– Bună. Saul. Ce cauți aici?

– Sunt deja aici, Jennifer, am zis arătând spre fotografiile de pe pereți.

Am ridicat privirea și-am mai văzut o imagine. Cea cu mine traversând, la douăzeci și opt de ani, Abbey Road.

– Asta e poza Lunei.

– Păi, i-ai dat poate o copie, dar fotografia e făcută de mine, a spus râzându-mi în față. Am cărat totuși o scară pe Abbey Road, cale de o milă, ca să fac poza asta.

Femeia curator, cea care ținuse discursul, s-a înființat fără veste lângă ea. Era protectoarea lui Jennifer, câinele ei de pază. Presupun că erau la mijloc o

groază de bani.

Și-a lăsat o palmă pe brațul lui Jennifer și m-a invitat să mă mai uit o dată pe pereți. De data asta am observat că mai erau și alte fotografii acolo.

Puzderie.

Jennifer din profil, goală și însărcinată, în pragul casei de lemn; Isaac, pe plaja din Wellfleet, îngropându-și picioruşele în nisip; Isaac păşind în umbra mamei lui care făcea poza, de parcă i s-ar fi întors în pântece; noii, dar străvechii pumni ai fiului nostru, înălțați furioși spre urechi; cireşul din grădină cu abundența lui de flori și, dedesubtul lui, un trenuleț de lemn; un violoncel abandonat pe platforma unei verande; un pantofior ornat cu scoici din golful Wellfleet și, când m-am uitat mai bine, am văzut că scoicile alcătuiau un I, prima literă a numelui lui Isaac, și că același I era scris cu pietricele pe nisipul plajei. Venise fluxul și I-ul se pierdea în mare; un alt I trasat cu un băț pe coastele nisipoase ale plajei Marconi, o unică vocală ciugulită de un pescăruș, de parcă ar fi simțit un viermișor fojgăind pe sub nisipul pe care fusese încondeiat I-ul.

Jennifer Moreau a arătat spre pereți.

– Nu e despre tine. E despre mine.

13

Wolfgang părea agitat şi surescitat. Pleoapa vătămată i se zbătea. Se dăduse cu o apă de colonie care mirosea a piele – poate pielea de căprioară a banchetelor Jaguarului acum defunct.

– Deţin fotografia aceea, a şoptit iar cu vocea lui afectată, e una dintre achiziţiile mele cele mai îndrăgite.

– Nu m-a întrebat niciodată, am zis simţind cum mi se întoarce în corp o parte din suferinţa fizică. Mereu m-a respins, dar voia să mă posede.

A aşteptat răbdător cât infirmiera irlandeză mi-a administrat morfina.

– Te-am văzut înainte să te văd pe Abbey Road, a spus Wolfgang atingându-şi gâtul cu mâna care nu era în ghips. Deţin un Jennifer Moreau.

Am sorbit recunoscător morfina în rezerva mea de spital, timp în care asistenta s-a prefăcut că se uită pe pereţi. Ştiam totuşi că era atentă la mine, ca femeia care-i dăduse lui Walter o conopidă în ziua sosirii mele în RDG. Şi ea se prefăcuse că se uita în altă parte în timp ce mă cerceta intens cu privirea.

– Cică mă duc acasă într-o săptămână…?

A încuviinţat absentă.

Wolfgang devenise tot mai frământat. Umbla încoace şi-ncolo prin cameră cu pantofii lui lucioşi de bancher, oftând şi scrâşnind din dinţi.

– Wolf, pot să te întreb ceva?

– Da, Soorl.

– Am plantat vreodată roșii împreună, noi doi?

A clătinat din cap.

– Nu-s genul care grădinărește.

– Cred că nici el nu e genul care grădinărește.

– Cine e „el“?

– Nu știu. Se ține deoparte. Păstrează distanța.

Durerea fizică dispăruse datorită morfinei. Și totuși plângeam.

Wolfgang a făcut un pas înainte, cu altă întrebare.

– Ai familie?

– Da. Un frate.

Vestea a părut să-l agite. Mi-a venit în minte că mă credea pe moarte. M-am șters pe la ochi cu cearșaful. Wolfgang mi-a oferit iarăși batista lui, dar am refuzat să o iau. Am explicat, după o vreme, că fratele meu mă moștenea legal.

– E un bandit, am zis. O să încerce să pună mâna pe casele, acțiunile și achizițiile tale.

Nu i-am spus că tata ne crescuse, pe fratele meu și pe mine, în spiritul socialismului, îndemnându-ne să fim extrem de principiali și să nu exploatăm niciodată pe nimeni cu scopul de a ne îmbogăți.

Wolfgang a ridicat fața spre tavan.

– Presupun, a spus, că atunci când ai trecut strada am asistat la un moment de disperare.

– Presupun că da.

Știam amândoi că vorbea la telefon când dăduse peste mine. Cred că aştepta să-i atrag atenția. Stătea acolo tăcut, ca o fiară argintie rănită, veghindu-mi somnul, temător că familia mea avea să-l dea în judecată. Încerca acum ca în locul disperării mele să-mi obțină tăcerea. Când i-am acceptat într-un târziu batista, i-am spus că nu-mi stătea în fire să-i învinovățesc pe alții. Era partea cea mai bună a nepăsării mele. A părut uşurat şi mi-a spus că puteam păstra batista. Nu, n-o voiam. I-am spus să se țină bine de posesiunile și achizițiile sale. Aveam, pentru început, Jaguarul lui în interiorul țestei. Oglinda lui laterală, în care văzuse imaginea omului făcut bucăți traversând, se spărsese. O mie unu cioburi îmi pluteau înăuntrul capului.

Mă uitasem la reflexia mea în oglindă, și reflexia căzuse în mine. Nu doar starea mea de letargie îl preocupa pe Rainer. Urma, se pare, să fiu hrănit ceva mai târziu cu ajutorul unor tuburi care aveau să-mi fie băgate prin nări. Era cazul să mănânc una dintre plantele de floarea-soarelui? O întrebare pe care voiam să i-o adresez prietenului meu Jack. Lui îi era mai mereu foame, mai ales după o zi petrecută în grădină. Uneori mă temeam că Rainer, la fel ca asistenta din tura de noapte, nu se aştepta să mă mai vadă de dimineață. Unde credeau ei c-o să mă duc? Să-i ofer sărutări lui Jack, plată în schimbul muncii lui?

14

M-am uitat în oglindă, întâia oară de la accident. „Dispari naibii, nu te suport“, i-am zis bărbatului între două vârste care îmi întorcea uitătura. Părul îi fusese ras. Era un craniu. Ochii, fărâme de albastru pe faţa palidă. Pomeţi înalţi. O tăietură pe obraz şi una pe buză. Sprâncene argintii. Unde-ai dispărut, Saul? Toată frumuseţea aceea, făcută zob. Cine eşti? Ce limbi vorbeşti? Eşti un fiu, un frate şi un tată? Eşti o achiziţie? Cum te înţelegi cu colegele de serviciu? Ce rost au ele, în opinia ta? Ce rost ai tu, în opinia ta? Eşti acolo ca să faci ceva pentru ele? Sau ele sunt acolo să facă ceva pentru tine? Eşti un spin în talpa ambiţiei lor, sau ele unul în talpa ambiţiei tale? În ce chip vă stânjeniţi, opuneţi, blocaţi sau sprijiniţi reciproc? Cum votezi? Eşti un istoric bun? Ai jucat vreodată fotbal? Crichet? Tenis de masă? Eşti curios în privinţa altor persoane? Sau păşeşti aţinându-te pe muchia exterioară a vieţii, indiferent, distant, chinuit de afecţiunea pe care fiinţele umane par să o simtă unele pentru altele? Te invidiază alţi bărbaţi? Eşti o fire iubitoare? Ai fost vreodată iubit? „Da, am fost iubit şi sunt iubitor“, i-am zis mutrei din oglindă, „sunt toate lucrurile acelea sunt sunt sunt şi trebuie să aflu ce s-a întâmplat cu Walter Müller.“

– Ştii ce s-a întâmplat cu Walter Müller.

Jennifer, alături, citea o carte. Părul, în lumină, i se făcuse negru-albăstrui. Plutea precum celulele văzute la microscop şi-şi apăsa cartea pe rotunjimea sânilor.

– Te-ai văzut cu el când ai împlinit treizeci de ani.

15

Mă las bărbierit la o frizerie turcească din Berlinul de Vest. E în ianuarie 1990 şi ninge. Zidul care diviza cândva ţara este vândut acum pe bucăţi, ca suvenir pentru turişti. Bărbierul îmi aruncă un prosop pe umeri, îmi înclină capul pe spate, mă dă pe obraji, pe falcă şi pe sub bărbie cu pămătuful plin de spumă. Mi se umplu cu spumă şi urechile. Ia un aparat de ras, deşurubează lama şi pune alta în loc, argintie şi tăioasă. Îşi aşază palma pe capul meu şi trece la lucru cu lama, începând undeva pe lângă ureche, deplasându-se în jos pe obraji, direcţionându-mi uşurel creştetul, vârând lama sub bărbie, ştergând spuma pe cot. Mă apucă de nări cu degetele cât lucrează la buza de sus. Deschid gura. Walter nu a răspuns la apelurile mele telefonice, la scrisori. N-au răspuns nici maică-sa şi nici colegii lui de la universitate, aşadar, e o surpriză că, în cele din urmă, a luat legătura cu mine. Radioul e pornit. Bărbierul îmi înhaţă capul şi mi-l împinge în chiuvetă. Mă spală pe cap cu şampon şi mă clăteşte la jetul robinetului, îmi trage capul înapoi, mi-l acoperă cu un prosop. Îmi masează fruntea. Îmi scurtează sprâncenele cu un pieptăn şi o foarfecă. Îşi toarnă cremă în palme şi-mi hidratează faţa. Aşa m-am pregătit ca să iau prânzul cu Walter Müller. Chiar şi după ras îmi rămâneau două ore de omorât.

Ca să treacă timpul, am mers pe jos până la clădirea înaltă din Mitte, ca să mă mai uit o dată la basorelieful cu astronautul intitulat Omul învinge spaţiul şi timpul. Arăta nobil, tânăr şi decis. Dacă-şi punea mintea, ar fi fost în stare să se învârtă pe orbită în jurul Pământului şi să înşele gravitaţia, dar era totodată îngheţat, fixat în trecut. Timpul trecea cu viteza melcului. Timpul se târa. Aerul rece mușca din obrazul meu proaspăt ras. Am intrat în vorbă cu un bărbat în vârstă care mânca supă cumpărată dintr-o rulotă-chioşc parcată pe trotuar. Mi-a spus că îşi trăise mare parte din viaţă în Est. De când cu reunificarea, dispăruse orice urmă de solidaritate. Nu-i păsa nimănui că în familia lui rămăseseră toţi fără slujbe. Nu avea bani să călătorească şi nu-şi

permitea să facă cumpărături în supermarketurile bine aprovizionate ale Vestului. Dacă era după el, ar fi ridicat la loc zidul, numai că de data asta de doisprezece metri înălţime. M-am uitat la ceas. Timpul izbutise, cu chiu, cu vai, să se scurgă. Am luat un taxi până pe Kurfürstenstrasse, numărul 58, unde stabilisem cu Walter să ne vedem la Café Einstein, o veche cafenea vieneză, lăsându-mi tovarăşul să-şi termine în zăpadă supa cu carne şi murături.

Când Walter a păşit în sfârşit pe uşa cafenelei, cu o întârziere de douăzeci de minute, purta acelaşi palton cenuşiu pe care-l avusese pe el când mă întâmpinase la gară, cu doi ani în urmă. Părul îi era tuns scurt, slăbise, zâmbea, se grăbea. Părea, făcându-şi de lucru cu mănuşile ude, cumva vinovat. M-am ridicat şi m-a sărutat pe buze, uşor, diafan, ca şi cum ar fi fost vară şi zăpada n-ar fi căzut. Părea cu gândul la altceva şi a refuzat să ia loc.

– Tu ţi-ai păstrat părul, a zis în engleză.

Ştia că rezervasem masa cu trei săptămâni înaintea întâlnirii noastre. Era agitat şi arunca necontenit priviri spre ceasul de la mână.

– Ia loc, te rog, Walter. Îţi iau o cafea? O bere? Ceva de mâncare?

– Nu, absolut nimic. Nu pot să stau mult.

M-am simţit lezat şi dezamăgit. Când chelnerul a trecut pe lângă masă, i-am comandat două cafele espresso. În cele din urmă, Walter a acceptat să se aşeze.

L-am întrebat cum era viaţa acum, după deschiderea frontierei.

– Mi-e dor de petreceri, a zis Walter. Aveam o mulţime de petreceri în Est. Viaţa, în mare parte, e mai bună.

A lăsat să cadă în ceaşca de cafea un cubuleţ de zahăr şi l-a amestecat vreme lungă cu o linguriţă minusculă de argint. Linguriţa scrâşnea pe porţelan când învârtea, iarăşi şi iarăşi. Astronautul de pe statuia din Mitte ar fi apucat să

ajungă de pe Jupiter pe Marte în timpul pe care și-l lua Walter ca să ducă ceașca la gură.

Avea senzația că intra în fiecare zi în panică, mi-a spus. Era greu să-și câștige existența ca translator, să plătească noile chirii și facturi. Și-a pus ochelarii și, în cele din urmă, m-a privit ceva mai direct în ochi. Cafeaua părea să-l fi înviorat. Specialitatea mea era comunismul est-european, dar nu știam limbile est-europene. El le vorbea pe toate. Era distins și deștept, însă nu era conștient de asta. Am făcut semn chelnerului și am mai cerut o cafea pentru Walter. Mi-a zis că-i plăceau cuburile de zahăr în bolul lor de argint, albe și palid-aurii. L-am rugat să spună asta în polonă și cehă.

– Să zic ce?

– Cuburile de zahăr, albe și palid-aurii.

A găsit cuvintele în vreme ce zăpada se lăsa pe acoperișurile taxiurilor parcate afară. Mi-a spus că nu știa încă să se descurce prin Berlin și că trebuise să ceară indicații. Fără părul lung și cânepiu părea mai trist.

L-am invitat la Londra, să le vorbească studenților mei despre cum era să crești în RDG.

Walter nu a părut nici interesat, nici lipsit de interes. M-am întrebat dacă mă respecta ca istoric, ori măcar în calitate de prieten. A aruncat o privire la tava pe care o ducea un ospătar, săltată peste umăr, la o masă din apropiere. Se vedeau șnițele, salată de cartofi și două pahare de șampanie de culoarea narciselor primăvăratice.

– Pot să comand și pentru noi. Te rog, ia prânzul cu mine, am zis și am dat să-i iau mâna.

Mereu se pricepuse să răspundă la atingeri și a răspuns. Momentul mărunt de intimitate mi-a dat curaj.

– Spune-mi ce s-a întâmplat, Walter, după ce ne-am luat rămas-bun în Alexanderplatz.

Doi ani mă torturaseră viziuni cu dube oprind lângă el pe trotuar. Cum eforturile mele de a intra în legătură cu el nu avuseseră nici un rezultat, trăsesem concluzia că fusese probabil îmbrâncit în dubă de oameni cenușii, cu fețe grave. Îl intimidaseră cu arme și cu bastoane de cauciuc. Îl interogaseră, foarte probabil, fiindcă îi dădusem lui Rainer, care era informator, o sumă substanțială de bani ca să-l ajute să fugă. Și totuși nu-l întrebasem pe Walter însuși dacă voia să fugă.

– Granița s-a deschis de atunci, a spus. Dar în după-amiaza aceea, cred că am mâncat un cârnat deosebit de gustos.

Nu râdea. Walter se pricepea la râs pe vremuri. Un râs atât de atrăgător. Când genunchii ni s-au atins sub masă, și-a aruncat iarăși privirea spre ceas.

– Nu cred că ai mâncat vreun cârnat, am zis. Mi-ai zis că aveai programată o lecție de engleză cu niște persoane bine situate în carieră, dar care voiau să clădească socialismul altundeva, inclusiv în Etiopia.

– Corect. N-a fost cârnat. A fost un colțunaș.

L-am întrebat de ce durase atât până să ia legătura cu mine.

– Am fost nevoiți să ne mutăm în alt apartament, a zis ca și cum asta explica totul.

În cafenea a intrat o femeie împingând un cărucior și ținând de mână o fetiță de vreo trei ani. I s-a spus să lase afară căruciorul, moment în care Walter s-a ridicat și s-a dus s-o ajute. A cules din căruț bebelușul adormit și a arătat spre mine. Femeia și fetița și-au croit drum spre masa mea. Femeia părea de treizeci și ceva de ani, avea părul scurt, îngrijit, la fel ca fiica ei. Tunsoarea lor era exact la fel, scurtă în spate și pe părți, cu un breton lung. Zăpada se topea pe paltoanele lor. Lumea le stătea în cale. Au trebuit mutate scaune, rearanjate mese și întrerupte conversații cât și-a apucat fiica și-a propulsat-o peste capetele mușteriilor care își tăiau friptura de porc în farfurie. Ochii ei, mici și căprui, străluceau. Avea o aluniță deasupra buzei.

– Hallo, a zis, numele meu e Helga. Sunt soția lui Walter. Ea e fiica noastră, Hannah.

Rezervasem o masă de două persoane. Eram acum patru, fiindcă Walter se apropia prin restaurantul plin de lume cu un bebeluş sprijinit pe umăr. A trebuit să găsim, cu ajutorul chelnerului, o masă mai mare. Walter i-a întins copilul nou-apărut Helgăi şi s-a dus să pună paltoanele în cuier. Erau o familie. Soţia lui purta o bluză pe gât, blugi şi încălţăminte de sport. Clientele cafenelei Einstein purtau cardigane de caşmir şi cizme de piele.

– El e fiul nostru, Karl Thomas, a zis ea făcându-i lui Hannah semn să se aşeze pe scaunul de alături.

– Mă cheamă Saul, i-am zis fetiţei lui Walter. Ce vârstă are bebeluşul?

Hannah mi-a răspuns în germană că şapte luni.

După ce s-a întors Walter la masă am comandat trei beri şi o ciocolată caldă pentru copilă. Karl Thomas s-a apucat să-şi sugă degetele, şi Helga i l-a pasat iarăşi lui Walter. Hannah şi-a tras mănuşile. Walter şi-a găsit de lucru cu cei trei nasturi de sus ai jachetei bebeluşului. Helga s-a uitat în geantă, căutând o jucărie pentru Hannah. Toată povestea era plictisitoare de-a binelea. Au dezbătut dacă să-l hrănească pe Karl Thomas. Walter curăţa acum cu un şerveţel tetina unui biberon cu lapte. Cu gesturi blânde, şi-a înduplecat fiul să accepte biberonul. Hannah a scăpat sub masă tacâmurile. Helga i-a spus calm să le culeagă. Fiica ei a refuzat. Mă apuca lehamitea cu ei toţi acolo. Helga s-a răstit la ea, iar Hannah a început să plângă. Helga a găsit în geantă o cutie cu creioane şi nişte hârtie şi şi-a îndemnat fiica să i se aşeze în poală. Hannah a scuturat din cap şi s-a strecurat sub masă. Se oprise orice conversaţie. Era de parcă familia ar fi fost un organism în care fiecare parte depindea de celelalte părţi pentru a supravieţui în următoarele două minute. Nu păreau plictisiţi, fericiţi sau nefericiţi. Între timp, Helga îşi convinsese fiica să iasă de sub masă, iar acest triumf mărunt părea să-i mulţumească pe toţi.

M-am întors spre Walter.

– Ce mai face sora ta?

Era a doua întrebare pe care mă temusem să i-o pun amantului meu est-german. Încă nu ştiam dacă Luna îi povestise fratelui despre noaptea pe care o petrecuserăm la cabană.

Walter s-a uitat în ochii lui Karl Thomas cât l-a hrănit, zâmbind în vreme ce bebelușul înghițea lacom. La întrebare mi-a răspuns Helga.

– Nu știm dacă Luna e vie sau moartă.

A săltat-o în poală pe Hannah și a început să deseneze, cu un creion verde, o pisică.

– Ce s-a întâmplat cu Luna?

– A fugit cu o lună înainte să se deschidă granițele.

Ochii lor erau pe mine. Șase perechi de ochi. Respirația mi se amărâse de la prea multă cafea.

– Dar nu v-a dat de știre?

– Nu am aflat nimic de ea.

Helga desena acum mustățile pisicii. Hannah, cu un creion portocaliu, i-a adăugat o coadă lungă, încovoiată. Berile și ciocolata caldă sosiseră.

– Walter, trebuie să vorbim doar noi doi.

– Bine, a zis, dar să știi că abia așteptam berea aia.

I-a încredințat copilul Helgăi, ceea ce a însemnat că Hannah a trebuit să i se dea jos din poală. Când fetița s-a pus pe văicărit, l-am tras deoparte de lângă nevastă, bere și copii.

Ne-am oprit pe treptele cafenelei Einstein, în zăpadă. Mi-a oferit o țigară, dar aveam să-i spun ceva înainte să fumez. I-am aprins lui țigara, cu bricheta mea Zippo.

– Îmi pare nespus de rău, Walter, fiindcă am fost atât de neghiob cu Rainer.

– Da, ai fost neglijent.

Fața proaspăt rasă a început să-mi ardă. Era ca o flacără în zăpadă.

– Și eu am făcut lucruri pe care le regret, a zis peste câteva clipe.

– Ce fel de lucruri?

S-a uitat lung la capătul aprins al noii mărci de țigări pe care le fuma, fără să-mi răspundă.

– Walter, trebuie s-o găsim pe Luna. Crezi că a reușit să ajungă în Occident?

– Deocamdată trebuie să ne continuăm viețile fără să știm.

– Cred că îți vine foarte greu.

– Da. Pentru mama e și mai dificil, a zis privindu-mi fața îmbujorată.

– Luna ar fi plecat oricum. Fără intervenția mea. Rainer știa deja că voia să plece.

A tras din țigară, uitându-se la zăpadă.

– Precis e la Liverpool, am rostit cu siguranță în glas. Cred că e acolo, fiindcă prea și-a dorit asta cu foc.

Ochelarii lui Walter erau acoperiți acum cu cristale de zăpadă.

– Ar avea un motiv foarte bun să ne dea un semn, a spus.

– Ce motiv?

– Karl Thomas.

Mi-a explicat apoi că băiețelul era fiul Lunei. Că îl părăsise la patru luni, lăsându-l în grija mamei ei, și de atunci nu se mai întorsese.

„Luna e prescurtarea de la lunatică“, am cugetat, dar n-am zis-o cu voce tare. Ce femeie își trădează astfel fiul? Urma să-i fie dor de ea zi de zi, s-o vadă pretutindeni, să se întrebe cu ce greșise de-și făcuse mama să dispară, să se

întrebe dacă nu fusese vina lui, dacă nu-i plăcuse de el îndeajuns încât să rămână. Mi-era ciudă pe Luna, așa că am întrebat de Rainer.

– Nici de Rainer nu știe nimeni ce s-a ales. El era persoana cu informații și contacte pentru cei care voiau să plece din republică. Dar în acel octombrie a dispărut odată cu Luna.

Am simțit că roșeața mi se întindea pe piept, îmi urca pe gât.

Walter a observat și s-a amuzat.

– Nu ți-am spus niciodată că am nevastă și copil, a zis mijind ochii ca să oprească fulgii.

– Nu mă deranjează. A trebuit să-ți orânduiești viața cumva.

De data asta am acceptat o țigară.

– Walter, sunt tată și eu. Am un băiat.

A părut surprins, uluit de-a binelea. A ridicat mâna dreaptă, și-a trecut prin păr degetele, apoi și-a scuturat tropăind zăpada de pe bocanci.

– Cum îl cheamă?

– Isaac.

– Și unde-i acum?

– Cu mama lui, în America.

– De ce nu mi-ai spus asta prima oară? Înainte de orice?

– Eu și maică-sa ne-am despărțit. A plecat cu fiul nostru.

– Îmi pare rău, a zis dându-mi o scatoalcă peste coapsă.

Mi-am dat seama, pe neașteptate, că mi-era o foame de lup. Nu luasem nici micul dejun și nici prânzul. Mă simțeam cam nesigur pe picioare, fierbinte și

rece în zăpadă.

– Walter, acum eşti liber să călătoreşti. Poate ai vrea să vii la mine în august, am o căsuţă în Suffolk. De ce nu ţi-ai aşeza stupii în grădina mea? Sunt singur, eşti singur şi tu.

Walter a hohotit iarăşi. Era de parcă devenise vechiul Walter, din vechea Germanie. Asta m-a îmboldit să zic mai multe despre viaţa pe care am fi putut s-o avem împreună, zugrăvindu-i detaliile.

Şi-a lăsat uşor braţul pe după umerii mei.

– Cu cine rămân copiii mei cât stau cu tine în Suffolk, în august?

– Cu Helga.

– Helga e ingineră. Câştigă banii pentru familie.

– Îţi plătesc drumul, am insistat.

– O să vină şi Isaac acolo, în căsuţa din Suffolk?

I-am explicat că băiatul stătea cu Jennifer în America şi că îl vedeam în vacanţele de vară.

– Dar în august e vacanţă de vară. Ţi-ar fi mai bine să te ocupi de stupi cu fiul tău.

A săltat de pe trepte cu ceva din energia de altădată. Părea nerăbdător să se întoarcă la bere. L-am urmat. Helga îşi terminase halba şi băuse şi jumătate dintr-a mea. Hannah se juca acum cu şase nasturi roşii prinşi de-o sfoară. Karl Thomas dormea în poala Helgăi. Cineva m-a bătut pe umăr. Era chelnerul cu nota. În vreme ce familia se înfofolea în paltoane, căciuli şi mănuşi, Helga m-a înghiontit în braţ.

– Dacă vrei, ne poţi da nişte bani, ajutor pentru Karl Thomas.

S-a uitat la cămaşa mea albastră de in şi, cum nu răspundeam, a făcut un lucru ciudat cu braţele. Le-a tras pe amândouă la spate, cu palmele

împreunate ca pentru rugăciune şi degetele îndreptate spre candelabru.

– E poziţia mea de yoga, a zis.

Walter, trăgând fermoarul paltonaşului lui Hannah, părea stânjenit. Greu de crezut că era acelaşi bărbat care mă sărutase în pădure, pe când stăteam ghemuiţi sub ramuri, sau bărbatul care mă îmbătase cu şnaps şi apoi gătise cina, gol, vesel şi seducător.

– Hei, Saul, ăsta e pentru tine, a zis punându-mi în palmă un plic cafeniu. L-am găsit în apartamentul mamei.

Îmi era adresat, purta scrisul lui Jennifer şi avea încă timbrul englezesc lipit în colţul din dreapta-sus. Au plecat împreună, Helga cu mâinile goale, oricare îi va fi fost poziţia mâinilor. Era, într-un fel, o uşurare să fiu iarăşi singur.

M-am aşezat la masa cu cele trei scaune goale şi am deschis plicul. Înăuntru era fotografia pe care i-o dăruisem Lunei, cea cu mine, în alb, traversând Abbey Road în 1988. Fusese ruptă cu cruzime în două. Mi-am dat seama că era vorba de răzbunarea Lunei pentru că îi călcasem preţiosul album Abbey Road în picioare. Era just într-un fel, însă un şoc să mă văd făcut bucăţele. Obrajii îmi rămâneau sensibili de la briciul tăios al bărbierului turc.

Am pus la loc în plic bucăţile de fotografie şi mi-am dat seama că înăuntru mai era ceva. O foaie de hârtie subţire, pliată în două. Era acoperită cu rânduri scrise la maşină, unele tăiate. Părea, la prima vedere, transcrierea unui interogatoriu avându-l pe Walter ca protagonist. Subiectul discuţiei era misiva pe care i-o trimisesem în RDG şi în care îmi declarasem iubirea pentru el.

Vă rog, Herr Müller, am vrea să ştim mai multe despre amicul dumneavoastră englez, Saul Adler. Aţi vrea să ne ajutaţi?

Da.

Ce înseamnă aici, rândul ăsta? Din scrisoarea pe care v-a trimis-o.

Cuvintele înseamnă să pui palma sau degetele pe pântecul expeditorului scrisorii, ca să înțelegi mai bine ce simte.

Și ce simte?

Prietenie.

De ce ar pune un bărbat mâna pe pântecul altui bărbat ca să înțeleagă mai bine un sentiment?

Va trebui să interogați mâna.

Ați avut relații sexuale cu amicul dumneavoastră englez, Saul Adler?

Dacă mă întrebați dacă am de gând să părăsesc Estul și să mă mut altundeva, să știți că nu am nici un plan de plecare.

Care este semnificația propoziției de aici, care se referă la Marea Baltică pe timp de iarnă?

Cuvintele înseamnă că expeditorul scrisorii dorește să vadă Marea Baltică pe timp de iarnă.

Și Marea Baltică e un cod pentru altceva, în acest context?

Va trebui să interogați Marea Baltică.

Nu, o vom interoga pe sora dumneavoastră, în schimb. Credem că e însărcinată cu copilul domnului Adler. Cunoașteți acest fapt?

Va trebui să-i interogați penisul.

Am rămas singur, printre fețele de masă albe și argintărie, uitându-mă pe geam la zăpada care cădea peste Berlin. Mai mult decât orice, voiam să părăsesc Pământul și să mă alătur astronautului în misiunea sa de a păși pe

suprafaţa Lunii.

Jennifer, versiunea îmbătrânită, îmi era alături, aşa cum promisese că va fi.

– Şi ce-ai făcut după aceea?

– Am ieşit din cafeneaua Einstein şi am cumpărat un chebap.

16

În noaptea aceea, un vânticel cald a luat pe sus florile de cireș din Massachusetts și le-a suflat pe Abbey Road, în Londra.

Am auzit-o pe Luna cântând „Penny Lane“ în ploaia roz.

17

O femeie cu aspect ponosit, banal stătea pe scaun lângă patul meu din noua cameră privată de la spital. Mânca dintr-un recipient de plastic iaurt cu aromă de cireșe.

– Bună, Helga, am zis. Ți-a plăcut cursul de yoga din Berlin?

– Nu sunt Helga, sunt Tessa, a răspuns ea. Cumnata ta. Nevasta lui Matt.

– Nu, eşti falsa nevastă a lui Walter.

– Nu. Sunt nevasta reală a fratelui tău.

– Aa, încep să-mi aduc aminte, am zis fluturând din mâini de parcă cumva gestul ar fi putut s-o expulzeze magic din această lume, însă nu s-a clintit.

– A trebuit să ajung aici din Birmingham New Street, unde am avut ore astăzi.

– Mă bucur că acum poți călători fără opreliști, Helga.

– Tess. Și trenurile-s pe bani. Țin cursuri pentru copiii cu nevoi speciale.

– Noi toți avem nevoi speciale, am spus.

– Într-un fel da, așa-i.

A desfăcut fermoarul unui rucsac urât, verde și a scos de acolo o portocală.

– E din Cuba?

– Ce să fie din Cuba?

– Portocala.

– Cred că e din Valencia, a zis arătând spre un abțibild micuț lipit pe coaja fructului.

– A trebuit să stai mult la rând ca s-o cumperi?

– Nu. Doar vreo doi oameni am avut în față.

– Cred că ai cumpărat-o de la Intershop, am spus cu un zâmbet. Presupun că ai folosit mărcile vest-germane pe care i le-am lăsat lui Walter.

– Ba am cumpărat-o de la Tesco.

– Ce deliciu!

– Mănânc portocale tot timpul, a zis începând s-o curețe.

Unghiile îi erau teșite, roase, așa că a durat ceva până să le înfigă în coajă.

– A, uitasem, am murmurat. Zidul a căzut. Granița e deschisă.

Purta colanți de culoarea cărnii crude și pantofi cu talpă lată din înlocuitor de piele. Stătea cu gleznele încrucișate. Pantofii scâlciați, aducând cu niște balerini, îi alunecau din picioare.

– Trebuie să fie greu, am zis cu blândețe, să te amesteci cu vest-germanii mai prosperi.

– Îi superi pe fratele și tatăl tău, mi-a replicat.

– Da, de-o viață îi tot supăr.

– Li s-a spus că n-au voie la tine în cameră, de parcă ar fi dăunători.

– De asta ai venit să mă deranjezi, Tessa?

– Ei, măcar mi-ai nimerit numele, a zis vârând o feliuță de portocală în gură.

Sucul i-a curs pe bărbie. Îi lipseau două măsele.

– Uite ce, am spus din capul patului, sprijinit în perne, nici pe tine nu vreau să te văd. Te rog să-ți iei iaurtul de pe masă. Pleacă. Lasă-mă cu septicemia, morfina și florile mele.

S-a plecat, apropiindu-și fața de a mea.

– Rahat cu ochi ce ești. Știi ce-a făcut pentru tine frate-tău? Ți-a rezolvat cu pensia pe caz de boală, la universitate. În fiecare zi a tot discutat cu cei din sindicatul vostru, deja l-au stors de puteri. Șefii tăi o tot țin că ești prea scump de angajat din cauza vârstei și că în starea ta n-ai cum să mai muncești.

Mă întrebam pe unde dispăruse Rainer. El ar fi dat-o pe Tessa afară pentru mine. Un alt doctor făcuse de gardă de când mă mai înzdrăvenisem. Sau poate de când mi se înrăutățise starea. Nu-l mai văzusem pe Rainer de o vreme.

– Am un doctorat în psihologia dictatorilor de sex masculin, am zis uitându-mă la ea printre petalele aurii de floarea-soarelui, începând cu tatăl lui Stalin, Vissarion Ivanovici Djugașvili, cunoscut și ca Beso. Un pantofar destul de renumit. Se ocupa îndeosebi de încălțămintea georgiană, dar, din păcate pentru el, pantofii în stil european deveneau tot mai populari.

Tessa și-a dat jos ochelarii și i-a strecurat în rucsac.

– Fratele tău îți plătește cheltuielile.

– Tot nu vreau să-l văd.

A sărit în picioare. Părea ostenită și furioasă.

– Ai vreun mesaj pentru Matthew?

Mi-am atins capul și am strâns din pleoape.

– Așa deci! O să-i transmit că ai spus mulțumesc.

Târșâitul pantofilor ei uzați mi-a zăbovit mult în urechi. Trebuia să ajung în altă lume. La Walter. La Luna, care încerca să-și exorcizeze panica prin dans. La femeia fosforescentă și violoncelul ei. La astronautul care-și purta

modulul selenar pe suprafaţa Lunii.

Când am deschis ochii, în răsăritul de pe Euston Road, primul lucru pe care l-am văzut a fost recipientul de plastic cu iaurt lăsat de Tessa pe masă. Cu termenul de garanţie expirat, oferit la reducere. Sub el se afla o foaie de hârtie care punea punct slujbei mele de la universitate.

Rainer stătea acum lângă pat.

– Bun venit înapoi în Marea Britanie! Sau încă înoţi în lacul lui Erich Honecker?

– Sunt cu siguranţă în Marea Britanie, am replicat, cu toate că nu-mi simţeam buzele mişcându-se. E adevărat că mă pot întoarce săptămâna viitoare acasă, Rainer?

– Cine ţi-a spus asta?

– Sora din schimbul de noapte.

M-am întins şi am rupt o petală de la una dintre flori. Am frecat-o între degete până ce s-a transformat într-o pastă moale. Rainer părea uimit, însă nu m-a contrazis. A început, când şi-a lipit stetoscopul de inima mea, să se destrame şi să se înceţoşeze, căpătând forma lui Rainer din Germania de Est.

– Da, a spus, e drept că avem mulţi duşmani care încearcă să saboteze tot ce pot, ca, de pildă, asistenta din tura de noapte.

Nu suna deloc a el însuşi, dar abia dacă-l cunoşteam, aşa că de unde puteam şti? Cât mi-a ascultat zgomotele şi oftaturile inimii, mi-am dat seama că urechile lui erau dispozitivele de ascultare ascunse în interiorul şi în exteriorul capului.

18

Jennifer m-a întrebat dacă-mi doream ceva pentru răgazul cât zăceam în pat, aşteptând să se întâmple ceva. Auzeam între noi vuietul apei, necontenit şi trist, şi-mi auzeam răsuflarea şi pocnetul unui deget de la picior.

– Aş vrea un rulou cu şuncă. Şi o baie. Şi să-mi calc nişte cămăşi.

A părut surprinsă.

– Credeam că o să doreşti lucruri măreţe lumii întregi.

– Vreau să pot merge iarăşi, să-mi văd nepoţii şi poate să-l văd pe Jack. Dar Rainer spune că într-o săptămână mă duc acasă.

Cum nu a răspuns, m-am întrebat dacă avea de gând să scoată caietul de schiţe şi să mă îndemne să-l vizitez pe Jack şi nepoţii, să fac baie şi să-mi calc cămăşile, ca să-mi poată trasa în creion viziunile.

I-am simţit degetele undeva pe faţă.

– Aerul e foarte uscat aici, a spus întinzându-mi un soi de cremă pe buze.

Erau, ce-i drept, uscate şi crăpate.

– Da, a şoptit, mişcă-le aşa, lipite.

Ne priveam în ochi. S-a aplecat peste mine.

Aş fi preferat să-mi calc cămăşile în toate zonele temporale în care vieţuiam decât să mă întorc la Jennifer şi la mine înotând în golful acela din Cape Cod, după ce-l îngropaserăm pe Isaac.

– Nu ştiu nimic despre tine, Jennifer. Nimic despre viaţa ta de după ce n-am

mai fost împreună.

– Asta-i adevărat.

Am așteptat să-și depene viața. Am așteptat mult timp.

– Păi… întreabă-mă, în cazul ăsta, a zis în cele din urmă.

Voiam să știu, presupun, cui îi spusese „dragă“ și „scumpule“ la telefon, unde locuia, cum trăia. Și totuși, la fel de mult, nu voiam să știu. Nu puteam să dau buzna așa în gândurile și sentimentele ei. Sau într-ale mele. Nu puteam să dau buzna.

– Jennifer, încă mi-e interzis să-ți descriu corpul?

– Ce altceva te mai interesează în privința mea?

Degetele ei trecuseră, de pe buzele mele, undeva sub arcada dreaptă. Am închis ochii. Buricele degetelor ei erau blânde și-mi întindeau cremă pe piele. Însă Jennifer nu fusese blândă niciodată. Nu cu mine.

– E așa, Saul Adler.

– E cum, Jennifer Moreau?

– Nu e tocmai proiectul vieții mele să te ajut pe tine să mă vezi. Am și altele de făcut.

– Culoarea ta preferată este galbenul, am rostit cu o extraordinară siguranță în glas.

O auzeam vorbind în franceză cu cineva care-i stătea alături. Uitasem că tatăl ei era francez și că vorbea limba fluent. Interlocutorul nu era francez, accentul îi era englezesc. Semăna un pic cu al lui Jack. M-am întrebat dacă discutau în franceză fiindcă nu voiau să pricep. Dar înțelegeam. Jennifer explica de ce prefera să meargă cu trenul mai degrabă decât cu avionul. Îi era mai ușor să-și transporte camerele foto și celelalte echipamente. Persoana de

lângă ea a întrebat-o altceva.

– Da, a răspuns Jennifer, mi-e dor de fetele mele. Mai ales când fac clătite iarna.

Am ridicat capul de pe perne.

– Ai fiice, Jennifer?

– Da. Sunt amândouă la universitate.

Ochii îmi erau deschişi, ai ei, închişi, cu genele date cu albastru.

– Ştii, Saul, ai putea fi un tată bun.

Şi deodată am început să ne sărutăm. Pătimaş. Prin sărut încercam să-i transmit toată dragostea mea.

– Înfloreşti, i-am spus. Ochii şi părul îţi lucesc, ţi s-au îngreunat şi sânii.

Când i-am pus palma pe pântec, Jennifer a dat-o deoparte.

– Da. Dar ai fi un soţ groaznic.

– Nu trebuie să ne căsătorim.

– Eşti deja un iubit groaznic.

Când i-am spus că voiam să-i fiu alături când se năştea copilul, a ridicat brusc mâna.

– Am crescut fără tată, a zis. Cum e să ai unul prin preajmă?

– Rău, am replicat.

Probabil că rostisem cu voce tare cuvântul „rău“, fiindcă am auzit-o pe Jennifer cea mai în etate şoptindu-i în franceză celuilalt:

– E cu noi încă, dar a fost cu noi vreodată?

*

Eram în totalitate cu ea după ce l-am îngropat pe Isaac şi când ne dădeam jos costumele de baie, departe de ochii mulţimii, pe malurile acelui ghiol din Cape Cod. Amândoi despuiaţi, fragili, bătând apa la extremităţile celui mai alungit dintre ochiurile de apă. Şi, când ne croiam drum unul spre altul, am văzut ţestoasa strecurându-ni-se printre picioare. Ne-am atins în cele din urmă, ne-am luat în braţe, cu degetele de la picioare cufundate în nisip şi soarele dogorind deasupra. M-am uitat peste apă, spre mal. Cineva îi făcea cu mâna lui Jennifer, aşezat sub un copac mare, de New England. Omul era înalt şi avea în mână un prosop. A început să înoate înapoi spre el, la început fără vlagă, de parcă fiecare mişcare a braţelor şi picioarelor ar fi făcut-o să simtă dureri, căpătând apoi viteză, izbind cu labele picioarelor apa, făcând spumă, înotând spre locul unde o aştepta el cu prosopul pregătit. Ştiam amândoi că ţestoasa, care putea oricând s-o înhaţe de degete, înota la rându-i, undeva prin apropiere, ca să-şi scape viaţa.

19

Matt s-a întors singur, fără nevastă, care venise cu misiunea secretă de a mă tortura cu realitatea. Nu mi-a mai adus daruri. Venise direct de la lucru, așa că era în jur de ora șapte seara. Purta o salopetă albastră. Știu că avusese grijă să ajungă exact când știa că i se termină garda lui Rainer. Venise să mă găsească și să mă rănească. Vârfurile bocancilor lui erau făcute din plumb. Avea și o trusă cu scule. Mirosea a sudoare și a cărămizi. Fruntea îi era roz. Poate i se arsese la soare, fiindcă începeam să înțeleg că e vară. Pe degetele groase avea dâre de praf negricios.

Am schițat un semn de oprire cu brațele, ca să-l împiedic.

S-a dat doi pași înapoi.

– Nu-ți fac nimic.

Și-a ridicat mâinile cele mari și le-a dus la fața roz. Apoi s-a apropiat de o chiuvetă aflată în apropiere și s-a spălat pe mâini, storcând câțiva stropi din recipientul cu săpun lichid.

– Vorbește cu mine de acolo. Să nu te apropii. Rămâi acolo.

A încuviințat din cap.

– Bagă pumnii ăia mari în buzunare.

I-a băgat, încă uzi de apă.

– Tata a murit astă-noapte, Saul.

Am început să mă las cuprins de somnolență, însă pentru doar trei secunde. Am deschis ochii și Matt era tot acolo unde-i spusesem să stea, lângă chiuvetă. Își lăsase la picioare trusa cu scule.

– Vecinul care-i aduce ziarul l-a găsit de dimineaţă.

Şi-a închis ochii de un albastru brutal.

Am tăcut amândoi cam vreo patruzeci de ani.

– Nepoţii sunt amărâţi, a zis.

– Ce nepoţi?

– Băieţii mei.

S-a uitat la ceas. Familia îl aştepta acasă.

– Le plăcea de bunicul lor?

– A, şi încă cum.

Am tăcut amândoi încă patruzeci de ani.

– Le-a făcut toată mobila din cameră. Paturile suprapuse. I-a făcut şi lui Isaac un trenuleţ de lemn.

Au mai trecut nişte decenii. Eram undeva într-un oraş universitar cu turle şi clădiri vechi, de piatră. Eram întins pe fundul unei luntri, plutind pe râul Cam, citind o carte. O viaţă pe care nu crezusem niciodată că o merit. Mi se îngăduia să o doresc? Luam cina la o masă lungă de lemn, la facultatea mea, purtând roba neagră de student. Înaintaşii mei deveniseră eminenţi filosofi, compozitori, fizicieni, preoţi, episcopi, industriaşi, decani, biochimişti, analişti politici, jucători de crichet. Eu spre ce ţinteam? Ce voiam? Ce meritam? Eram la un seminar, într-o sală ale cărei ferestre dădeau spre un scuar cu iarbă verde, vorbind despre o carte pe care n-o citisem. Seminaristul se uita lung pe fereastră. Nu bubuiam de prostie şi nici nu străluceam de inteligenţă, dar frumuseţea fizică îmi dădea un anume prestigiu. Tatăl prietenului meu Anthony venise în vizită. Era bancher şi conservator. Tatăl meu era zidar şi comunist. Ne-am înţeles de minune. Proveneam din altă lume, însă nu voiam să mă întorc acasă. Tatăl lui Anthony era curios să afle ce şcoală frecventasem. Şi ce şcoală frecventase tatăl meu. „Am studiat la Eton cu toţii“, i-am zis cu solemnitate, în vreme ce Anthony, care-şi păstra inelul

cu sigiliu nobiliar într-o cutie cu cocaină pitită sub pat, icnea de râs acoperindu-și gura cu mâinile mici și moi. Mi s-a cerut să aleg o sticlă de vin din meniu. Știau amândoi că nu mă pricepeam defel la vinuri fiindcă, foarte probabil, în familia mea nu se bea decât bere. Am mâncat o porție de măruntaie într-un restaurant pretențios și am discutat despre vreme și trafic. Ultima oară când fusesem pe-acasă, la Bethnal Green, vorbiserăm despre revoltele Toxteth din Liverpool.

– Porumbițe, a zis Matt. O să eliberez niște porumbițe în amintirea tatei.

– Prefera gletiera lui, avea formă de șoim.

– Porumbițe, a rostit iarăși.

– O porumbiță e un hulub mai mic, ușor de sfârtecat de un șoim.

Era genul de lucru pe care i l-aș fi spus lui Anthony cândva, însă la Matt nu prindea.

Au mai trecut câteva luni între noi.

Când am deschis ochii, Matt era încă acolo, lângă pat.

Am arătat spre cutia cu ciocolată de casă pe care o lăsase tata pe noptieră.

Matt a deschis-o. Mi-a apropiat un pătrățel de buze.

– Nu, am zis. O să mă înnebunească.

– Ești deja nebun. Nu văd cum ar face vreo diferență o bucățică de ciocolată.

Am închis ochii și am încercat să-mi ating părul negru. Nu l-am putut găsi și m-am mulțumit să-mi ating lobul urechii.

A mai trecut o zi între noi. În ziua aceea, cândva, murise tatăl nostru. Matt era încă aici, dar își punea haina.

– Saul, îmi pare rău pentru tot.

Fratele meu, ca de obicei, încerca să spună ceva.

– Nu m-am descurcat prea bine cu moartea mamei. Am fost un dobitoc.

– E o insultă la adresa dobitocilor, am șuierat precum lebedele cele stranii de pe râul Spree. Vrei să spui că erai instabil.

– Așa.

– Parcă eu eram cel nebun în familie.

– Erai cel isteț, care arăta bine, mi-a zis. Eu am fost ăla nebun, urât și prost.

– Sună destul de corect.

Ceva nu era în regulă. M-am uitat țintă în ochii albaștri și umezi ai fratelui meu. Acum, că rostisem cu voce tare cuvintele, îmi era greu să le bag la loc, pe furiș, fără zarvă, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. El era cel nebun, urât și prost. Sună destul de corect. Podeaua lucioasă. Bocancii prăfuiți ai fratelui meu.

„Nimic nu e în regulă“, i-am zis lui Matt în gând. „Frăția noastră nu e în regulă.“

– Zici ceva, a spus Matt și s-a apropiat un pas, ascultând cu atenție. Nu, cânți. Cânți „Penny Lane“.

Am auzit o voce ieșindu-mi din corp, o voce minusculă, întretăiată. Totul era zgomotos, cu excepția vocii mele. Ceasul ticăind tare pe peretele spitalului din Euston Road. Ceasul ticăind în cabana din RDG. Luna, pe scaun în cabană, cu brațele întinse, încercând să-mi spună că era deznădăjduită. Ceasul cel mai trist dintre toate ticăind în casa de lemn din Cape Cod. Ceasul încă ticăind la încheietura tatălui nostru mort. Am cântat ochilor albaștri ai fratelui meu.

După un timp, s-a retras iarăși spre chiuvetă.

– Ai vrea să spun ceva la înmormântare, din partea ta?

– O să spun și singur. Într-o săptămână sunt acasă.

– Cine ți-a spus asta?

– Asistenta din schimbul de noapte. Și Rainer a confirmat.

Matt și-a tras fermoarul gecii. Părea să-i ia mult și să-i consume întreaga atenție. Fermoarul a rămas înțepenit vreo zece ani. Câțiva dinți lipseau.

– Dar tu, am întrebat, ce-o să spui?

– Câteva vorbe.

– Ca de pildă?

Tubul luminos din tavan i-a luminat chipul trist. Aducea cu un înger gigantic și chel.

– O să vorbesc un pic despre trecut. „Tată, te-ai ocupat singur de fiii tăi. Ai crescut în East London…“

– … „în circumstanțe întru câtva neprielnice“, am oferit completarea. „Atât de sărac erai, că ți-ai vândut câinele la piață.“

Matt a schițat un zâmbet.

– E adevărat, am zis. În East End a fost cândva o piață unde puteai să-ți vinzi animalul de companie, dacă erai atât de falit. Am continuat: „Tată, după război ai tăiat hălci de carne dintr-un cal mort și le-ai împărțit săracilor.“

– N-a făcut așa ceva.

Fermoarul lui Matt era încă înțepenit. L-a smucit în timp ce vorbea.

– „Tată, ai muncit fără oprire. În casă era căldură iarna. Nu ne-a lipsit niciodată nimic. În afară de mama. Ai citit Karl Marx la paisprezece ani.“ Aici s-a poticnit. Poți să mă ajuți cu asta? N-am citit niciodată Manifestul Partidului Comunist. Ce vedea el acolo?

A tras din buzunar un pix. Unul mic, cât degetul lui mic, cu numele unei firme de construcţii scris de-a lungul.

Mi-am dres vocea. Buchetul de floarea-soarelui se pleoștise în vază.

– Marx nu avea decât douăzeci şi nouă de ani când a scris Manifestul Partidului Comunist împreună cu Engels, care avea douăzeci şi şapte. Ce făceam noi când nu împliniserăm încă treizeci de ani, Matt?

– Mai bine să nu aducem vorba despre asta, a zis Matt strecurându-şi pixul la loc în buzunar.

Apoi a dispărut. Mi-am strigat fratele. Cineva plângea în salonul alăturat.

Asistenta irlandeză alerga spre locul de unde venea plânsul.

20

Plânsul venea dinăuntrul meu. Stăteam pe un scaun, la uşa cabinetului de fizioterapie, încercând să-mi recapăt răsuflarea. Tocmai terminasem o şedinţă de tratament şi descoperisem că puteam acum să umblu în linie dreaptă, în zigzag, cu spatele, în cerc şi înainte. Îmi pierdusem locul de muncă. Nu mai eram, oficial, un istoric minor. Poate că devenisem eu însumi istorie, împrăştiindu-mă în mai multe direcţii, câteodată în toate direcţiile în acelaşi timp. Cum mă uitam aşa la picioare, cum mă odihneam şi plângeam pe scaun, am devenit conştient de prezenţa încă unei perechi de tălpi. Tălpile purtau tenişi negri, cu şiretul desfăcut la piciorul drept. Am ridicat ochii şi l-am văzut, oprit deasupra mea, pe prietenul Jack. Părul îi era argintiu şi-l purta într-un coc în vârful capului. Era îmbrăcat cu obişnuitul lui sacou de in şi pantaloni de velur, avea mâinile în buzunarele hainei şi un stilou prins de buzunarul din piept. În acelaşi timp, doamna cu ceaiul împingea un căruţ printre şirurile de scaune în sala de fizioterapie. M-a întrebat dacă voiam ceai. Am scuturat din cap, însă Jack a intervenit.

– Două cești, mulţumesc. S-a uitat la brioşele şi fursecurile aranjate piramidal în căruț și a adăugat: Și două prăjituri, vă rog mult.

A luat ceştile şi fursecurile de la ea şi s-a aşezat lângă mine pe unul dintre scaunele de plastic.

– Fir-ar să fie, Saul!

A muşcat din fursecul cu stafide şi a sorbit din ceai.

Am stat aşa, în tăcere, cât am plâns.

Ultima oară îl văzusem pe Jack la bistroul franţuzesc, unde-mi mâncase mare parte din scoici şi mă pusese să plătesc pentru pâinea suplimentară.

– Nu, a zis, nu atunci ne-am văzut ultima oară.

A lăsat ceașca și mi-a căutat mâna. A lui era nefiresc de caldă din cauză că ținuse ceașca de plastic cu ceai.

– Sunt tată acum, i-am spus.

– Da. Știu totul despre tragedia aceea. S-a întâmplat demult.

– Demult?

– Știi doar.

Jack s-a apucat să muște din fursecul lui și mi l-a întins pe al meu.

Nu i-am spus cum mi se întorsese în amintire chipul lui Isaac în timpul nopților lungi petrecute în spital. Nopțile care se scurgeau în Germania de Est postbelică, în Massachusetts-ul de secol douăzeci și în casa din Bethnal Green, apoi iarăși în Berlinul de Vest, în 1979, de unde îi cumpărasem tatălui meu o ediție veche a Manifestului Partidului Comunist. Plătisem pentru exemplarul acela toată bursa mea de student. Rămăsesem fără bani. Fratele meu îmi trimisese banii pentru biletul de tren ca să mă întorc acasă de la Cambridge, în vacanță.

Am împins spre Jack fursecul meu.

– Poți să-l iei. Eu trăiesc cu morfină.

– Nu e nevoie, a zis ridicând mâna stângă și bătându-se ușurel peste burtă, în vreme ce mâna dreaptă încă o strângea pe a mea. Știi, Saul, m-am întors recent din fosta Germanie de Est. Din Zwickau, ca să fiu mai exact. Acolo era uzina în care se fabricau mașinile Trabant. Am avut de scris un articol pentru un ziar despre un târg de mașini de acolo. Erau câteva Trabanturi expuse.

– Așa-i, am încuviințat din cap. Trabantul este mașina de familie a est-germanilor.

– A fost odată. Cât am stat acolo am făcut un interviu cu o tânără care mai deține încă un Trabi cumpărat de bunicul ei pe la finele anilor cincizeci. Era una dintre posesiunile ei cele mai prețuite.

– Cum o chema?

– Am uitat. De ce vrei să știi?

– O chema Luna cumva?

– A, cred că mi-aș fi amintit dacă auzeam numele ăsta. Fata a fost o companie plăcută.

Jack a început să-mi dea amănunte despre mașinile Trabant expuse la târg. A făcut un fel de glumă despre aspectul mașinii, care nu se schimbase defel de-a lungul anilor.

– Trebuie să înțelegi, am spus întinzând mâna după ceai, care căpătase o peliculă de lapte deasupra, că Occidentul a interzis exportul de oțel în RDG și că țara nu avea rezerve proprii. Designul a fost unul ingenios. Primul vehicul făcut din materiale reciclate.

– Ești până la urmă fiul tatălui tău, a zis Jack strângându-mi mâna într-a lui. Ce mai faci, prietene?

N-aveam chef de vorbă. Sunetul plângăreț al roților de cauciuc de la căruțul cu ceai scârțâind pe linoleum era coloana sonoră potrivită pentru sfârșitul lumii. Doamna cu ceaiul pierdea uneori controlul, iar căruțul se izbea de pereți și de paturi. Era echivalentul cascadelor și papagalilor în noua și groaznica mea lume.

– Ar putea împărți ceaiul dintr-un Trabi, mi-a șoptit la ureche Jack. Măcar avea volan.

Am dat capul pe spate și mi l-am sprijinit de perete.

– Ultima oară când ne-am întâlnit mi-ai mâncat tot prânzul și m-ai pus să plătesc pentru pâinea suplimentară.

– Nu atunci ne-am întâlnit ultima oară. Dar așa e, cu ziua aceea a început totul. Ții minte ce s-a întâmplat când am ajuns acasă?

– Nu.

– Am vomitat, fiindcă mâncasem midii care nu se desfăcuseră.

– Ar fi trebuit să joci tenis.

– Am vomitat, am făcut un duș și m-am dus la culcare.

– Iar eu m-am băgat în pat cu tine.

– Da.

– Nu te credeam în stare de iubire, am spus.

– Cred că așa și eram pe atunci.

– Acum ești într-o relație cu cineva?

Căruțul a lovit iarăși zidul. Și iarăși.

– Da. Cât se poate de implicat. Dar tu, Saul?

– Fac mereu sex, dar nu știu dacă e sex de care am avut parte acum treizeci de ani sau cu trei luni în urmă. Cred că mi-am expandat istoricul sexual pe toate zonele temporale, dar chiar obișnuiam să fac sex din plin înainte să cadă Zidul Berlinului. După aceea sunt în ceață, dar am senzația că am făcut mai puțin sex în democrațiile sociale decât în regimurile autoritare.

– Hei, a zis Jack, fă-te repede bine și mai fă niște sex.

După un timp a băgat în buzunar și al doilea fursec.

– De fapt, a spus, am vrut să-mi exprim condoleanțele pentru moartea tatălui tău.

I-am spus să nu-i pară rău, fiindcă tata murise de multe ori. Prima oară murise cu treizeci de ani în urmă. Ajunsesem să mă obișnuiesc cu el decedând, revenind la viață și apoi murind din nou. Jack m-a rugat să explic.

– E o crimă inconștientă a gândului, am zis. Stalin era la curent cu ele și voia să-i asasineze pe toți cei care le comiteau, adică noi toți.

– Mda, păi… tatăl tău e cu siguranţă mort, Saul. Şi-mi pare rău că n-o să mai vină să culeagă mere din pomii noştri.

O auzeam pe Jennifer vorbind la telefon pe coridor. Purta sandale de piele întoarsă, albastre, şi un taior cu pantaloni asortat. Mi-a spus că ţinuse legătura cu Matt în privinţa aranjamentelor funerare pentru tata. I-am spus (iarăşi) că tatăl meu murise de multe ori înainte să moară. Şi că, de fapt, purtase acelaşi costum albastru la prima lui înmormântare, cu aproximativ treizeci de ani în urmă.

– Mda, bine, a zis fără să pară prea interesată. Bună, Jack.

– Salut, Jennifer.

Au început să-şi şoptească de parcă n-aş fi fost de faţă.

Jack spunea lucruri stranii, fără noimă.

– Crede că poate merge.

Jennifer arăta înlăcrimată. Mi-am amintit că şi ei îi murise tatăl, când avea doisprezece ani. Am vrut să spun ceva despre asta, numai că nu ştiam cum şi de unde să încep. Ne petrecuserăm vieţile fugind de iubirea pe care o simţeam unul pentru altul. Am întrebat-o, în loc de asta, despre arta ei.

– Spune-mi (iarăşi) ce ai făcut după expoziţia de absolvire.

– Asta a fost demult.

– A fost?

– Da, a intervenit Jack. Cu aproape treizeci de ani în urmă.

– Mă preocupa frumuseţea masculină când am terminat facultatea, a zis Jennifer. Din cauza ta. Nu mai ţin minte foarte exact. Mă uitam la atleţi, la zei, războinici şi hermafrodiţi. La băieţii şi bărbaţii cu buze pline, talie subţire, penisuri mici, păr dat cu ulei, degete de la picioare delicate. Şi mă uitam la David al lui Donatello încercând să-mi dau seama dacă penisul îl face bărbat pe bărbat.

– Știu că-ți plăcea penisul meu.

A râs.

– Așa-i.

Rainer a apărut lângă noi.

– Îmi pare rău, am auzit de tatăl tău, mi-a spus.

– Tocmai ce vorbeam despre penisul meu, Rainer.

Soarele își trimitea cu putere razele prin ferestrele întunecate ale spitalului. Rainer a început să râdă. Râdea și Jack. Și Jennifer. Erau, evident, mult mai fericiți decât mine.

Jennifer a aruncat o privire la tălpile mele goale. Voia să-mi studieze lungimea degetelor, să verifice dacă sunt armonioase și dispuse ordonat?

– Voiam să-ți spun, a zis, că au venit nepoții tăi.

Doi băieți, adolescenți în uniformă, stăteau la câteva scaune mai încolo. Jucau cărți. Jennifer și Rainer au dispărut în perete.

Am închis ochii și mi-am căutat șuvița de păr s-o ating. O căutare fără folos, așa că în loc de asta mi-am atins genunchii și am redeschis ochii. Buzele lui Jack erau pe undeva pe lângă urechea mea, dându-mi informații.

– Îi cheamă David și Elijah.

– Hallo, Karl Thomas, i-am zis în germană celui mai mic.

– Nu sunt Karl Thomas. Sunt Elijah. Băiatul lui Matt.

Am trecut iarăși la engleză, însă nu eram în Anglia.

– N-ar trebui să fii la școală?

– Ba da, a încuviințat din cap băiatul mai mare, de vreo șaptesprezece ani.

Tati ne-a pus să venim, să te vedem.

– Aşadar, Karl Thomas, am zis aplecându-mă în scaun şi văzând că avea în mână un as, ţi-ai învăţat cele zece porunci ale omului nou socialist?

– Ce-s alea?

– Nu eşti înscris în nici o organizaţie de tineret? Pionierii sau Tineretul Liber German?

– Sunt englez, a zis. Şi mă cheamă Elijah.

– Brigada ta de tineret ajută la făcut curăţenie prin blocuri dărăpănate? Presupun că ai fost pe acoperiş, făcând reparaţii.

– Tata repară acoperişuri.

Băiatul mai mare a încuviinţat. Avea părul vopsit verde şi unghiile date cu felurite nuanţe de albastru şi mov.

– Eu sunt David. Ce porunci trebuia să învăţăm?

– „Ajuta-vei la abolirea exploatării omului de către om.“

– Sună în regulă.

M-am uitat la fratele lui, care încerca să-şi dea seama când să pună asul la bătaie.

– Elijah, nu te bucuri de sentimentul că faci parte din ceva mai mare decât tine?

– Joc într-o piesă la şcoală.

Nepotul meu a lăsat asul pe banchetă şi jocul s-a terminat.

David cel cu păr verde mi-a spus că urmau să-şi petreacă amândoi după-amiaza cu tatăl lor, care avea de vorbit cu un om în privinţa porumbiţelor.

– Ce porumbițe?

– Pentru înmormântarea lui bunicu’.

– Am avut și eu un fiu. Îl chema Isaac.

– Știm.

Băieții încercau să fie politicoși. Au strâns cărțile de joc și au mai îndurat cu stoicism să zăbovească pe scaune încă vreo câteva minute. Cel mare avea un tatuaj cu stele și pene pe încheietura mâinii stângi.

– Ai ceva idei bune pentru o societate mai justă, David?

– Nu găsim ieșirea, a răspuns Elijah.

– Ce părere ai despre cum a ieșit Marea Britanie din Europa, în anii cei mai promițători ai vieții noastre?

Jack a arătat spre liftul de după casa scării.

– Liftul ăla vă duce la ieșire.

– El e prietenul meu Jack, apropo.

Au răspuns cu înclinări din cap. El le-a făcut cu mâna, de parcă i-ar fi cunoscut de ani buni. Mi-am condus nepoții la ascensor.

– Pe taică-tău nu-l deranjează părul ăsta verde și oja de pe unghii?

– Nț, a făcut David scuturându-și buclele verzi. Zice că s-a obișnuit, de la tine.

A apăsat cu degetul dat cu albastru butonul ca să cheme liftul.

Eram foarte mulțumit de ei. Mult mai mulțumit decât erau ei să mă vadă.

– Poate într-o zi, curând, o să jucăm cărți. Nu uitați s-o salutați pe mama voastră din partea mea.

David cel cu păr verde a ridicat din sprânceană, pe care nu apucase deocamdată să și-o vopsească.

– Bine, o să vedem cum iese.

– V-a sosit ascensorul, am zis teatral, de parcă ar fi fost o limuzină.

După ce mi-am luat rămas-bun, am păşit înapoi spre prietenul meu cu coc argintiu, care-mi înfuleca fursecul.

– Ce te leagă, Jack?

– Cum să mă lege, ca o frânghie?

– Ca o legătură de familie. Eşti fratele, unchiul cuiva, ceva de genul?

– Da.

– Nu vorbeşti niciodată despre legăturile tale de familie.

– Nici tu.

– E drept. Am vrut să scap de legăturile astea.

Mi-am lăsat capul pe umărul lui Jack. Mi-a mângâiat braţul, sorbind din ceai. Mă simţeam relaxat în compania lui iubitoare. Purta un inel mare, cu turcoaz, pe unul dintre degete. Argintul inelului era rece şi, când mă mângâia pe braţ, mă făcea să mă înfior. Îşi rosese unghiile. După un timp şi-a scos inelul şi a continuat să-mi mângâie braţul. Părul îi mirosea a fum de lemn. Voiam să dorm pe umărul lui, însă mă temeam că la trezire n-aveam să-l mai găsesc acolo.

– La douăzeci şi opt de ani m-am îndrăgostit de un bărbat în RDG.

– Ştiu, vorbim des despre Walter. Apropo, am mai plantat doi meri în grădina ta din Suffolk.

Am ignorat strădania lui Jack de a se planta în istoria mai recentă.

– Walter Müller purta pantofi de sport nu tocmai la modă. Părul cânepiu îi ajungea la umeri. Ochii de un albastru palid nu mă slăbeau din priviri. Supravegherea era un aer pe care îl respirau cu toţii. Mă urmărea mereu, din variate motive, dar în special din motive ţinând de dorinţa trupească şi de politică. Aparatul lui Jennifer era şi el tot timpul aţintit spre mine, chiar şi când dormeam, mai ales când dormeam, însă Walter mă privea cu ochiul liber şi vedea tot ce era de văzut în mine.

Degetele blânde ale lui Jack continuau să-mi alinte braţul. După un timp a continuat chiar el discuţia despre Walter, iar eu am ascultat.

– Când a pus ochii pe tine prima oară, în gara de pe Friedrichstrasse, nu mai văzuse o frumuseţe atât de ieşită din comun ca a ta. Nu i-a venit a crede că eşti real. Că te afli în faţa lui, cu ochii tăi albaştri ca scoşi din Vânătorul de recompense şi buze moi. Te-ai plâns de trenurile englezeşti.

– Da, aşa a fost.

– Te-ai cam legat acolo, a zis.

– Aveam o cravată legată la gât în RDG, mi-am amintit. Am purtat-o şi când am fost să-l văd pe Walter în Berlin, anul trecut. Înainte ca Marea Britanie să-şi taie legăturile cu Europa.

– Da, a zis Jack, te-am dus la aeroport. Era în martie 2015. Cred că te-a schimbat a doua întâlnire cu Walter în Alexanderplatz. Păreai mai fericit la întoarcerea acasă.

21

Stăteam în dreptul Ceasului Lumii, în Alexanderplatz, la două după-amiaza, cu Walter. Nu eram fericit, însă el n-avea chef să-mi tolereze melancoliile bătrânicioase, deşi nu se purta aspru. I-am explicat că funcţionam acceptabil. Puteam duce o conversaţie, puteam dezbate coerent cu prietenii în bar, puteam să mă plimb prin oraş cu un aer respectabil. Hainele îmi erau curate, nu-mi lipseau nasturi la cămaşă, nimeni n-ar fi avut cum să ştie că ideea de a ajunge la şaizeci de ani mă lăsa rece. Conferenţiam acum despre Europa de Est de după comunism. Studenţii mei nu-şi puteau permite chiriile scăpate de sub control din oraşele mari şi locuiau cu părinţii lor vârstnici. Walter îşi pierduse o parte din păr. Îl purta scurt acum, faţa i se mai subţiase, purta ochelari cu ramă subţire de aluminiu.

M-am uitat dincolo de lentile, în ochii lui albastru-deschis, şi-am zărit acolo un spectru al unui Walter mai tânăr, bărbatul care-şi pusese pălărie de fetru când mersesem cu el la cules de ciuperci pe lângă cabană. Mi-a spus că maică-sa, bătrână acum, ducea dorul slujbei pe care o avusese, fabricantă de cârlige de pescuit. Lucra două dimineţi pe săptămână ca recepţioneră într-un salon de cosmetică. Cele două tinere din Vietnam care deţineau afacerea o plăceau. Ursula putea să ţină câte o prelegere despre Marx şi Engels fiecărei cliente aflate în aşteptarea unei şedinţe de manichiură şi montat unghii false, dacă aveau chef de aşa ceva, şi unele aveau.

Tot îl doream. Voiam să-i ating abdomenul şi să-l simt iarăşi cutremurându-se, însă această versiune mai vârstnică de Walter nu era genul care să se cutremure. Eu eram.

De data asta mi-a povestit mai multe despre ce i se întâmplase când duba aceea oprise la stop, în 1988. Tot ce-mi imaginasem se dovedea adevărat.

Dacă m-aş fi putut arunca sub un tramvai în Alexanderplatz ori sub o maşină pe Abbey Road fără să fiu salvat de ruşinea mea de nişte cetăţeni care

considerau că viaţa ar trebui îndurată cu orice preţ, aş fi făcut-o îndată. Autorităţile îl eliberaseră după două zile fiindcă erau mai interesate de Luna. Investiseră firavele lor resurse în pregătirea ei medicală şi nu voiau să-i dea drumul.

Când Walter m-a îmbrăţişat (ca de obicei, plângeam), braţele nu-i erau doritoare, ci materne, paterne, frăţeşti poate. Era o îmbrăţişare a compasiunii, una de milă pentru sinele meu fanat, supraponderal.

– Ar fi arestat-o oricum, a zis cu voce gravă. Ştiau că e disperată să plece.

Purta un palton gros, cu guler căptuşit cu blană, iar dedesubt un sacou modern. După un timp i-am reamintit că pe vremuri, în RDG, îmi fusese greu să-l conving să-şi pună hainele pe el.

– Erai gol mai tot timpul. Înotai în lac, făceai cafea, dregeai piciorul mesei, prăjeai cartofi.

– Noi, germanii, nu ne-am sfiit niciodată de goliciune. Tu erai însă cam timid în privinţa asta.

– Da, aşa e, am zis atingându-i nasturele cel mai de sus al cămăşii. Mereu am fost timid. Acum însă, că s-a dus frumuseţea, sunt mai puţin timid. E ce e. Corpul meu, adică. Dar tu, Walter, mi se pare că arăţi mai bine acum. Eşti în formă. Cum se face?

– Mâncare mai sănătoasă. A zâmbit şi i-am văzut dinţii, mai drepţi şi mai albi. Am înlocuit cu apă majoritatea berilor, a adăugat.

L-am întrebat dacă avea un amant.

A aruncat o privire la colacii de grăsime de pe burta mea.

– Am, la fel şi Helga. Suntem părinţii copiilor noştri. Ne iubim în alte feluri. Tu?

– Câteodată da, câteodată nu.

– Care din voi e mai spre da?

– Jack e mai spre da.

Am rămas tăcuți o vreme.

– Te tratează bine viața, Walter?

– Da, mulțumesc de întrebare.

A băgat mâna în buzunar și a scos o copie miniaturală din plastic a unuia dintre acele posturi de pază est-germane care se vindeau acum în magazinele cu suvenire.

– O să i-o dau lui Jennifer, am zis. Mă privea tot timpul.

M-am uitat în ochii lui și și-a ferit privirea.

– Da, știu, Walter. Sigur că știu. Nu mă interesează să arăt cu degetul. E partea mai bună a nepăsării mele.

A dat din umeri.

– Poți să te duci, dacă vrei, să-ți cauți dosarul.

Eram interesat, într-un fel, să aflu mai multe. L-am întrebat ce scrisese.

– Erai mai paranoic decât Stasi, a zis scoțându-și ochelarii și băgându-i în buzunar. Ai o imaginație bogată. Ai strâns pumnul și ai început să bați în perete, în apartament la mama. Ai zis că te uiți după ceva, doar că nu ești sigur ce anume. Era solid peretele, sau găunos? Ai spus că acțiunea asta te-a făcut să te simți important, lucru care te-a făcut să te întrebi de ce, în restul timpului, te simți neimportant.

– Da, simt că sunt lipsit de semnificație.

Walter a început să râdă ca pe vremuri, în Germania de Est, când o zi în care nu trebuia să lucreze din zori până în noapte și găsea o conopidă era o zi bună.

– Prietene englez, mi-a spus, ești semnificativ doar dacă ești semnificativ.

S-a uitat la cerul plumburiu. I-am urmărit privirea. Nu era nimic de văzut pe cer. Nici măcar urma vreunui avion, nori schimbători sau păsări.

– Dar o să-ți spun ce concluzie am pus când am scris declarația. Am sugerat că, deşi Herr Adler are multe probleme psihologice, nu e în stare să facă vreun rău cuiva.

Încă se uita la cer.

– Problema cu concluzia, a zis pe un ton rigid, este că nu era adevărată.

– Care parte?

– Că nu ai fi în stare să faci vreun rău cuiva.

S-a aplecat şi m-a sărutat ca un iubit, sub Ceasul Lumii, în vreme ce pe lângă noi goneau puşti cu skateboarduri.

– Buzele ți-au rămas la fel, a spus de parcă mi-aş mai fi luat încă notițe. Ți-ai mai scris lucrarea despre miracolul economic est-german?

– Da, şi am prezentat favorabil realitățile vieții din RDG.

A râs cu râsul lui bun, din toată inima, cu capul dat pe spate, arătându-şi dinții cei noi; era un hohot foarte deschis şi atrăgător.

– Tot nebun ai rămas.

– Da. Şi mai urât.

– Nu, a zis Walter, mai văd în tine, cum eşti acum, ceva din tânărul maniac de altădată. Poți să mai vezi ceva din Zidul maniac al Berlinului de altădată.

Aveam în curând să plec din Alexanderplatz-ul secolului douăzeci şi unu, să mă depărtez pe lângă chioşcurile cu cârnați şi fast-food, pe lângă vânzătorii de droguri şi artiştii stradali. Un bărbat îşi acorda chitara pe care o conectase la un generator. Cânta despre limpezimea de după ploaie. Nu eram sigur că

vedeam limpede ceva, darămite să simt ceva limpede, inclusiv monumentele care ar fi trebuit să amintească jeluitor de evreii uciși, romii uciși, homosexualii uciși.

I-am spus lui Walter că aveam și eu ceva pentru el. M-a urmărit cum vâram mâna în geanta pe care mi-o dăruise recent Jack. Era de iută și alte fibre naturale. Am scos o conservă de ananas și i-am întins-o.

A ridicat-o în lumină și a citit ingredientele.

Știam amândoi că ar fi putut intra în Aldi sau Lidl ca să-și cumpere câte conserve de ananas dorea.

– Știi ce, am lăsat-o mai moale cu zahărul în ultimul timp.

M-am uitat țintă la Ceasul Lumii și am numărat țările care fuseseră adăugate pe el de la reunificare.

– Walter, ai mai auzit ceva de Luna?

A clătinat din cap.

– De ce nu și-a luat fiul cu ea?

– Ar fi fost o neghiobie să-i rișteviața. Știa că o să-i oferim un cămin lui Karl Thomas.

– Chiar e fiul meu?

Walter a hohotit iarăși, de parcă întrebarea ar fi fost lipsită de orice semnificație. În ultimele zece minute devenise tot mai binedispus.

– Luna avea o relație apropiată cu Herman, un radiolog de la spitalul unde lucra. Uneori mă gândesc că e posibil să fi fost însărcinată încă dinainte să apari tu. Mereu poftea la ananas conservat.

Ne-am oprit sub cerul larg al Berlinului, uitându-ne la standurile cu mâncare japoneză, la tramvaie și la două fetițe, cam de șapte și zece ani, pe biciclete. Una purta niște pantofi de sport cu două numere mai mari. Își tot pierdea

priza pe pedale. Sora ei se chinuia cu un paltonaş care fusese, era clar, menit cuiva de o vârstă mai mică. Mânecile îi veneau până la coate. Trei nasturi lipseau. M-am gândit că erau refugiate, fiindcă purtau haine de căpătat.

– Da, a zis Walter, ştim că ar prefera amândouă să-şi poarte hainele lor, să se plimbe cu bicicletele lor şi să-şi aibă alături mama şi tatăl, dar războiul e război.

M-a atins pe braţ şi mi-a arătat cu degetul pe cineva care se apropia.

Un tânăr cu blugi şi tricou, de vreo douăzeci şi cinci de ani, cu un căţeluş negru în braţe, îşi croia drum prin mulţime. Purta, cu toată ploaia, ochelari de soare. L-am urmărit cum păşea senin spre noi. I-a făcut cu mâna unchiului său, cel care-i fusese ca un tată. Avea căşti pe urechi.

M-am întrebat ce-aş fi putut spune ca să-l fac să-şi ridice căştile de pe urechi şi să mă asculte. „Atenţiune, Karl Thomas. Nu vor exista războaie care să-ţi distrugă viaţa aşa cum o ştii. Vei putea mereu să-ţi porţi propriile haine, încălţările şi se vor potrivi întotdeauna şi nu va trebui să dormi într-un cămin pentru refugiaţi dintr-o ţară străină. O Europă nouă a fost edificată. Cadavrele împrăştiate printre ruinele lui 1945, molozul clădirilor făcute una cu pământul, ferestrele sparte de suflul exploziilor, cu toţii în mişcare, căutându-şi casa, căutând de mâncare şi pe dispăruţi fără ca unul să recunoască faptul că ar fi genul de persoană care să aibă de-a face cu acest genocid, nimic din toate acestea nu se va mai petrece vreodată.“ Ar fi fost o minciună, sau adevărul? Sau adevăr şi minciună întreţesute? Dacă era mai mult minciună decât adevăr? Şi dacă era adevărul gol-goluţ?

Mi se părea că meritam tot ce mă aştepta din partea lui Karl Thomas, care putea ori nu să-mi fie fiu.

Mi-am auzit pledoaria în cap. „Te rog, Karl Thomas, nu spune: «Cred că aţi cunoscut-o pe mama.»“

Era aproximativ de vârsta pe care o avusesem la prima vizită în Republica Democrată Germană, a cărei existenţă era pe ducă şi care avea să se dizolve

la câteva luni după naşterea lui. De-ar mai fi aşteptat Luna câteva săptămâni, ar fi putut dansa pe Zid, în lumina tare a reflectoarelor echipelor de televiziune care filmau în acea noapte de noiembrie 1989. Poate crezuse că avea să-şi revadă fiul, însă nu asta se întâmplase. Karl Thomas, în schimb, crescuse într-o Germanie unită, separat de mama lui. Voiam să-i spun cum cântase şi dansase Luna pentru libertatea ei în noaptea aceea, în cabană, dar nu mă simţeam îndreptăţit să-i dau informaţia asta, ca şi cum mi-aş fi făcut loc în istoria lui după ce nu jucasem nici un rol în viaţa sa. Ce rost avea să-i ofer amintiri râncede, îmbătrânite? Ar fi fost acestea un dar, sau un chin? Era de vârsta pe care ar fi avut-o acum şi Isaac, de-ar fi trăit să se certe cu părinţii, să ne lezeze mândria şi să ne învinovăţească pe amândoi. Cum i-aş fi putut spune acestui tânăr străin că în luna septembrie 1988 lăsasem însărcinate una, poate chiar două femei care nu mă voiseră cu nici un chip în vieţile lor? Ce fel de om m-ar fi crezut? Într-adevăr, eu ce fel de om mă credeam?

Karl Thomas şi-a tras de pe urechi căştile, lăsându-şi palma dreaptă în blana câinelui negru.

– Salut, a zis.

Am întins mâna şi am început să mângâi căţelul negru din braţele lui. Am zăbovit aşa toţi trei, alintând câinele, în vreme ce ploaia cădea pe sistemul solar care plutea deasupra Ceasului Lumii din Alexanderplatz.

Isaac. Karl Thomas. Părul îi era la fel de negru cum fusese şi al meu cândva. Şi tatăl meu avusese părul negru tăciune în tinereţe, dar nu şi-l lăsase lung niciodată, îl purtase scurt până în mormânt.

Când Karl Thomas şi-a scos într-un târziu ochelarii, i-am văzut ochii lucitori, de un albastru limpede, electrizanţi ca o muşcătură de şarpe. M-am întrebat cum îşi va folosi frumuseţea extremă, care e mereu folositoare şi o povară mereu, uneori de-a dreptul monstruoasă.

Eram gata să-i vorbesc, să-l iau la întrebări despre viaţa lui, despre amici, despre unde locuia, însă am simţit cum pe umăr mi se lăsa o palmă.

– Am întârziat la film, a zis Walter. Trebuie să ne mişcăm repejor dacă nu

vrem să pierdem începutul.

– Mai stai, nu pleca, m-am rugat. Viața e mare și nouă cu voi doi în ea.

Își făcuseră însă planuri, iar Karl Thomas trebuia mai întâi să-și ducă acasă câinele. Walter credea că puteau izbuti, dacă plecau în chiar clipa aceea. S-au depărtat păşind unul lângă altul, cu câinele străduindu-se să li se țină pe urme, ocolind mulțimea și traficul rutier.

22

– Da, a zis Jack, eu şi cu tine suntem liberi.

Capul mi se odihnea încă pe umărul lui.

– Da, am replicat, liberi de legături.

A luat o înghiţitură mică de ceai. Obrazul îmi era apăsat pe gâtul lui.

Voiam să rămână şi voiam să plece.

– Istoricii nu folosesc contraceptive?

Nu aveam habar cum se poate îndura libertatea. Şi tot ce se iveşte odată cu ea.

– În primele noastre zile împreună, Jennifer obişnuia să spună că arăt mai mult ca o vedetă rock decât ca un istoric.

– Da, a surâs el, numai că nu erai o vedetă rock. Doar aduceai a aşa ceva. Bănuiesc că e muncă grea să ajungi o vedetă rock.

– Chiar şi vedetele rock au legături.

Am săltat capul, am deschis gura şi am lăsat-o pe sora medicală să mă hrănească cu picuri răcoroşi de morfină. Jack s-a apucat de molfăit cel de-al doilea fursec. După o vreme i-am reamintit cum îl implorasem pe Walter, pe treptele cafenelei Einstein, să se mute cu mine în Suffolk. Şi cum îl umflase râsul când mă apucasem să conturez genul de viaţă la care puteam nădăjdui împreună.

Jack şi-a cules o şuviţă de păr şi-a îndesat-o la loc în strânsoarea cocului.

– Mi-ai mai spus toate astea.

– Chiar?

– Da.

Îmi netezea încă pielea brațului cu degetele sale blânde.

– Citeam, eu și cu tine, New Yorker în fotoliile noastre. Ne trezeam devreme și făceam cu rândul pâine prăjită. Grădina noastră e în floare. Se coc murele.

Morfina îmi glazura cu argint limba, mi-o sălta încolo și încoace. Am hăituit-o, încercând să mușc adevărul care se cocea pe ea, însă era prea târziu.

– Oricine poate fi înlocuit, am spus, însă iubirea ta nu este iubirea pe care o vreau.

Jack se uita în direcția ușilor de oțel inoxidabil ale ascensorului. S-a ridicat după un timp și l-am condus într-acolo.

– Presupun, a zis, că asta îmi oferă o scăpare de cruzimea ta.

Când Jack a păşit înăuntru, am băgat de seamă că podeaua era acoperită cu frunze tomnatice. Se fărâmițau sub tălpile bascheților lui negri. Le-a dat un șut. Îmi aminteau de frunzele făcute mici mormane sub copacii care mărgineau Abbey Road și de felul în care unele fuseseră suflate de vânt pe zebră. Ceva nu era în regulă cu ușile liftului. S-au închis și s-au deschis iar, închis și deschis. Jack și-a privit ceasul de la mână. M-am gândit că e un singuratic în orice secvență temporală, la fel ca mine.

23

Un avion făcea bucle, rotocoale în ploaia amorţitoare a morfinei.

Se rotea pe cer, peste băncile pentru alimente din Marea Britanie şi peste oamenii care dormeau în stradă.

Tatăl meu era pilotul şi-mi arăta priveliştea.

24

Jennifer nu se mișcase de lângă mine. Căuta în geantă o perie mică de păr, despre care-mi spusese că se chema Tangle Teezer. I-am luat-o din mână și am început să-i periez părul. Mă liniștea nespus. Stătea cu spatele la mine, așezată pe marginea patului. Părul argintiu îi cădea până la brâu. Fiecare coborâre a periei dura vreme îndelungată. Umbra mâinilor mele pe părul ei dansa pe perete. Mai vioaie decât degetele mele slăbite, însă asta îmi dădea cumva curaj.

I-am spus lui Jennifer că frumusețea emana din întreaga ei ființă și că acum talentul îi era mai mare decât invidia mea.

Purta un trenci verde.

Deși nu mi-a răspuns, sunt sigur că auzise. După un timp i-am sugerat să mai facă o poză cu mine traversând Abbey Road. Atunci am fi avut două exemplare, unul din 1988 și altul din 2016. Ar fi fost un arc peste timp și istorie.

– Dacă e ultima ta dorință, o să fac fotografia.

– E prima mea dorință, am răspuns.

– E așa, Saul Adler: am stat de vorbă cu Jack. A decis să nu ia trenul înapoi spre Ipswich. S-a cazat la un hotel de pe lângă Euston Road ca să-ți fie alături.

– Spune-i că mă întorc acasă într-o săptămână.

Am continuat să-i port peria prin păr, însă ritmul domol nu mă mai calma.

– E așa, Jennifer Moreau: eram foarte tineri, neștiutori și nesăbuiți, dar n-am încetat niciodată să te iubesc.

– E așa, Saul Adler – tot cu spatele la mine se afla: erai atât de detașat, de absent, încât nu reușeam să ajung la tine decât cu aparatul de fotografiat.

Peria mi-a căzut din mână. Eram înspăimântat. De tot și de toate. De ce simțeam. De felul în care fiul meu ridica mânuțele, la mine în brațe, în vreme ce-i cântam „Penny Lane“ sub cerul albastru din Suffolk. Da, e o soră medicală în cântec, Isaac, și mai există un bancher, un bărbier și un pompier. Iar lumea se uită la fotografii în „Penny Lane“. Ca mama ta, ca tânăra ta mămică, s-o lăsăm să doarmă cât te țin în brațe, ea n-o să plece ca mine. Eram înspăimântat de felul în care mă apucau de buze degetele lui mici în vreme ce cântam. Mă înfricoșa orice se afla în trecut și tot ce avea să urmeze. Am auzit vocea lui Jack, aproape. Părul argintiu îi cădea pe umeri. Își lăsase și barbă.

– Te iert pentru tot și te iubesc, Saul.

Mi-a spus din priviri că nu voi mai apuca să văd merii pe care-i plantase la noi în grădină. Fructele aveau să cadă la toamnă și n-aveam să mă aflu acolo, să le strâng. Eram profund recunoscător pentru iubirea statornică a lui Jack. M-a purtat de pe Euston Road pe Abbey Road, însă cred că eram încă întins în pat când am ajuns acolo.

25

Jennifer și Rainer mă așteptau la trecerea de pietoni de pe Abbey Road, lângă studiourile EMI, la dungile zebrei, albe și negre, locul în care toate vehiculele trebuie să se oprească și să îngăduie pietonilor să traverseze strada. Eram îmbrăcat în costum alb, cu pantofi albi. Știam prea bine că John Lennon, eroul meu din copilărie, nu se mai afla printre noi. Asta mă supăra suficient cât să vreau să anulez totul, însă Jennifer insista să respectăm în detaliu fotografia originală. Am întrebat-o de ce venise cu scara metalică.

– Știi de ce.

Mi-a spus încă o dată că astfel fusese făcut cadrul original, în august 1969. Fotograful pusese scara într-o latură a trecerii și un polițist fusese plătit ca să direcționeze traficul. Nefiind faimos, nu puteam cere asta poliției, așa că trebuia să ne mișcăm rapid. Realizarea fotografiei originale, în orice caz, durase doar zece minute. A pregătit scara, cum făcuse când aveam douăzeci și opt de ani și ea douăzeci și trei, s-a suit pe ea și și-a reglat aparatul.

De data asta nu mai trebuia să schimbe filmul.

– Bun, a țipat, bagă mâinile în buzunarele pantalonilor, privește drept înainte, pășește acum!

Așteptau două mașini. Rainer a ridicat brațul ca să le țină acolo.

Am avansat pe zebră, apoi m-am întors de unde pornisem. Rainer și Jennifer îmi strigau să mă mișc odată. Eram rănit ca un soldat, deși avusesem norocul să nu lupt niciodată într-un război. Am știut, pășind peste dungile albe și negre, că pășesc în adâncimea timpului, încercând să mă asamblez la loc. Jennifer stătea pe scară, în blugi și cămașă neagră de mătase, cu un creion ițindu-i-se din buzunar, alertă și pregătită, cu cizme de piele, privind prin lentila camerei foto digitale. Mi-a strigat să mă concentrez pe traversarea străzii, dar se întâmplau o mulțime de lucruri în jur.

Auzeam sunetul exuberant al violoncelului din Cape Cod, vibrând de viaţă, şi auzeam ţăcănitul maşinii de scris din RDG, cunoaştere exprimată în sunet care mă înştiinţa că Walter fusese nevoit să se salveze scriind note informative despre un tip pe care-l socotea frumos şi dezirabil.

– Treci strada, Saul!

Simţeam în apropiere iubirea mamei şi, cu toate că mă simţeam trădat de moartea ei, asta mă făcea să înaintez. Încă un pas. Am auzit soneriile tramvaielor din Berlinul de Est, trepidaţiile traficului din West London şi mârâitul câinesc al bulevardelor europene, al verandelor americane, al divanelor britanice.

– Treci strada!

Buzele lui Jennifer erau aproape de urechea mea.

Am mai făcut un pas, apoi încă unul, fiindcă acolo era Luna, aşteptând pe trotuar lângă studiourile EMI.

Zâmbea şi flutura din mână. Luna ducea o geantă din pânză şi arăta exact ca în 1988.

– Bună, Saul. Cum îţi merge?

– Încerc să trec strada, am zis.

– Aşa e, de treizeci de ani încerci să treci strada şi ţi se întâmplă tot felul de chestii pe parcurs.

Auzeam alături răsuflările lui Jennifer şi Rainer. Era şi Matthew acolo, erau nepoţii mei, erau Jack, Walter şi Karl Thomas.

– Estul şi Vestul sunt acum împreună, i-am şoptit Lunei.

– Păi, da, mi-a răspuns ea cu un zâmbet, am auzit. Republica Democrată Germană e kaputt.

– Asta a fost demult.

– Așa e, a spus Luna, nu m-am sincronizat cu istoria, dar sângele se usucă mai iute decât amintirea. N-am reușit să ajung la Liverpool, însă mi-ai sfărâmat Abbey Road, așa că am venit să văd cu ochii mei strada.

Mi-am văzut de drum și, când am ajuns foarte aproape de cealaltă parte, am întins mâna ca s-o ating pe a ei.